

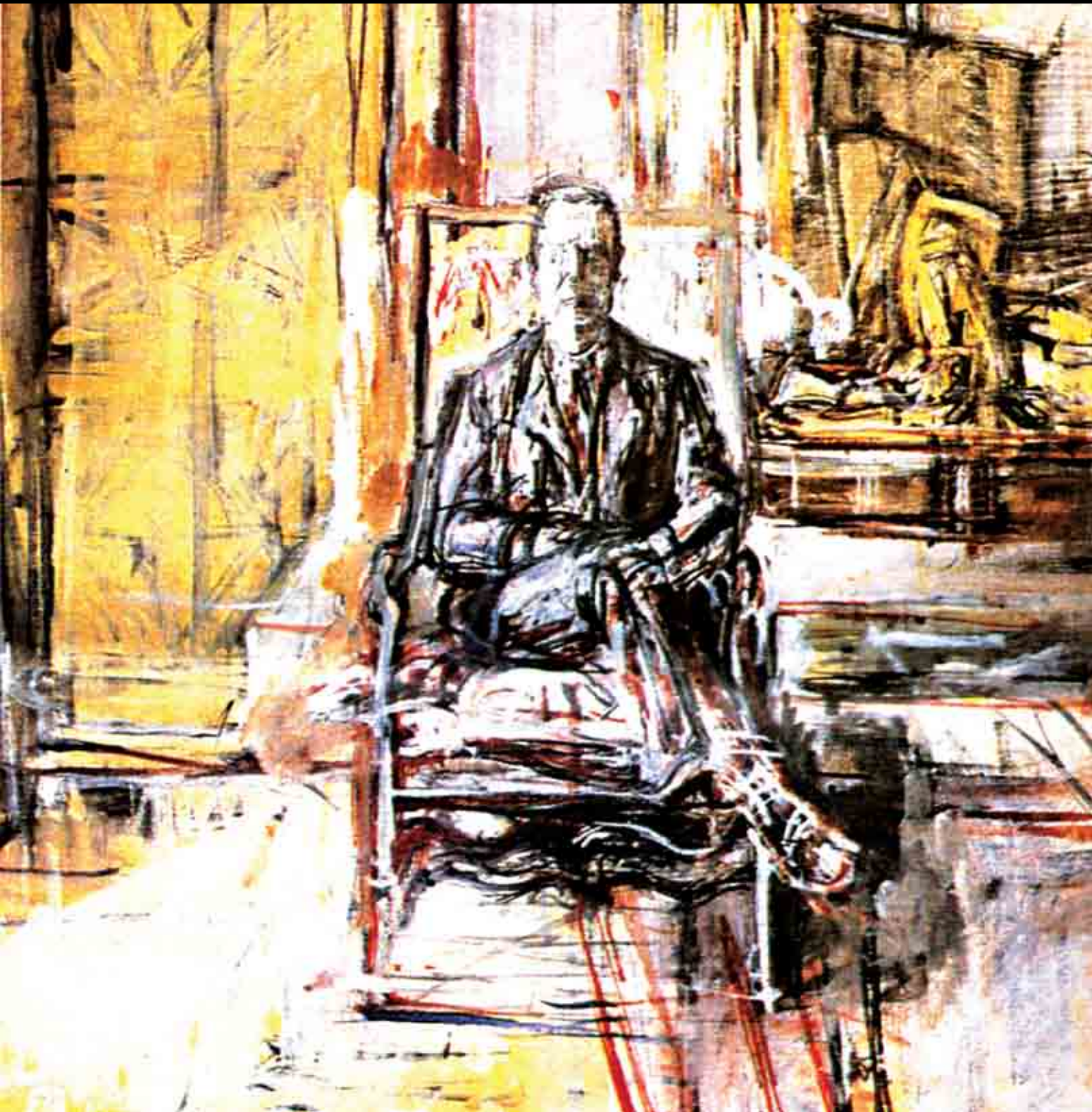

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2019
ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2020

Προσεχώς

ΤΕΥΧΟΣ
30

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ 30 ΧΡΟΝΩΝ
ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
(1988-2018)

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΛΕΣΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
32^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ:
«ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ»

Ο ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΡΑΤΙΚΟΣ
ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ
- ΤΕΡΙΑΔΕ
(1897-1983)

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ: Λεωφ. Ελ. Βενιζέλου 135,
16345 Ηλιούπολη, Τηλ. 210 9901669

ΓΛΥΦΑΔΑ: Αρτέμιδος 1, Πλατεία Εσπερίδων,
16674 Γλυφάδα, Τηλ. 210 8985500

ΙΟΣ: 1ος Χώρα, 84001 Κυκλάδες,
Τηλ. 2286 092101

email:info@lartedelgelato.gr, www.lartedelgelato.gr

Το παγωτό είναι ΧΑΡΑ! Είναι αυτό που θέλει να γευθεί ένα παιδάκι. Είναι αυτό που θα κάνει έναν ηλικιωμένο να ξεναγίνει το δρόμο και όλους σαν συνομιλίες θα χαρούμε. Στο L'ARTE DEL GELATO οδύσει να ζήσετε την εμπειρία των 600 διαφορετικών γεύσεων μας που παρασκευάζονται στο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ παρασκευαστήριο μας με τα πιο αγνά υλικά, γιατί άλλα να τα λέμε και άλλα να τα βλέπετε!

ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ να μην έρθετε να γευτείτε το καλύτερο συντηρητικό παγωτό μας, τη βόμβα μας και τον αυθεντικό espresso μας.

ΔΙΑΝΟΜΗ ΣΤΟ ΚΟΡΨΟ ΣΑΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

l'arte del gelato

χειροποίητο παλιό παγωτό από το 1896

Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗ...

Και στο σχολείο...
Και στις πανελλαδικές!

ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ

Τα καλύτερα Φροντιστήρια της πόλης

Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗ...

Και στα επαγγελματικά λύκεα!

ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Μελέτη Δημοτικού, Γυμνάσιο, Λύκειο, ΕΠΑΛ, Σοφοκλή Βενιζέλου 101 (Κεντρική Πλατεία Ηλιούπολης)

www.diakrotima.gr

Τηλ: 2130087900 - 6972130324
E-mail: ilioupoli@diakrotima.gr
Facebook: Διακρότημα Ηλιούπολη

περιεχόμενα...

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΛΕΣΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ	
• 32 ^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΛΕΣΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ - «ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ» Της Σοφίας Βασιλείου	5
ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ 30 ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ (1988-2018)	
• ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΒΩΒΩΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΝΤΑΝΤΑΪΣΜΟΥ (ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '20) ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΟΔΕΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΗΣ ΖΩΝΤΑΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ Της Εφης Μαρκουλάκη	12
• ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ Του Νίκου Κυπουργού	15
• CAMERATA JUNIOR - ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΝΕΩΝ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ Του Αλέξανδρου Χαρκιολάκη	18
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ	
• ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ANIMATION Της Βιργινίας Στεφανοπούλου	19
• ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ - ΔΡΑΣΕΙΣ	19
• ΖΑΚ ΜΑΓΙΟΛ: «Η ΘΑΛΑΣΣΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΡΩΜΕΝΗ ΜΟΥ» - <i>DOLPHIN MAN</i> (2017) ΤΟΥ ΛΕΥΤΕΡΗ ΧΑΡΙΤΟΥ	21
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ - ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	
• ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ 42 ^{ου} ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ (2019) Της Ιωάννας Αθανασάτου	22
• BIGBANG INTERNATIONAL SHORT FILM FESTIVAL Του Κυριάκου Χατζημικηλίδη	26
• Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ANIMATION ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ Των Ελένης Μούρη και Σπύρου Σιάκα	30
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ (1947-2014)	
• ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΗ <i>ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ, Ο ΠΙΟ ΓΛΥΚΟΣ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ</i> (2018) Της Ελευθερίας Δημητρουμανωλάκη	32
• ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΝΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΗ Από τη Μαρία Νίκα	35
ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ - ΤΕΡΙΑΔΕ (1897-1983)	
• ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ - ΤΕΡΙΑΔΕ	37
• ΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ <i>ΤΕΡΙΑΔΕ - ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)</i> (2016) ΤΟΥ ΣΙΜΟΥ ΚΟΡΕΞΕΝΙΔΗ	41
Η ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	
• <i>AMERICA SQUARE</i> (2016) ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΚΑΡΙΔΗ - ΧΙΟΥΜΟΡ, ΣΑΡΚΑΣΜΟΣ, ΕΡΩΤΑΣ, ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ, ΤΟ TRAFFICKING, Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ, Η ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ Του Γιάννη Σακαριδη	42
Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΘΕΛΗΣΗΣ, ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ	
• <i>ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ</i> (2018) ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗ ΧΑΤΖΗΕΛΕΝΟΥΔΑ - ΥΜΝΟΣ ΣΤΗ ΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ Του Σταύρου Μαλικούδη	44
• ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΛΕΩΝΙΔΑ Από τη Μαρία Λούκα	45
Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΟΝ 20^ο ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 21^{ου} ΑΙΩΝΑ	
• <i>ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ...</i> (2016) ΤΟΥ ΣΤΕΛΙΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ Κείμενα: Στέλιος Χαράλαμπίδης, Γιούλη Ζαχαρίου, Γιώργος Μπράμος	47
Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ	
• <i>ΟΙ ΠΑΡΤΙΖΑΝΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ</i> (2018) ΤΩΝ ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΒΑΡΔΑΡΟΥ ΚΑΙ ΓΙΑΝΝΗ ΞΥΔΑ Των Ξενοφώντα Βαρδαρού και Γιάννη Ξύδα	50
ΛΙΝΤΙΤΣΕ: ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΦΑΣΙΣΜΟΥ	
• <i>ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ ΘΥΜΑΤΑΙ...</i> (2018) ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΦΟΛΛΑ - Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΛΙΝΤΙΤΣΕ ΣΤΗΝ ΤΣΕΧΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΝΑΖΙ (10 ΙΟΥΝΙΟΥ 1942) Της Μαρίας Αγγελή	52
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ	
• Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΒΟΛΙΒΙΑΣ Του Θανάση Τσακίρη	54
Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ	
• ΜΑΡΙΑ ΧΡΟΥΣΑΚΗ - ΜΙΑ ΞΕΧΑΣΜΕΝΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ Του Γιάννη Αυγέρη	57
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ	
• ΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ 2018 Του Δημήτρη Καλαντίδη	58

Εξώφυλλο:
ΤΕΡΙΑΔΕ - ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ
(1897-1983) (2016) του Σίμου Κορεξενίδη -
Tériade (Έργο του Αλμπέρτο Τζιακομέτι)

Για σας ο κινηματογράφος είναι ένα θέαμα.
Για μένα, είναι σχεδόν μια αντίληψη του κόσμου.
Ο κινηματογράφος είναι φορέας της κίνησης.
Ο κινηματογράφος είναι τόλμη.
Ο κινηματογράφος διαδίδει ιδέες.
ΒΛΑΝΤΙΜΠΡ ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΙ
(Αύγουστος 1922)

ΤΑ ΕΝΤΥΠΟΓΡΑΦΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΤΙΣ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΤΟΥΣ

Η τιμή κάρτας μέλους της
Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης
για το 2020 είναι 20€ (για μαθητές -
φοιτητές - άνεργους 15€).

Το μέλος της Λέσχης έχει δικαίωμα δωρεάν
παρακολούθησης όλων των ταινιών που
θα προβάλει η Λέσχη μέσα στο 2020.
Δελτίο συμμετοχής για μία προβολή
6€ και 3€.

ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Κάθε ΤΕΤΑΡΤΗ στις 21:00 και 23:00
στον ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ «ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ»
(Λεωφ. Ειρήνης 50, Πλατεία
Εθνικής Αντίστασης, τηλ.: 210 9937870,
210 9941199, 210 9914732, 6945405825)

ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Κάθε ΚΥΡΙΑΚΗ στις 20:00
στο ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
(Μαρ. Αντύπα 134 και Σοφ. Βενιζέλου 100,
Ηλιούπολη,
τηλ.: 210 9941199, 210 9914732,
6945405825)

Ιστοσελίδα: www.klh.gr,
E-mail: cineclubilioupolis@gmail.com

Επιμέλεια: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΑΝΤΙΔΗΣ
Διορθώσεις: ΣΟΦΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
Σχεδιασμός έκδοσης:
ΕΥΔΟΚΙΑ ΣΤΙΒΑΚΤΑΚΗ
Εκτύπωση: ΧΡΩΜΟΑΝΑΛΥΣΗ - TRIBUTE
PLUS ADVERTISING

ΕΝΘΕΤΟ:

Κριτικές ταινιών (Κ.Λ.Η.: 32^η θερινή περίοδος 2019 - 31^η χειμερινή περίοδος 2018-2019)

Επιμέλεια: Δημήτρης Καλαντίδης

Ο Αιμίλιος
ΨΗΤΟΠΩΛΕΙΟ

Ο Αιμίλιος είναι ένα ψησταλάσιο με παραδοση Πάνω από 25 χρόνια προσφέρει καθαρές γεύσεις ψησταλάσιου σε συνδυασμό με τη νοστιμιά και τα αγνά - φρέσκα υλικά. Στο ψηλάκινο μας χωρά μπορείτε να απολαύσετε Καλό Φαγητό με την γνωστή ποιότητα που μας διακρίνει. Επίσης για τους φίλους του ποδοσφαίρου προβάλλονται αγώνες, παρχειται Διοργανωτή και συνδέεται πάντα με τις γέυσεις του Αιμιλίου!

WiFi nova opt TV

Επισκεφθείτε μας στο ευχάριστο νηακαίσιονο να χωρα μας.

ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ
18:00 - 00:30
210 9913881
210 9960488
Αριστοτέλους 105, Άνω Ηλιούπολη ΣΑΒΒΑΤΟ - ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΕΣΗΜΕΡΗ ΑΝΟΙΧΤΑ

για καζο γαζιτό

άνετος χώρος εσωτερικά

για κάθε σας κοινωνική εκδήλωση

εξωτερικοί χώροι

γενεθίλια, γιορτές - μαζικές αρροθιώνας, γαμήλια τραπέζι

**ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΛΕΣΧΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ**

τηλ.: 210 99 411 99
κιν.: 6945 405 825
e-mail: okleathens@gmail.com
oklegr.blogspot.gr

ΣΤΗΛΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Περιμένουμε

τις προτάσεις σας, τις απόψεις σας, τις συνεργασίες σας.
Το επόμενο τεύχος σας έχει ανάγκη!

Μην ξεχνάτε

Όλο το καλοκαίρι κάθε μέρα προβολές ταινιών στον
ΘΕΡΙΝΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ «ΜΕΛΙΝΑ ΜΕΡΚΟΥΡΗ»

Ιστοσελίδα: www.klh.gr / E-mail: cineclubilioupolis@gmail.com

Τώρα και στο facebook

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης τώρα και στο ραδιόφωνο.
Ακούτε την εκπομπή μας «Κινηματογράφος για πάντα»
στον διαδικτυακό ραδιοφωνικό σταθμό Ilioupolis OnAir, στη διεύθυνση: www.ilioupolisonline.gr

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

32 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΩΝ

2020 - 32^η ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΤΙΣ 8:00 μ.μ.

ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

(Μαρ. Αντύπα 134 και Σοφ. Βενιζέλου 100, Ηλιούπολη,

Τηλ.: 2109941199, 2109914732, 6945405825, E-mail: cineclubilioupolis@gmail

Ιστοσελίδα: www.klh.gr)

Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΡΟΒΟΛΕΣ - ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

Η ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ συμπληρώνει φέτος 32 χρόνια συνεχούς λειτουργίας.

Η δραστηριότητά της όλο αυτό το διάστημα υπήρξε πλούσια και πολύπλευρη:

- Προβολές ταινιών μεγάλου και μικρού μήκους από τον ελληνικό και παγκόσμιο κινηματογράφο.
- Ειδικές προβολές – εκδηλώσεις.
- Σεμινάρια / Εργαστήρια δημιουργίας ταινιών / Συζητήσεις / Εκθέσεις.
- Εκδόσεις / Δημοσιεύσεις (Περιοδικό *ΠΡΟΣΕΧΩΣ*, ειδικά φυλλάδια, προγράμματα, κείμενα σε περιοδικά και εφημερίδες).

Οι προβολές της Λέσχης με το τέλος της χειμερινής περιόδου 2020 θα φτάσουν τις 1895 (903 ταινίες μεγάλου μήκους και 992 μικρού). Οι ταινίες προέρχονται από 55 χώρες και καλύπτουν το διάστημα από το 1894 έως σήμερα.

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α Π Ρ Ο Β Ο Λ Ω Ν

ΝΑΖΙΣΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ:
ΤΟΠΟΣ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ

• ΚΥΡΙΑΚΗ 19/01/2020

**ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΡΟΜΟ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ –
ΝΑΖΙΣΤΙΚΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1941-1944**
του Γιώργου Κεραμιδιώτη
(ΕΛΛΑΔΑ, 2018, έγχρωμη, 87')

Θα ακολουθήσει συζήτηση με εισηγητές τους Γιώργο Κεραμιδιώτη (σκηνοθέτη της ταινίας), Άλκη Μπαλιτά (συνθέτη, δημιουργό της μουσικής της ταινίας) και Μανόλη Αρκαλάκη (ιστορικό, ιστορικό κινηματογράφου).

Ο ΘΟΔΩΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑΣ

• ΚΥΡΙΑΚΗ 26/01/2020

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΜΙΑΣ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑΣ
του Αλέξανδρου Λαμπρίδη
(ΕΛΛΑΔΑ, 1998, έγχρωμη, 58')

Θα ακολουθήσει συζήτηση με εισηγητές τους Αλέξανδρο Λαμπρίδη (σκηνοθέτη της ταινίας) και Κωνσταντίνο Μπλάθρα (κριτικό κινηματογράφου, σκηνοθέτη).

ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΔΡΑΜΑΣ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ
ΣΤΗΝ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

• ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 1-2/02/2020

**ΔΙΗΜΕΡΟ ΠΡΟΒΟΛΩΝ ΤΩΝ
ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ 42^{ου}
ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ
ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ** (2019, 10 + 10 ταινίες,
168' + 158')

Σε συνεργασία με το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας.

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α Π Ρ Ο Β Ο Λ Ω Ν

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΑΙ ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΟΥ ΜΙΚΗ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ ΜΙΑ ΑΝΤΙΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΤΡΕΤΟΥ

• ΚΥΡΙΑΚΗ 09/02/2020

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΜΙΚΗ (DANCE FIGHT LOVE DIE: WITH MIKIS ON THE ROAD)

του **Αστέρη Κούτουλα**

(ΕΛΛΑΔΑ/ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 2017, έγχρωμη, 87')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση με εισηγητή τον Αστέρη Κούτουλα** (σκηνοθέτη της ταινίας).

ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ - ΕΝΑΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΣ ΣΥΝΘΕΤΗΣ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ

• ΚΥΡΙΑΚΗ 16/02/2020

ΝΙΚΟΣ ΣΚΑΛΚΩΤΑΣ 1904-1949

του **Σταμάτη Τσαρουχά**

(ΕΛΛΑΔΑ, 2018, συμπαραγωγή με την COSMOTE TV, έγχρωμη, 70')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση με εισηγητές τους Σταμάτη Τσαρουχά** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Νίκο Χριστοδούλου** (διευθυντή ορχήστρας, συνθέτη) και **Ρένο Χαραλαμπίδη** (ηθοποιό, αφηγητή της ταινίας).

ΜΑΣΤΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ, ΦΥΣΗ, ΙΣΤΟΡΙΑ - ΜΙΑ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

• ΚΥΡΙΑΚΗ 08/03/2020

ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

του **Στέλιου Χαραλαμπίδου** (ΕΛΛΑΔΑ, 2018, έγχρωμη, 111')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση με εισηγητές τους Στέλιο Χαραλαμπίδου** (σκηνοθέτη της ταινίας), και **Δημήτρη Κορδελά** (διευθυντή φωτογραφίας της ταινίας).

Ειδική Μνεία για Ταινία Μυθοπλασίας Μεγάλου Μήκους / Βραβείο Καλύτερης Φωτογραφίας στον Δημήτρη Κορδελά / Βραβείο Καλύτερης Μουσικής στον Πλάτωνα Ανδριτσάκη στο 12ο Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου Λονδίνου

ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΟΜΑΔΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (1985-1995) ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΚΑΤΙΝΑ (1987-1992)

• ΚΥΡΙΑΚΗ 15/03/2020

ΟΙ ΚΑΤΙΝΕΣ ΜΟΥ

της **Βίλμας Μενίκη**

(ΕΛΛΑΔΑ, 2019, έγχρωμη, 74')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση με εισηγητές τους Βίλμας Μενίκη** (σκηνοθέτιδα της ταινίας, καθηγήτρια Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, επιμορφώτρια ενηλίκων, φεμινίστρια-ακτιβίστρια-ερευνήτρια σε θέματα φύλου), **Τζίνα Παράσχου** (δημοτική υπάλληλη) και **Κατερίνα Αρβανιτάκη** (ερευνήτρια προφορικής ιστορίας)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ (1939-2018) - ΛΕΓΕΩΝΑΡΙΟΣ ΣΤΗΝ ΑΛΓΕΡΙΑ, ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ, ΜΟΥΣΙΚΟΣ: «ΑΛΛΑΖΕΙ ΤΗ ΖΩΗ ΟΠΟΙΟΣ ΑΛΛΑΖΕΙ ΖΩΗ»

• ΚΥΡΙΑΚΗ 22/03/2020

ΓΙΑ ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΟΥΣ - ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ ΜΑΝΙΑΤΗ

του **Σταύρου Ψυλλάκη**

(ΕΛΛΑΔΑ, 2019, έγχρωμη, 98')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση με εισηγητές τους Σταύρο Ψυλλάκη** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Εύα Στεφανή** (σκηνοθέτιδα,

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών**), **Γιώργο Σταματόπουλο** (δημοσιογράφος) και **Κώστα Βλησίδη** (συγγραφέα, μαθητή του Γιώργου Μανιάτη).

2ο Βραβείο Καλύτερης Ταινίας Ντοκιμαντέρ Μεγάλου Μήκους στο 13ο Φεστιβάλ Ελληνικού Ντοκιμαντέρ- Docfest / Χαλκίδα

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΠΛΟΙΟΥ «ΜΑΤΑΡΟΑ» ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1945 - ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΓΕΝΙΑ

• ΚΥΡΙΑΚΗ 29/03/2020

ΜΑΤΑΡΟΑ - ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ...

(**ΜΑΤΑΡΟΑ - THE JOURNEY GOES ON...**)

του **Ανδρέα Σιαδήμα** (ΕΛΛΑΔΑ/ΓΑΛΛΙΑ, 2019, έγχρωμη και ασπρόμαυρη, 84')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση με εισηγητές τους Ανδρέα Σιαδήμα** (σκηνοθέτη της ταινίας) και **Λεωνίδα Εμπειρικό** (ιστορικό).

Τιμητική Διάκριση Μεγάλου Μήκους στο 13ο Φεστιβάλ Ελληνικού Ντοκιμαντέρ- Docfest / Χαλκίδα

15 ΧΡΟΝΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ «ΚΕΘΕΑ ΜΟΣΑΙΚ»: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

• ΚΥΡΙΑΚΗ 05/04/2020

ΚΕΘΕΑ ΜΟΣΑΙΚ: 15 ΧΡΟΝΙΑ ΨΗΦΙΔΩΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

του **Γιάννη Ξηρουχάκη**

(ΕΛΛΑΔΑ, 2019, έγχρωμη, 54')

Θα ακολουθήσει **συζήτηση με εισηγητές τους Γιάννη Ξηρουχάκη** (σκηνοθέτη της ταινίας) και **εργαζόμενο στο ΚΕΘΕΑ**.

32^ο Συνέδριο της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας

ΜΙΚΡΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

«Κινηματογραφική Παιδεία»

Της *Σοφίας Βασιλείου*

Το 32ο Συνέδριο της Ομοσπονδίας των Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (ΟΚΛΕ) πραγματοποιήθηκε στην **Κατερίνη από τις 7 ως τις 9 Ιουνίου 2019**, στο Δημοτικό Συνεδριακό Κέντρο «Εκάβη» στο κέντρο της πόλης. **Συνδιοργανώθηκε από την Κινηματογραφική Λέσχη και τον Δήμο Κατερίνης υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.** Όπως κάθε χρόνο, παρευρέθηκαν, εκτός από τους εκπροσώπους των κινηματογραφικών λεσχών, παράγοντες, «εργάτες» και μελετητές του κινηματογράφου. Κεντρικό θέμα του συνεδρίου ήταν η «**Κινηματογραφική Παιδεία**» στην Ελλάδα και τιμώμενα πρόσωπα ο σκηνοθέτης Κώστας Φέρρης και ο ντόπιος σκηνοθέτης Γιώργος Κεραμιδιώτης. Επίσης, διοργανώθηκε τιμητική εκδήλωση για τη Σχολή Κινηματογράφου και Τηλεόρασης Λυκούργου Σταυράκου, τη μακροβιότερη και σημαντικότερη από όσες ιδρύθηκαν κατά καιρούς στη χώρα μας.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΝΑΡΞΗ

Από τη **Δευτέρα 3/6 μέχρι και την Πέμπτη 6/6 προβλήθηκαν οι εξής ταινίες:** *Οι παράνομοι* του Νίκου Κούνδουρου (1958), *Πρόσωπο με πρόσωπο* του Ροβήρου Μανθούλη (1966), *Αναπαράσταση* του Θόδωρου Αγγελόπουλου (1970) και *Το προξενικό της Άννας* του Παυτέλη Βούλγαρη (1972).

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7/6, απόγευμα

Πριν από την έναρξη του συνεδρίου έγινε παρουσίαση του καινούριου βιβλίου του συγγραφέα και σεναριογράφου Στάθη Βαλούκου με τίτλο *Χλομή μητέρα*, που εκδόθηκε πρόσφατα από τις εκδόσεις Αιγόκερως. Πρόκειται για ένα ιστορικό μυθιστόρημα με θέμα το Ολοκαύτωμα, για το οποίο μίλησαν, εκτός από τον συγγραφέα του, η επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανε-

πιστημίου Πάτρας, Χρυσάνθη Σωτηροπούλου, η συγγραφέας Έφη Βενιανάκη και ο συγγραφέας και σκηνοθέτης Γιάννης Σολδάτος.

Η πλοκή του μυθιστορήματος με αφετηρία τη δίωξη των Σεφαραδιτών Εβραίων από τους Ναζί, εκτυλίσσεται την περίοδο 1941-1967 σε Θεσσαλονίκη, Άουσβιτς, Παρίσι και Αθήνα. Ένας σεφαραδίτης Εβραίος συναντά μετά από χρόνια τον διώκτη της οικογένειάς του και υπαίτιο του τραγικού της τέλους. Στα συγκλονιστικά γεγονότα που περιγράφονται, εκτός από τα φανταστικά πρόσωπα, περιλαμβάνονται και πραγματικά, όπως ο διώκτης των Εβραίων της Θεσσαλονίκης Λάσκαρης Παπανασούμ.

Μετά το πέρας της παρουσίασης, η Πρόεδρος της Κινηματογραφικής Λέσχης Κατερίνης, Αθηνά Κοκόγια, καλωσόρισε τους συνέδρους και ευχαρίστησε τον Δήμαρχο και όλους τους φορείς που υποστήριξαν αυτή τη διοργάνωση. Ακολούθησαν οι καθιερωμένοι

Απονομή πλακέτας στην τιμητική εκδήλωση για τον Γιώργο Κεραμιδιώτη – Δημήτρης Καλαντίδης (Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας), Αθηνά Κοκόγια (Πρόεδρος της Κινηματογραφικής Λέσχης Κατερίνης) και Μάτα Κούρη (Αντιπρόεδρος της Κινηματογραφικής Λέσχης Κατερίνης)

χαιρετισμοί και οι ευχές για επιτυχία του συνεδρίου από την Υπουργό Πολιτισμού Μυρσίνη Ζορμπά και τον Δήμαρχο της πόλης Σάββα Χιονίδη, ο οποίος εκπροσωπήθηκε από την Αντιδήμαρχο Κα Μακρίδου. Ο πρόεδρος της ΟΚΛΕ Δημήτρης Καλαντίδης ευχαρίστησε με τη σειρά του τη Λέσχη της Κατερίνης που, για δεύτερη φορά στην ιστορία της, φιλοξένησε συνέδριο της ΟΚΛΕ και κήρυξε την επίσημη έναρξή του με δύο τιμητικές εκδηλώσεις.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΣΤΑΥΡΑΚΟΥ

Η πορεία και το έργο της ιστορικής - για τα ελληνικά δεδομένα - Σχολής παρουσιάστηκαν από τον συγγραφέα και σεναριογράφο **Στάθη Βαλούκο**, τον συγγραφέα και σκηνοθέτη **Γιάννη Σολδάτο** και τον σκηνοθέτη, διευθυντή παραγωγής και νυν Διευθυντή της Σχολής **Σωτήρη Λαμπρόπουλο**.

Ο Λυκούργος Σταυράκος γεννήθηκε το 1913 στη Μυρτιά Λακωνίας. Το 1937 εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα, όπου δύο χρόνια αργότερα ξεκίνησε σπουδές στην Πάντειο Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Επιστημών, χωρίς όμως να τις ολοκληρώσει εξαιτίας της στράτευσης του κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Το 1948 (την περίοδο του Εμφυλίου) ίδρυσε τη Σχολή Κινηματογράφου που φέρει το όνομά του, η οποία αναγνωρίστηκε επίσημα από το Υπουργείο Παιδείας το 1950. Αποτέλεσε τον «στρατώνα» του ελληνικού σινεμά, με την έννοια ότι από αυτήν ξεπήδησαν όλα τα μεγάλα ονόματα που καθόρισαν την πορεία του ελληνικού κινηματογράφου. Στους κόλπους της γαλουχήθηκαν όλες οι γενιές των κινηματογραφιστών μέχρι τους σημερινούς μικρομπαδές και τον Γ. Λάνθιμο. Παρ' όλα τα πενιχρά μέσα σε πρακτικό επίπεδο, ο ενθουσιασμός των καθηγητών ήταν μεγάλος και η θεωρητική τους κατάρτιση υψηλού επιπέδου. Δίδαξε εκεί η αφρόκρεμα του πνεύματος, όπως ο Βασίλης Ραφαηλίδης, ο Γρηγόρης Γρηγορίου, ο Γιάννης Τσαρούχης, ο Κάρλος Κουν και, όπως ακούστηκε χαρακτηριστικά, «όσοι δεν κατάφεραν να γίνουν καθηγητές εκεί, έγιναν μαθητές».

Το 1963, ο Λυκούργος Σταυράκος ίδρυσε και Σχολή Χειριστών (μηχανικών προβολής), Ραδιοτεχνιτών και Τεχνιτών Τηλεόρασης. Παράλληλα συνεργάστηκε στην έκδοση κινηματογραφικών περιοδικών (*Κινηματογράφος* 1951, *Κινηματογράφος-Θέατρο* 1956, *Σύγχρονος Κινηματογράφος* 1969). Επιπλέον, διετέλεσε Πρόεδρος της ΕΤΕΚΤ, διευθυντής της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Επιχειρήσεων, μέλος της Επιτροπής Ελέγχου Κινηματογραφικών Ταινιών του Υπουργείου Προεδρίας και ιδρυτής του Πρώτου Φωτογραφικού Κέντρου (ΚΕΦΩΤ). Ήταν άνθρωπος δραστήριος, με σπάνια οργανωτικά προσόντα και πέτυχε να έχει για πολλά χρόνια

Τιμητική εκδήλωση για τη Σχολή Κινηματογράφου και Τηλεόρασης Λυκούργου Σταυράκου - Απονομή πλακέτας στον Σωτήρη Λαμπρόπουλο

την πλήρη εποπτεία σε όλους τους τομείς του ελληνικού κινηματογράφου. Στο πρόσωπό του οι νέοι κινηματογραφιστές έβρισκαν έναν πρόθυμο υποστηρικτή σε κάθε τους προσπάθεια πρακτική ή θεωρητική.

Για σχεδόν 70 χρόνια η Σχολή Σταυράκου ήταν η μοναδική σχολή πανεπιστημιακού επιπέδου στην Ελλάδα. Ήδη από το 1956 έγινε μόνιμο μέλος του Διεθνούς Κέντρου Ενώσεως Σχολών Κινηματογράφου και Τηλεόρασης (Centre International de Liaison des Ecoles de Cinema et de Television-CILECT) που εδρεύει στις Βρυξέλλες. Το 1971 έγινε τακτικό μέλος της Εταιρείας Πανεπιστημιακού Κινηματογράφου (University Film Association-UFA) με έδρα τη Νέα Υόρκη. Από το Κράτος δεν υπήρχε καμία βοήθεια, αλλά ούτε και μέριμνα για ίδρυση Κρατικής Σχολής Κινηματογράφου, αντίθετα με ό,τι συνέβαινε στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Όλοι οι ομιλητές συμφώνησαν ότι, άσχετα με τα συμφέροντα των ιδιωτών, αποτελεί υποχρέωση της Πολιτείας να δημιουργεί υποδομές και να παρέχει κρατική παιδεία σε όλους τους τομείς. Το αντίθετο δηλώνει έλλειμμα παιδείας και πολιτισμού.

Στο τέλος της εκδήλωσης απονεμήθηκε τιμητική πλακέτα στον Σωτήρη Λαμπρόπουλο.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΤΕΡΙΝΙΩΤΗ ΣΚΗΝΟΘΕΤΗ ΓΙΩΡΓΟ ΚΕΡΑΜΙΔΙΩΤΗ

Ο ποιητής και φιλόλογος **Αντώνης Κάλφας**, παρουσιάζοντας την 35άχρονη πορεία του Γιώργου Κεραμιδιώτη στον χώρο του θεάτρου και του κινηματογράφου, τον χαρακτήρισε «ανήσυχο κινηματογραφιστή». Η θεματολογία των ταινιών του πλούσια: μνήμες από το ιστορικό παρελθόν της πόλης, αλλά και σοβαρά σύγχρονα προβλήματα, όπως λαϊκισμός, ρόλος διανοουμένων, φασισμός, βιοπολιτική, πάντοτε από μια οπτική γωνία βαθιά ανθρωπιστική και με συνεχή προσπάθεια κατανόησης του «άλλου».

Όπως δήλωσε ο ίδιος ο δημιουργός: «*κινηματογραφώ ανθρώπους με φαινομενικά συνηθισμένο τρόπο ζωής, αλλά όταν τους πλησιάζω, εντοπίζω αντίσταση σε κάθε καταναγκασμό και αγωνία για την υπεράσπιση της αλήθειας*»

Ακολούθησε απονομή τιμητικής πλακέτας στον Γιώργο Κεραμιδιώτη και η βραδιά ολοκληρώθηκε με την προβολή της ταινίας του **Μαθήτριες λυκείου - Η άλλη μουσική** (2005).

ΣΑΒΒΑΤΟ 8/6, πρωί

Πρώτη ομιλήτρια της ημέρας η επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Πάτρας, **Χρυσάνθη Σω-**

Απονομή πλακέτας στην τιμητική εκδήλωση για τον Κώστα Φέρρη

Εκπρόσωποι των Κινηματογραφικών Λεσχών στο Δημοτικό Συνεδριακό Κέντρο «Εκάβη»

τηροπούλου, με θέμα «Η κινηματογραφική παιδεία ως το θεμέλιο της ανάπτυξης της κριτικής σκέψης σε ένα περιβάλλον έκρηξης της χρήσης των οπτικοακουστικών μέσων». Διαπιστώνοντας, αρχικά, το κενό κινηματογραφικής παιδείας που υπάρχει στη χώρα μας, η Κα Σωτηροπούλου επισήμανε ότι η ίδρυση των κινηματογραφικών λεσχών αποτελεί σημαντικό βήμα για την κάλυψή του. Παρόλο που ο ρόλος τους δεν είναι θεσμοθετημένος, οι λέσχες, με μοναδικό κίνητρο την αγάπη για τον κινηματογράφο, εξοικειώνουν μ' αυτόν και τους ανθρώπους του ένα μεγάλο κοινό (ειδικά στις περιοχές όπου δεν υπάρχουν κινηματογραφικές αίθουσες), βοηθώντας το να διαμορφώσει ουσιαστικά αισθητικά κριτήρια, προσφέροντας με αυτόν τον τρόπο κινηματογραφική παιδεία.

Σε ό,τι αφορά τις νέες τεχνολογίες, βίντεο, dvd, διαδίκτυο, υπάρχουν θετικές αλλά και αρνητικές πλευρές. Από τη μια προσφέρουν δυνατότητες έρευνας και άρα μπορούν να διαμορφώσουν κριτική σκέψη στους χρήστες, από την άλλη, όμως, είναι αναμφισβήτητο ότι από αυτές επωφελούνται πρώτοι αυτοί που έχουν τα οικονομικά μέσα.

Το σχολείο ως φορέας παιδείας θα μπορούσε να εισαγάγει τους μαθητές στο σινεμά με τρόπο δημιουργικό, εστιάζοντας στην απόλαυση που αυτό προσφέρει. Άλλωστε, συνδυάζεται εύκολα με άλλες τέχνες, λογοτεχνία, μουσική, ζωγραφική, επιτρέποντας την εμβάθυνση σε όλες. Ολοκληρώνοντας, υποστήριξε ότι *όταν γίνεται δημιουργική δουλειά σε συγκεκριμένους άξονες, όλα τα θέματα γίνονται βαθιά και η γνώση γι' αυτά απελευθερώνει.*

Επόμενος ομιλητής ο σκηνοθέτης, συγγραφέας και καλλιτεχνικός διευθυντής του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους, **Δημήτρης Σπύρου** μοιράστηκε μαζί μας «**Σκέψεις για τη φύση και τον ρόλο του κινηματογράφου με επίκεντρο την παιδική/νεανική ηλικία**». Ο όρος «ταινίες για παιδιά και νέους» είναι διεθνής, κατοχυρώθηκε το 1955 και έχει στόχο την ψυχαγωγία, τη μετάδοση γνώσης και την καλλιέργεια της κριτικής ικανότητας στα παιδιά και στους νέους. Η προσέγγιση της παιδικής ηλικίας πρέπει να γίνεται μέσα από τη ματιά των παιδιών, ώστε να προσελκύσει το παιδί-θεατή και χρειάζεται να εφαρμόζεται η μαιευτική μέθοδος για να μπορέσει ο παιδαγωγός να επικοινωνήσει με το παιδί-θεατή. Δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε ότι ο κινηματογράφος έχει τη δική του γλώσσα που δε μοιάζει με καμίας άλλης τέχνης. Επομένως, είναι πολύ σημαντικό να μην αγνοούνται οι άνθρωποι του κινηματογράφου. Διαφορετικά, η ταινία μπαίνει στο «καλούπι» του εκάστοτε εκπαιδευτικού συστήματος και - εσφαλμένα - παραβλέπεται το γεγονός ότι κάθε ταινία έχει τη δική της γλώσσα και χρήζει διαφορετικής αντιμετώπισης. Γι' αυτούς τους λόγους σε όλη την Ευρώπη αναζητούνται τρόποι και μοντέλα διδασκαλίας του κινηματογράφου στα σχολεία. Γίνονται παντού ζυμώσεις. Σημαντικό ρόλο σ' αυτές διαδραματίζουν οι κινηματογραφικές λέσχες καθώς συνδέουν την κοινωνία με το σχολικό περιβάλλον. Όμως, είμαστε ακόμη στην αρχή.

Ακολούθησε η εμπεριστατωμένη μελέτη της θεωρητικού του κινηματογράφου **Ευαγγελίας Θεμελή** με θέμα «**Οι απαρχές της κινηματογραφικής εκπαίδευσης**» στις ΗΠΑ, όπου, από τις πρώτες δεκαετίες μετά την εφεύρεση του κινηματογράφου, οι εκπαιδευτικοί του υποδέχτηκαν με ενθουσιασμό και προσπάθησαν να τον αξιοποιήσουν όσο καλύτερα μπορούσαν. Ήδη από το 1918 οργανώθηκε το κίνημα οπτικής διδασκαλίας και από το 1923 ο κινηματογράφος συγκαταλεγόταν στα πιο διαδεδομένα οπτικά μέσα διδασκαλίας. Πάρα πολλά σχολεία διέθεταν μηχανές προβολής ταινιών τη δεκαετία του '20 και υπήρχαν αρκετά κολέγια (17) και πανεπιστήμια που λειτουργούσαν ως κέντρα διανομής ταινιών για εκπαιδευτικές ανάγκες. Ήδη το 1922 ο Εθνικός Εκπαιδευτικός Οργανισμός συγκροτεί επιτροπές με σκοπό την ενσωμάτωση του κινηματογράφου στα σχολεία. Ξεκινά διάλογος με παραγωγούς και διανομείς για τη δημιουργία ταινιών κατάλληλων να προβληθούν στη σχολική αίθουσα ώστε στο μέλλον - ακόμα και - να αντικαταστήσουν τα έντυπα σχολικά εγχειρίδια.

Στο τέλος της δεκαετίας του '20, οι ταινίες είναι πλέον ομιλούσες και ο εξοπλισμός των σχολείων εκσυγχρονίζεται ανάλογα. Οι έρευνες και οι μελέτες σχετικά με την αξία του κινηματογράφου ως διδακτικού εργαλείου συνεχίζονται διοργανώνονται συνέδρια για την ανάδειξη του θέματος.

Προς το τέλος της δεκαετίας του '30 ο κινηματογράφος διδάσκεται σε πολλά σχολεία ως μάθημα τέχνης. Παράλληλα, ως το 1939, περισσότερα από 2000 σχολεία έχουν παραγάγει ταινίες σε σενάρια μαθητών με θέματα εμπνευσμένα από τη διδακτέα ύλη (π.χ. ιστορία, αγγλική λογοτεχνία) ή από τις προσωπικές τους προτιμήσεις (π.χ. ρομαντικές κομεντί, επιστημονική φαντασία). Ως αποτέλεσμα, πολλοί μαθητές ανέπτυξαν ικανότητα στη συγγραφή σεναρίων, αλλά και εξοικειώθηκαν με την πρακτική πλευρά του κινηματογράφου, δηλαδή το μοντάζ, τον σχεδιασμό των σκηνών, τη χρήση της κάμερας, τον φωτισμό.

Υπήρξαν, βέβαια, αντιδράσεις από συντηρητικούς κύκλους καθώς και πρακτικές και οικονομικές παράμετροι που εμπόδισαν την καθολική εφαρμογή του συγκεκριμένου τρόπου διδασκαλίας.

Όμως, το γεγονός ότι από νωρίς αναπτύχθηκε συνεργασία με τη σχολική κοινότητα, έγιναν έρευνες και μελέτες για την εισαγωγή του κινηματογράφου στις σχολικές αίθουσες και στα σχολικά προγράμματα είναι πολύ σημαντικό. Αν, λοιπόν, το παρελθόν λειτουργεί ως πρόλογος για το μέλλον, ας περάσουμε στο κυρίως θέμα: «*κινηματογραφική παιδεία σε όλα τα σχολεία!*»

Επόμενος εισηγητής ο υποψήφιος Διδάκτορας κινηματογράφου στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, **Παναγιώτης Δενδραμής**, παρουσίασε τη λεπτομερή έρευνά του με θέμα «**Χαρτογραφώντας τον χώρο των κινηματογραφικών σχολών στην Ελλάδα**». Παρόλο που η Ελλάδα μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο ήταν η τρίτη χώρα στην Ευρώπη (μετά την Ιταλία και τη Γαλλία) που απέκτησε σχολή κινηματογρά-

φου, η κινηματογραφική παιδεία δεν εντάχθηκε στο εκπαιδευτικό της σύστημα ούτε συνδέθηκε με τις υπόλοιπες βαθμίδες της εκπαίδευσης, όπως συνέβη σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Για πάνω από 50 χρόνια παρέμεινε στα χέρια ιδιωτών (άλλοτε σχετικών με τον χώρο του κινηματογράφου, άλλοτε όχι), οι οποίοι υποκατέστησαν τους κρατικούς φορείς. Αυτό ίσχυσε για όλο το χρονικό διάστημα μέχρι το 1990, οπότε εμφανίστηκαν διάφορα κολλέγια, ιδρύθηκαν τα ΙΕΚ και το Πανεπιστημιακό τμήμα.

Από το 1944 μέχρι και το 1977 ιδρύονται περίπου 10 σχολές με πιο σημαντικές του Λυκούργου Σταυράκου (1948-μέχρι σήμερα), του Κώστα Φωτεινού (1960-1962) και της Ευγενίας Χατζίκου (1977-2000).

Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε γενικά στις ιδιωτικές σχολές ότι κατόρθωσαν - ως ένα βαθμό τουλάχιστον - να επιτελέσουν τον ρόλο τους ως φορέων κινηματογραφικής εκπαίδευσης στη χώρα μας, σύμφωνα πάντα με τις δυνατότητες της καθεμίας, αλλά και σύμφωνα με τις συγκυρίες που επηρέασαν τη λειτουργία τους. Υπάρχουν πολλά ακόμη να διερευνηθούν για την προέκταση της έρευνας στο σήμερα.

Ακολούθησε η εισήγηση της θεωρητικού του κινηματογράφου, **Ρέας Βαλντέν**, με θέμα «**Εισάγοντας την οπτικοακουστική εκπαίδευση στο σχολείο - Μια κοινωνική ανάγκη**». Σύμφωνα με την Κα Βαλντέν, οι στόχοι της εισαγωγής της οπτικοακουστικής εκπαίδευσης στα σχολεία είναι οι εξής:

- Ο οπτικοακουστικός εγγραμματοσιμότητα, δηλαδή οι μαθητές και οι μαθήτριες να γίνουν χρήστες της οπτικοακουστικής γλώσσας,
- η αισθητική και καλλιτεχνική παιδεία: να γίνουν μέτοχοι της δημιουργικής διαδικασίας και
- ο τεχνολογικός εγγραμματοσιμότητα: να μάθουν να χρησιμοποιούν τον εξοπλισμό.

Ο κινηματογράφος είναι γλώσσα και τέχνη. Και οι δύο πλευρές είναι απαραίτητο να μελετηθούν στα σχολεία. Σε ό,τι αφορά τη γλώσσα, αποκτά υπόσταση μέσω των κινηματογραφικών ταινιών, μυθοπλασίας, τεκμηρίωσης, κινουμένων σχεδίων, των τηλεοπτικών εκπομπών, ειδήσεων, ρεπορτάζ, διαφημίσεων, reality shows, μουσικών βιντεοκλίπς, βιντεοπαιχνιδιών και κάθε λογής άλλων βίντεο που κυκλοφορούν στο διαδίκτυο. Αυτό σημαίνει ότι όλοι είμαστε χρήστες αυτής της γλώσσας, αφού δεν είμαστε πια αυτόπτες και αυτόκοι μάρτυρες των γεγονότων. Με άλλα λόγια, μεγάλο μέρος της πρόσβασής μας στην πραγματικότητα εξαρτάται από την τηλεόραση και το διαδίκτυο. Όμως, όλες οι γλώσσες πρώτα διδάσκονται και κατόπιν μαθαίνονται στην πράξη. Επομένως πρέπει να εξοικειώσουμε τους μαθητές και τις μαθήτριες τόσο με την αποκωδικοποίηση (ιεράρχηση και ταξινόμηση πληροφοριών = αποφυγή χειραγώγησης) όσο και με την παραγωγή της συγκεκριμένης γλώσσας, δηλαδή να μάθουν, εκτός από οπτικοακουστική ανάγνωση, και οπτικοακουστική γραφή ώστε να χρησιμοποιούν τη συγκεκριμένη γλώσσα τόσο ως τρόπο επικοινωνίας, όσο και ως τρόπο έκφρασης ενσυνείδητα, αποτελεσματικά και δημιουργικά.

Ο συγγραφέας και σκηνοθέτης **Γιάννης Σολδάτος** με το ιδιαίτερο, συχνά αυτο/σαρκαστικό χιούμορ του, ασχολήθηκε με «**Το μάθημα στον κινηματογράφο**» επισημαίνοντας τα προβλήματα στην κινηματογραφική παιδεία στη χώρα μας, τα οποία παραμένουν άλυτα μέχρι σήμερα. Από τα πρώτα χρόνια, οι ιδιωτικές σχολές κινηματογράφου δε διέθεταν υλικοτεχνική υποδομή αντίστοιχη των ευρωπαϊκών, παρόλο το πάθος που ενέπνεε μαθητές και καθηγητές. Μέχρι και σήμερα, 120 χρόνια μετά τη γέννησή του, ο κινηματογράφος δεν έχει αναγνωριστεί ως κομμάτι της εκπαίδευσης στη χώρα μας. Απόδειξη ότι στις θεατρικές σχολές δε δίνονται από το Υπουργείο οδηγίες σχετικά με το πρόγραμμα, τις μεθόδους διδασκαλίας, το περιεχόμενο των μαθημάτων. Ακόμη και το σχετικά νεοϊδρυθέν πανεπιστημιακό κινηματογραφικό τμήμα λειτουργεί στη Θεσσαλονίκη, όπου οι φοιτητές δεν έχουν τη δυνατότητα ούτε πρακτικά να εξασκηθούν ούτε να συμμετάσχουν σε κλίμα καλλιτεχνικής δημιουργίας, αφού τα εργαστήρια, τα κανάλια, τα στούντιο και οι εργαζότες του κινηματογράφου βρίσκονται κατά κύριο λόγο στην Αθήνα.

Στη συνέχεια, αναφέρθηκε εκτεταμένα στην «εμπόλεμη» σχέση που διαμορφώθηκε εξ αρχής μεταξύ σκηνοθετών και κριτικών κινηματογράφου καθώς και στις ιστορικές συγκυρίες που συνέβαλαν στη διατήρησή της. Για παράδειγμα, στο όνομα των κοινωνικών αγώνων κατά την περίοδο πριν από τη Δικτατορία και κατά τη διάρκειά της, όταν εμφανίστηκε ο νέος ελληνικός κινηματογράφος, κριτικοί αριστερής ιδεολογίας επιτέθηκαν λυσσαλέα σε ταινίες όπως ο «Δράκος» και η «Στέλλα» δίνοντας αξία σε άλλες, οι οποίες τότε αποτελούσαν φωνή διαμαρτυρίας, ενώ σήμερα δε βλέπονται. Όμως, με τον απόλυτο τρόπο που αντιμετωπίζουν οι μεν τους δε, μοιάζει να μην ενδιαφέρεται κανείς για τη δημιουργική διαδικασία και την εξέλιξή της. Με άλλα λόγια, δεν παράγεται γνώση που είναι αναγκαία για την ανάπτυξη της κινηματογραφικής παιδείας.

Στη σημερινή - ηλεκτρονική - εποχή, η κατάσταση περιπλέκεται ακόμη περισσότερο, αφού είναι απολύτως απαραίτητο, αλλά ταυτόχρονα και πολύ δύσκολο, να ξέρει κανείς να διακρίνει εκ των προτέρων το «καλό» από το «κακό» μέσα στον τεράστιο όγκο καλλιτεχνικών πληροφοριών που διακινούνται στο διαδίκτυο.

Ολοκληρώνοντας, υποστήριξε ότι η κοινωνία μας διαχειρίζεται με πολύ κακό τρόπο την παιδεία και γενικά τον πολιτισμό. Εξέφρασε την πεποίθηση ότι, αν καλυφθεί αυτό το έλλειμμα, η κατάσταση στη χώρα μας θα βελτιωθεί σε όλους τους τομείς.

Οι σκηνοθέτες **Κώστας Φέρρης** «**Η διδασκαλία του οπτικοακουστικού δια του οπτικοακουστικού**» και **Θανάσης Ρεντζής** «**Εισαγωγή του μαθήματος του κινηματογράφου στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση**» συμφώνησαν ότι ο κινηματογράφος δεν είναι μόνο τεχνολογία, αλλά και γλώσσα, δηλαδή λόγος. Λόγος οπτικοακουστικός, ο οποίος αποτελεί την παγκόσμια «καθομιλουμένη» του σήμερα. Συμπεριλαμβάνει τον προφορικό και τον γραπτό, διαφέρει όμως και από τους δύο - έχει τα δικά του «εργαλεία». Αν ληφθεί υπόψη ότι ο κινηματογράφος μας εξοικειώνει με όλο τον κόσμο, γίνεται εύκολα κατανοητό ότι είναι ζωτικής σημασίας να εισαχθεί η διδασκαλία της κινηματογραφικής γλώσσας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Έχουν γίνει προσπάθειες και από τους δύο προς αυτήν την κατεύθυνση, αλλά μέχρι στιγμής χωρίς αποτέλεσμα.

Σε παρόμοιο πνεύμα κινήθηκε και η ιστορικός κινηματογράφου, Δρ. Διδάσκουσα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και του Πανεπιστημίου Αθηνών, **Ιωάννα Αθανασάτου** στην εισήγησή της με τίτλο «**Φιλμική μνήμη και εκπαίδευση - θεωρητικές προσεγγίσεις, καλές πρακτικές, νέες προκλήσεις**». Σύμφωνα με την Κα Αθανασάτου, οι στόχοι της κινηματογραφικής παιδείας είναι οι εξής:

α) *Η δημιουργία κινηματογραφιστών.* Επομένως, σε κάθε χώρα πρέπει να λειτουργεί τουλάχιστον μία Εθνική σχολή κινηματογράφου, να υπάρχει, δηλαδή, στενή σύνδεση της ιστορίας και της θεωρίας με την καλλιτεχνική πράξη.

β) *Η σύνδεση με άλλα τμήματα/ειδικότητες.* Είναι απαραίτητο να διαμορφωθεί ένα corpus κινηματογραφικής γραμματείας ως βάση για περαιτέρω αναζητήσεις. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ειδικότερα, η κινηματογραφική εκπαίδευση σε συνδυασμό π.χ. με την παιδαγωγική μπορεί να συμβάλει σε μεγάλο βαθμό ώστε οι νέοι να ενθαρρύνονται να βλέπουν τον κόσμο ο καθένας με τον δικό του προσωπικό τρόπο.

γ) *Σπουδές κινηματογράφου.* Εξαγγέλθηκαν δύο νέα τμήματα κινηματογράφου. Όμως, με ποιον τρόπο θα εισάγεται κάποιος στην κινηματογραφική σχολή; Μέσω των γενικών εξετάσεων; Επιπλέον φαίνεται ότι υπάρχει σύγχυση της κινηματογραφικής παιδείας με τη γνώση της χρήσης των νέων ψηφιακών τεχνολογιών. Δεν είναι εύκολο να γίνει κανείς κινηματογραφικός δημιουργός (σε οποιαδήποτε ειδικότητα) χωρίς να διαθέτει βαθιά μόρφωση και καλλιέργεια.

Κατέληξε στην άποψη ότι ο κινηματογράφος κατέχει δικαιωματικά μια θέση μεταξύ των κοινωνικών επιστημών, επειδή αποτελεί τεκμήριο της ιστορικής στιγμής στην οποία αναφέρεται και, μέσω της αδιάφυστης εικόνας, μπορεί να διασώσει μια ολόκληρη εποχή.

Ο σκηνοθέτης **Περικλής Χούρσογλου**, Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Κινηματογράφου της Σχολής Καλών Τεχνών στο

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στην ομιλία του «**Δεν ονειρεύομαι, κάνω μάθημα**» τόνισε ότι το τμήμα κινηματογράφου οφείλει να λειτουργεί ως μουσείο, εγκυκλοπαίδεια και βιβλιοθήκη. Σε αυτή τη βάση, οι φοιτητές συνήθως επεξεργάζονται πρώτα μόνοι τους ένα θέμα και κατόπιν βλέπουν ταινίες του παρελθόντος σχετικές με το θέμα αυτό. Όμως, οι φοιτητές αυτοί, αφενός δεν αποτελούν ένα ομοιόμορφο και ομοιότροπο σύνολο, αφετέρου οι επιρροές κάθε γενιάς είναι διαφορετικές. Πιο συγκεκριμένα, στο παρελθόν διάβαζαν περισσότερο και έβλεπαν περισσότερες ταινίες. Σήμερα, έχουν επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από προϊόντα υποκοουλτούρας καθώς και από την τεχνολογία χαρακτηρίζονται η «γενιά των κινητών». Αυτές οι νέες συνθήκες απαιτούν νέους χειρισμούς. Η διδασκαλία με τον παραδοσιακό τρόπο δεν επαρκεί.

Τελευταίος ομιλητής, ο ποιητής και φιλόλογος **Αντώνης Κάλφας**, με θέμα «**Μικρασιατική καταστροφή, κινηματογραφική γλώσσα και λογοτεχνία. Η ταινία του Νίκου Κούνδουρου 1922 (1978) το μυθιστόρημα του Ηλία Βενέζη Το νούμερο 31328 (1931) και μια πρόταση διδακτικής αξιοποίησης**». Συνδυάζοντας το κινηματογραφικό με το λογοτεχνικό έργο, τη γλώσσα και τους κώδικες του σινεμά με τη γλώσσα και τους κώδικες της λογοτεχνίας, παρουσίασε μια εμπεριστατωμένη πρόταση για την αξιοποίηση των συγκεκριμένων έργων στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και τα οφέλη που θα μπορούσαν να αποκομίσουν οι μαθητές σε όλα τα επίπεδα, όχι μόνο για να βελτιώσουν τις γνώσεις και την κατανόησή τους σε σχέση με τη σχολική ύλη, αλλά και για να εμβαθύνουν σε έννοιες αφηρημένες, σε αξίες πανανθρώπινες, να αποκτήσουν ολόπλευρη καλλιέργεια και να διαμορφώσουν ηθικά αλλά και αισθητικά κριτήρια.

ΣΑΒΒΑΤΟ 8/6 απόγευμα ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΦΕΡΡΗ

Το απόγευμα του Σαββάτου πραγματοποιήθηκε τιμητική εκδήλωση για τον σκηνοθέτη Κώστα Φέρρη. Για τη ζωή και το έργο του μίλησαν η Επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Πάτρας, **Χρυσάνθη Σωτηροπούλου**, ο σκηνοθέτης, συγγραφέας και καλλιτεχνικός διευθυντής του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους, **Δημήτρης Σπύρου**, ο συγγραφέας και σκηνοθέτης **Γιάννης Σολδάτος**, ο συγγραφέας και σκηνοθέτης **Στάθης Βαλούκος** και ο συγγραφέας, σκηνοθέτης και καλλιτεχνικός διευθυντής του Camera Zizanio, **Νίκος Θεοδοσίου**. Ο ίδιος ο Κώστας Φέρρης με τρόπο ευχάριστο, ευφραδή και λεπτομερή διευκρίνιζε περαιτέρω στιγμιότυπα από τη ζωή και το έργο του και εξέθετε τις -κατά καιρούς- σκέψεις του, τα κίνητρα και τους προβληματισμούς του.

Συνοψίζοντας όσα ειπώθηκαν . . .

Ο Κώστας Φέρρης γεννήθηκε στο Κάιρο. Οι πρόγονοί του ήταν Κύπριοι και Δρούζοι. Έλαβε πολύ καλή μόρφωση: τελείωσε στο Κάιρο την Αμπέτιο Σχολή και τη Δραματική Σχολή του Κώστα Τσάκωνα. Κατόπιν φοίτησε στην Ανωτέρα Σχολή Κινηματογράφου στην Αθήνα και συνέχισε τις κινηματογραφικές του σπουδές στο Παρίσι με stages στα πανεπιστήμια της Ναντέρ και της Σορβόνης. Γλωσσομαθής

Ξεναγήση στο Μουσείο του Δίου

(μιλάει πέντε γλώσσες), πάντοτε συνδύαζε την υπερηφάνεια για την ελληνική του καταγωγή με μια κοσμοπολίτικη ματιά. Το 1957 εγκαταστάθηκε οριστικά στην Αθήνα. Κατά τη δεκαετία του '60 συμμετείχε στην ομάδα των σκηνοθετών που προσπάθησαν να ανανεώσουν τον ελληνικό κινηματογράφο, να βρουν ένα καινούριο στίγμα, ώστε να συμβαδίσουν με τη nouvelle vague και το free cinema, αναζητώντας ταυτόχρονα το περιεχόμενο του όρου «ελληνικότητα», ζήτημα που τους απασχολούσε πάρα πολύ. Παράλληλα, ασχολήθηκε εντατικά με τη μελέτη της ελληνικής μουσικής, ειδικά του ρεμπέτικου.

Κατά την περίοδο της Δικτατορίας κατέφυγε στη Γαλλία, όπου με τον Jean Daniel Pollet και άλλους σκηνοθέτες συμμετείχαν στα γεγονότα του Μάη του '68. Στο Παρίσι ξαναβρήκε τον Αιγυπτιακό, τον κοσμοπολίτη. Εντυπωσιάστηκε από τη δυτική κουλτούρα τόσο ώστε, όταν επέστρεψε στην Ελλάδα το 1973 (με την αμνηστία), αισθάνθηκε κάπως «αλλαγμένος» (το σχόλιο ανήκει στον ίδιο).

Από τις ταινίες του έγιναν συγκεκριμένες αναφορές στις εξής: **Τα ματόκλαδά σου λάμπουν**, ταινία μικρού μήκους (1961), η οποία «κόπηκε» γιατί θεωρήθηκε «αντιτουριστική». Συνεργάστηκε με τον Θόδωρο Αγγελόπουλο, τον Παντελή Βούλγαρη και την Τώνια Μαρκετάκη σε ταινίες μικρού μήκους που θα συνέθεταν τελικά μια ταινία μεγάλου μήκους, όμως η επικράτηση των Χουντικών δεν επέτρεψε την ολοκλήρωση του σχεδίου αυτού. Την περίοδο μετά την πτώση χούντας γυρίζει τη **Φόνισσα** (1974), που βασίζεται στο ομότιτλο διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, και μεταξύ άλλων, το 1983 το **Ρεμπέτικο** και το 1987 το **Oh Babylon!**

Πρόκειται για έναν διανοούμενο με την ευρύτατη έννοια. Ερευνά σε βάθος τα προβλήματα και τις καταστάσεις που πραγματεύεται. Είναι διαχρονικός οι εικόνες του αντέχουν και σήμερα. Η βαθιά σχέση του με όλες τις τέχνες φαίνεται από τον ουσιαστικό διάλογο με τον Παπαδιαμάντη στη **Φόνισσα** καθώς και από τη μουσική που χρησιμοποιεί στις ταινίες του, η οποία, έχοντας πολλά στοιχεία από την ελληνική παράδοση και την ιστορική πραγματικότητα, εμπλουτίζει το έργο του και λειτουργεί απελευθερωτικά για τον θεατή. Είναι ένας δημιουργός που τολμά τη συγκίνηση γιατί δε φοβάται να είναι σκληρός με τους ήρωές του, όσο πονεμένοι κι αν είναι.

Ο «αλχημιστής του κινηματογράφου» [ο χαρακτηρισμός προέκυψε από το βιβλίο που εξέδωσε πρόσφατα με τίτλο *Η αλχημεία του σινεμά*, 2018] ετοιμάζει δύο ταινίες: μία αυτοβιογραφική με γυρίσματα σε Αίγυπτο και Ελλάδα και μία σε σενάριο που είχε γυριστεί παλαιότερα από τον Pollet, αλλά εντελώς αλλαγμένο, με τίτλο **Το αίμα**.

Η βραδιά έκλεισε με την προβολή της ταινίας του Κώστα Φέρρη **Δύο φεγγάρια τον Αύγουστο** (1978) - *Director's Cut* (2012).

Το πρωί της Κυριακής (9/6) οι κινηματογραφικές λέσχες ξεναγήθηκαν στο **Μουσείο** και στο παραδεισένιο **αρχαιολογικό πάρκο του Δίου**. Στο δρόμο της επιστροφής σταμάτησαν για φαγητό στο εκπληκτικά συντηρημένο χωριό Παλαιός Παντελεήμονας, ένα μοναδικό κόσμημα για την περιοχή.

Ευχαριστούμε θερμά την Κινηματογραφική Λέσχη Κατερίνης για τη φιλοξενία στην όμορφη πόλη της και διαβεβαιώνουμε ότι με μεγάλη χαρά θα παρακολουθήσουμε και τρίτο συνέδριο εκεί, αν αντέχουν να το ξαναοργανώσουν! Αποκομίσαμε τις καλύτερες εντυπώσεις! Συνεχίστε την καλή δουλειά!

Ξεναγήση στον αρχαιολογικό χώρο του Δίου

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ 30 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ (1988-2018)

ΔΙΗΜΕΡΟΣ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ 30 ΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΚΛΗ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΣΤΙΣ 16 ΚΑΙ 17/02/2019

- Προβολή της ταινίας *ΠΡΟΣΕΧΩΣ* της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης (ΕΛΛΑΔΑ, 2012, έγχρωμη, 24'), η οποία δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Εργαστηρίου της Λέσχης «Μηροστά και πίσω από τον φακό - Εργαστήριο για το Ντοκιμαντέρ»

- Προβολή τεσσάρων βωβών πειραματικών ταινιών από την περίοδο του ντανταϊσμού (δεκαετία του '20) με τη συνοδεία πρωτότυπης ζωντανής μουσικής:

- *ANÉMIE CINÉMA* του *Μαρσέλ Ντισάν* (ΓΑΛΛΙΑ, 1926, 6'40'')

- *ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ / VORMITTAGSSPIEL* (ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 1928, 9') και *RHYTHMUS 23* (ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 1923, 3'18'')

του *Χανς Ρίχτερ*
- *Ο ΑΣΤΕΡΙΑΣ / L' ÉTOILE DE MER* του *Μαν Ρέι* (ΓΑΛΛΙΑ, 1928, 15'32'')

Επιλογή ταινιών – Σύμβαση μουσικής ειδικά για την εκδήλωση των 30 χρόνων της ΚΛΗ: *Έφη Μαρκουλάκη*, Άλτο σαξόφωνο: *Στάθης Μαυρομμάτης*, Κρουστά: *Θοδωρής Βαζάκας*

- Συζήτηση για το «Κίνημα του Ντανταϊσμού» με εισηγήτρια την *Έφη Μαρκουλάκη* (συνθέτρια, μέλος της ΚΛΗ) και προβολή αρχειακού υλικού της εποχής

- Συζήτηση για τη «Μουσική στον Κινηματογράφο» με εισηγητή τον *Νίκο Κυπουργό* (συνθέτη)

- Τραγούδια του *Νίκου Κυπουργού* από το θέατρο και τον κινηματογράφο *Δώρας Δημοσθένους* (φωνή), *Χρήστος Θεοδώρου* (πίανο)

- Ορχηστρική μουσική του *Νίκου Κυπουργού* για τον κινηματογράφο *CAMERATA JUNIOR – Ορχήστρα Νέων των Φίλων της Μουσικής* σε μουσική διεύθυνση του *Νίκου Χαλιάσα*

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ - Περιοδικό «Προσεχώς» της ΚΛΗ, τ. 29, Φθινόπωρο 2018-Χειμώνας 2019

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ (Δεύτερη ημέρα, Θέατρο του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης, 17/2/2019)
- Δημήτρης Καλαντίδης (ΚΛΗ)

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ (Δεύτερη ημέρα, Θέατρο του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης, 17/2/2019)

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ (Δεύτερη ημέρα, Θέατρο του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης, 17/2/2019) – Κλειώ Βαλάση, Τασία Ηλιοπούλου, Πόπη Καλαντίδου, Γιάννα Χίνη, Θανάσης Τσακίρης, Γιάννης Μπάρλας, Σταύρος Γρηγοριάδης, Μαρίλη Κούκια, Εύα Στιβακτάκη, Δημήτρης Καλαντίδης, Έφη Μαρκουλάκη, Σοφία Βασιλείου, Άννα Ταμπούκου, Κατερίνα Ταβλαράκη, Θωδωρής Μουμουλιδής, Βιργινία Στεφανοπούλου, Αγγελική Μπάρλα και Δροσούλα Κωνσταντινοπούλου (ΚΛΗ)

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ – Έκθεση αρχαιικού υλικού (Εκθεσιακό Κέντρο Ηλιούπολης, 16/2-2/3/2019)

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ – Έκθεση αρχαιικού υλικού (Εκθεσιακό Κέντρο Ηλιούπολης, 16/2-2/3/2019) – Βιργινία Στεφανοπούλου, Γιάννα Χίνη, Άννα Ταμπούκου, Θωδωρής Μουμουλιδής, Δημήτρης Καλαντίδης, Τασία Ηλιοπούλου και Κατερίνα Ταβλαράκη (ΚΛΗ)

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ 30 ΧΡΟΝΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ (1988-2018)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΕΡΟΥ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟ 16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019, 7:30 μ.μ.
Στην αίθουσα εκδηλώσεων του **ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ** (Μαρίνου Αντύπα 134 και Λεωφ. Σαρ. Βενιζέλου 100, Ηλιούπολη)

19:30-20:15 Έναρξη - Καλωσόρισμα - Χαιρετισμός του προέδρου της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης Δημήτρη Καλαντίδη
Μεζού Ιστορικό της Λέσχης

20:15-20:45 Προβολή της κινηματογραφικής ταινίας **ΠΡΟΣΕΧΩΣ [2012, 24']**, παραγωγή της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης (ΚΛΗ) στο πλαίσιο του σεμιναρίου της «Μερούσι και πέρα από τον φως - Εργαστήριο για το Ντοκιμαντέρ»

21:00-21:45 Προβολή τριάντων ενδεικτικών βιβλίων περασματικών ταινιών από την περίοδο του Ντασιζισμού (βιβλίο του 201 με τη συνοδεία πρωτότυπης ζωντανής μουσικής

- Marcel Duchamp, *Απόκλιση Cézanne* (ΓΑΛΙΑ, 1926, 6'40")
- Hans Richter, 1. *Kontakpunkt / Φωνήματα πριν από το πρακτικό* (ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 1928, 9' 2")
- 2. *Rhythmus 23* (ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 1928, 3' 18")
- Man Ray *L'atelier de Mar / Ο Λαμπρός* (ΓΑΛΙΑ, 1928, 15'32")

Μουσική: Έφη Μαρκουλάκη
Σάββαντα Στέφανοπούλου
Κρουστά: Θωδωρής Μουμουλιδής

21:45-22:30 Μεζού επίσημο απονομή με το κείμενο του Ντασιζισμού με προβολή αρχαιικού υλικού της σελισ από την Έφη Μαρκουλάκη. Θα ακολουθήσει σύντομη συζήτηση.

ΕΚΘΕΣΗ ΑΡΧΑΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ - ΣΑΒΒΑΤΟ 02 ΜΑΡΤΙΟΥ 2019
10:00 π.μ.-1:00 π.μ. και 6:00-9:00 π.μ.
Στο **ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ** (Λεωφ. Ερμούλης 14-16)
ΕΚΘΕΣΗ ΥΛΙΚΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΙΑΝΤΑΧΡΟΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
Εγκαινία της Έκθεσης ΣΑΒΒΑΤΟ 16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019, 12:00 τα μεσημέρι.

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019, 6:00 μ.μ.
Στο **ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ** (Λεωφ. Σαρ. Βενιζέλου 114 και Κωνσταντινίου)

18:00-18:45 Καλωσόρισμα από τον πρόεδρο της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης Δημήτρη Καλαντίδη
Μεζού Ιστορικό της Λέσχης - Χαιρετισμοί

18:45-19:00 Επίσημο του Νίκου Κουσουργού με θέμα «Η Μουσική στην Κινηματογράφο»

19:00-19:30 Σαβίτσες

19:30-20:00 Τραγούδια του Νίκου Κουσουργού από το θέατρο και τον κινηματογράφο

Δώρας Δελφινιώτη (Ιρλανδία), Νεοκλής Νεοφυγιδής (Ιταλία)

Ο Σερμάς (Ιταλία), Αγγελή Δημητριάδου
Η μάστιγ γάτο (Ιταλία), Δημήτρης Μαυρίδης
Το καρβενάκι (Ιταλία), Χάρης και Πάνος Κασιμάδης
Ο σπύλιος πύλο-πύλο (Ιταλία), Σπυρίδης Δοβλιώτης
Το τραγουδάκι του (Ιταλία), Μαρκελίν Κριζίνι
Λαί της Λαλιουλάκης (Ιταλία), Μαρκελίν Κριζίνι
Το γεμάκι Κλωνίτη Γ' (Ιταλία), Νίκος Κουσουργός
Τέως δεν υπάρχει εσύ (Ιταλία), Άννα Νικολαοπούλου
Το τραγούδι του Σκουρπίου (Ιταλία), Μιλτιάδης Γιαννής - Νίκος Κουσουργός
Ρομ (Ιταλία), Νίκος Κουσουργός
Saverio (Ιταλία), Νίκος Κουσουργός

20:00-21:00 Ορχηστρική μουσική του Νίκου Κουσουργού για τον κινηματογράφο

Orient Express Suite για ορχήστρα εγχόρδων και κρουστά (2008)
Μουσική από τις ταινίες: *Rom, Mamelou, My darling Istanbul, Possesseurs de rêves*
Κωνσταντίνος Παναγιώτης (κρουστά)

Κινηματογραφική Σούτα op. 1 για ορχήστρα εγχόρδων και πιάνο (1994)
Μουσική από τις ταινίες: *Πίστο Ισοσταθία, Το περλιόνο Άνταρ, Η Αράβια μίμνη στη Λέρα, Απρίλιος, Κερίστο Εξ Αδούτου, Τα γόνατα κατάλα Γάγγες, Γαυρωματάκια* (Ιταλία)

Εργινιώτης η **CAMERATA JUNIOR** - Ορχήστρα Νέων των Φίλων της Μουσικής σε μουσική διαβάντων του Νίκου Χαλιώτη.

21:30 **ΠΑΡΤΙ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΗΝ ΜΠΥΡΑΡΙΑ «BEROLÖG»** (Πρώην Πολυτεχνείου 4Α, Ηλιούπολη)

Η CAMERATA JUNIOR - Ορχήστρα Νέων των Φίλων της Μουσικής ιδρύθηκε το 2010 από τον Σύλλογο Ο Φίλοι της Μουσικής στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών του δράσεων, με σκοπό την καλλιέργεια των μουσικών ικανοτήτων των παιδιών και τη διαπαιδαγώγησή τους σε μια πλούσια ομαδική μουσική δράση. Η σύνθεση της ορχήστρας αποτελεί καθώς μία προεπιλεγμένη μεθ' απόφαση, από τα μεγαλύτερα παιδιά. Η Ορχήστρα αριθμεί 49 μέλη και έχει ηλικίες 8-25 ετών και δραστηριοποιείται σε δύο επίπεδα, καθώς υποδιαιρείται ένα παιδικό και ένα νεανικό τμήμα. Τα μαθήματα-δοκιμές φιλοξενούνται στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, όπου η Ορχήστρα πραγματοποιεί κάθε χρόνο την καθιερωμένη συνάντηση συναυλία της Πρώτης Δέσμης και μετέπειτα η **CAMERATA JUNIOR** την 9 καρούσης Βασιλικής της ΚΑΔ Δημήτρης Σέμερη, τον οποίο διαδέχεται από το 2018 ο μαέστρος Νίκος Χαλιώτης. Ο Νίκος Χαλιώτης σπούδασε βιολιά και διεύθυνση ορχήστρας στη Royal Academy of Music και στο Royal College of Music. Είναι μέλος της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, καλλιτεχνικός διευθυντής στο διεθνές φεστιβάλ μουσικής Πάριος και Μουσική Αρραβωνισμένη, διεύθυνσε μαζικούς τελετουργίες με τη σπουδαία επιπρόσθετα σε στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης μαζικής ορχήστρας και δίνοντας εκπαιδευτικές συναυλίες σε σχολεία. Βοηθός διευθυντής της **CAMERATA JUNIOR** είναι ο Βασιλικός Βασίλης Τσιώλης, που διεύθυνε μέρος της Ορχήστρας από την ίδρυσή της. Οι δράσεις της Ορχήστρας υποστηρίζονται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού.

ΝΕΑΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ CAMERATA JUNIOR
Βιολιά: Μαρία Αργίου, Κωνσταντίνος Βάλλας, Δημήτρης Καραγιαννίδης, Ευγενία Μίσταρα, Υβαννί Μήλιος, Στάθης Μοχλακίδης, Κωνσταντίνος Μελιάς, Δανάη Παλαμάς, Ευαγγελία Ραβάνη, Καλλιόπη Ρήγου, Χρύση Τζαβέλα
Βιολίον: Σπύρος Κωνσταντίνου, Ελευθέριος Μάρος, Νικόλαος Αρβιούτης, Γεωργία Σπυριδίου
Βιολωνάκι: Ασπασία Γιαννίου, Δάφνη Ηλιόπουλου, Κική Κάλια, Αλέξανδρος Σουλιώτης
Κιθάρα: Μάριος Σαυιρίδης

CAMERATA JUNIOR
ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΝΕΩΝ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
Διευθυντής: Μουσική Διεύθυνση Νίκος Χαλιώτης

ΣΥΛΛΟΓΟΣ Ο ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Επιπρόσθετα πάλι τον Μουσικό Όμιλο **ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΥΔΑΣ** για τον ευγενικό κτήριο του μουσίου.
www.karydasmusic.com, info@karydasmusic.com, +30 210 70 17 029
Γραμείο: 39, Κοσμοπύλη, 161 21, Αθήνα

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΒΩΒΩΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΝΤΑΝΤΑΪΣΜΟΥ (ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '20) ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΟΔΕΙΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΗΣ ΖΩΝΤΑΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Της Έφης Μαρκουλάκη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πρώτη ημέρα - Σάββατο 16 Φεβρουαρίου 2019 - των εορταστικών εκδηλώσεων για τα 30 χρόνια Δημιουργικής Παρουσίας της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης (ΚΛΗ), περιλάμβανε μεταξύ άλλων και την προβολή 4 ενδεικτικών πειραματικών ασπρόμαυρων βωβών ταινιών μικρού μήκους από την περίοδο του Ντανταϊσμού (δεκαετία του 1920) με συνοδεία πρωτότυπης ζωντανής μουσικής.

Η επιλογή των ταινιών και η σύνθεση της μουσικής έγιναν ειδικά για την εκδήλωση αυτή από τη συνθέτρια και μέλος της ΚΛΗ, Έφη Μαρκουλάκη.

Οι ταινίες, με τη σειρά που παρουσιάστηκαν, είναι οι:

- Marcel Duchamp: *Anémic Cinéma* (ΓΑΛΛΙΑ, 1926, 6'40'')
- Hans Richter: α) *Vormittagsspuk [Φαντάσματα πριν από το πρωινό]* (ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 1928, 9')
- β) *Rhythmus 23* (ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 1923, 3'18'')
- Man Ray: *L' étoile de mer [Ο αστερίας]* (ΓΑΛΛΙΑ, 1928, 15'32'')

Η μουσική ερμηνεύτηκε ζωντανά κατά τη διάρκεια της προβολής από τον Στάθη Μαυρομμάτη, άλλο σαξόφωνο, και τον Θεωρή Βαζάκα, κρουστά.

Ακολούθησε μία μικρή αναφορά στο καλλιτεχνικό κίνημα του Ντανταϊσμού και τους εμπνευστές του από τη συνθέτρια, καθώς και σύντομη συζήτηση με το κοινό.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα εκδηλώσεων του ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ στην Ηλιούπολη.

ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

- Marcel Duchamp (1887-1968):

Anémic Cinéma (ΓΑΛΛΙΑ, 1926, 6'40'')

Ένας στροβιλιζόμενος δίσκος με εννέα διαφορετικές φράσεις στη γαλλική γλώσσα, εναλλάσσεται με ένα σπирάλ σχέδιο από ασπρόμαυρες γραμμές, σε δέκα διαφορετικούς συνδυασμούς (ο σκηνοθέτης τα αποκαλεί Rotoreliefs=ρότορες) και περιστρέφεται με αντίθετη κατεύθυνση. Το κείμενο είναι του ίδιου του σκηνοθέτη, περιστρέφεται με φορά αντίθετη αυτής των δεικτών του ρολογιού και υποδεικνύει μία σειρά ερωτικών σεναρίων, το νόημα όμως είναι ασαφές, ένα είδος γρίφου, και το ενδιαφέρον εστιάζεται κυρίως στο ηχητικό παιχνίδισμα των λέξεων (χωρίς να ακούγεται όμως, εφόσον η ταινία είναι βωβή). Ο σκηνοθέτης δημιουργεί μία δυαδικότητα σιωπής και έντασης μέσω των εικόνων. Υπογράφει την ταινία με το alter ego όνομά του Rose Sélavy.

Ανήκει σε μία σειρά έργων του Duchamp, τα οποία ονόμασε οπτικά play-toys («παίζοντα παιχνίδια»).

- Hans Richter (1888-1976):

α) *Vormittagsspuk [Φαντάσματα πριν από το πρωινό]* (ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 1928, 9')

Μια χιουμοριστική, γκροτέσκα ματιά πάνω σε μια επαναλαμβανό-

μενη καθημερινότητα. Τα συνηθισμένα αντικείμενα επαναστατούν ενάντια στην καθημερινή τους ρουτίνα και για ένα σύντομο χρονικό διάστημα επιβάλλουν τους δικούς τους νόμους. Η γραβάτα δε θέλει να δεθεί, το σερβίτσι του πρωινού δε θέλει να έρθει στο τραπέζι και να γεμίσει, τα όπλα θέλουν να «σκοτώσουν» τη διατάραξη της προσωπικής ηρεμίας, η μάνικα του νερού ξετυλίγεται μόνη της, εκτοξεύει το νερό εκεί που δε χρειάζεται και ξανατυλίγεται μόνη της, τα καπέλα αιωρούνται στον αέρα αρνούμενα να σταθούν στα κεφάλια των ανδρών κλπ. Μόλις όμως το ρολόι χτυπήσει μεσημέρι, όλα επιστρέφουν στην κανονική τους λειτουργία.

Στην ταινία περιλαμβάνονται μία σειρά από φαινομενικά αυθαίρετες εικόνες χωρίς συνεκτική αφήγηση.

Η μουσική της ταινίας είχε γραφτεί από τον Γερμανό συνθέτη Paul Hindemith, απαγορεύτηκε όμως από τους Ναζί που τη χαρακτήρισαν «εκφυλιστική».

Το σενάριο έγραψαν οι Hans Richter και Werner Graeff και πρωτοπαρουσιάστηκε στις 14/7/1928 σε φεστιβάλ avant-garde μουσικής στο Baden-Baden.

β) *Rhythmus 23* (ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 1923, 3'18'')

Πιστεύοντας στην αρχή: «Film ist Rhythmus – Η κινηματογραφική ταινία είναι ρυθμός» ο Richter παρουσίασε τη σειρά πειραματικών ταινιών Rhythmus 21 και Rhythmus 23 την ίδια χρονιά και, αργότερα (1925), πρόσθεσε το Rhythmus 25, το οποίο δε διασώζεται.

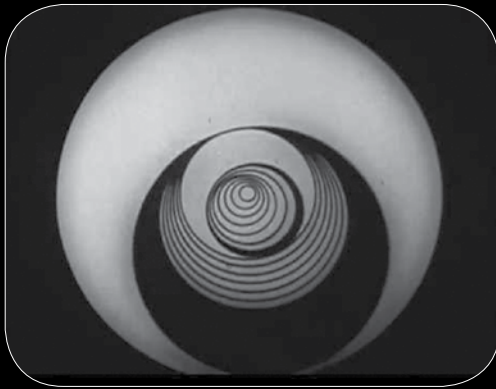
Η ταινία είναι κατασκευασμένη εξ ολοκλήρου από διαγώνιες γραμμές και τετραγωνικά σχήματα – άσπρα και μαύρα εναλλακτικά – που κινούνται σε σταθερό ρυθμό το ένα προς το άλλο κατά μήκος μιας αξονικά συμμετρικής διαδρομής έως ότου τελικά συγχωνευθούν σε ένα μεγαλύτερο ίδιο σχήμα. Η σύνθεση αυτή των γεωμετρικών στοιχείων αποσκοπούσε στην ανάδειξη της κίνησης και του χρόνου, πρωταρχικά στοιχεία της τέχνης του κινηματογράφου κατά τη σχολαστική σκέψη που είχαν αναπτύξει ο Richter μαζί με τον Viking Eggeling.

Σκηνοθεσία, Παραγωγή, Σενάριο: Hans Richter
Κινηματογράφηση: Charles Métais
Πρωτότυπη μουσική: Stefan Wolpe

- Man Ray (1890-1976):

L' étoile de mer [Ο αστερίας] (ΓΑΛΛΙΑ, 1928, 15'32'')

Η ταινία, παρόλο που συνδέεται με το κίνημα Dada, έχει έντονα στοιχεία ευαισθησίας που βρίσκονται πολύ κοντά στο σουρεαλιστικό έργο. Βασίζεται σ' ένα ποίημα του Robert Desnos (1900-1945), ο οποίος υπήρξε για μεγάλο διάστημα στέλεχος της γαλλικής σουρεαλιστικής ομάδας. Η βασική ανθρώπινη προσπάθεια για ένωση μεταξύ των ακραίων πολιτικών αντιθέτων εικονίζεται μέσα από την αλληγορική αφήγηση, σαν μια αναζήτηση για συμφιλίωση, ενότητα, επικοινωνία και αλήθεια σ' έναν κόσμο που γυρίζει ανάποδα από «τον πόλεμο για τον τερματισμό όλων των πολέμων».

«ANÉMIE
CINÉMA» (1926)
του Μαρσέλ Ντισιάν

«ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ
ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ
ΠΡΩΙΝΟ» (1928)
του Χανς Ρίχτερ

Απεικονίζει ένα ζευγάρι (το υποδύονται η Alice Prin, γνωστή και ως «Κίκι του Μονπαρνάς» και ο André de la Rivière) με τη γυναίκα σε ρόλο ορμητικού θηλυκού και τον άνδρα σε ρόλο πλατωνικού εραστή. Τον ρόλο του δεύτερου άντρα που εμφανίζεται στο τέλος και γίνεται ο πραγματικός εραστής, υποδύεται ο ίδιος ο Desnos.

Βόλτα στην προκουμαία, το όμορφο κορίτσι, ένα υπνοδωμάτιο, ένας αστερίας (φιλοσοφικό, ψυχολογικό, αλχημιστικό και αποκρυφιστικό σύμβολο τελείωσης) μέσα σε βάζο, σκηνές της πόλης, εφημερίδες, ταξίδι με τρένο, ένα μαχαίρι στο χέρι του κοριτσιού.

Η ταινία θα μπορούσε να θεωρηθεί κάπως αυτοβιογραφική (η Kiki ήταν σύζυγος του Ray). Σχεδόν όλες οι σκηνές γυρίστηκαν μέσα από μία γυάλινη επιφάνεια, δίνοντας στην εικόνα μία αίσθηση διάχυτη, κάνοντας συγκεχυμένα τα περιγράμματα, τονίζοντας έτσι τη ρομαντική φύση μεταξύ των δύο χαρακτήρων και δηλώνοντας τη λεπτή και εύθραυστη φύση της σχέσης και των συναισθημάτων τους.

Σκηνοθεσία: Man Ray, Jacques-André Boiffard
Παραγωγή: Man Ray

ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ

Αναζητώντας κάποια βωβή ταινία, για την οποία θα με ενδιέφερε να γράψω μουσική, με αφορμή τον διήμερο εορτασμό που σχεδιάσαμε για τα 30 χρόνια δημιουργικής παρουσίας της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης και στην οποία είμαι κι εγώ μέλος εδώ και 28 χρόνια και, ομολογώ, μη αγαπώντας ιδιαίτερα τις μεγάλες κλασικές ταινίες του βωβού κινηματογράφου, βρέθηκα μπροστά σ' αυτές τις μικρές ανατρεπτικές κινηματογραφικές αναζητήσεις των ντανταϊστών καλλιτεχνών, τις οποίες, και πάλι ομολογώ, καθόλου δε γνώριζα.

Αισθάνθηκα ακαριαία μία βαθύτατη πρόκληση, από τη μια γιατί θεώρησα ότι ήταν μέσα στο ύφος της μουσικής μου και από την άλλη γιατί μάλλον ήταν ταινίες που δύσκολα θα μπορούσαμε να συμπεριλάβουμε στο τρέχον πρόγραμμά μας ως Λέσχη. Έτσι μπορούσε να είναι μία καλή αφορμή να τις γνωρίσουμε.

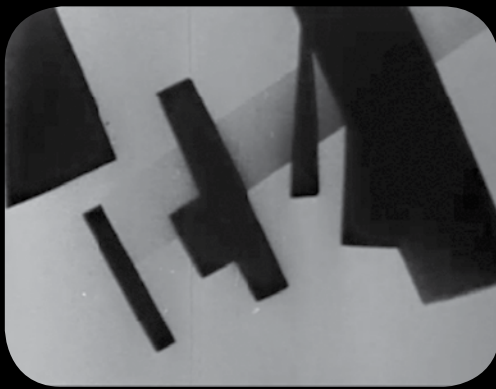
Η πρότασή μου έγινε δεκτή από τους συνοδοιπόρους της Λέσχης και θεωρώ πως το αποτέλεσμα και η υποδοχή που είχαν με δικαίωση, το ένστικτό μου δε με παραπλάνησε.

Θεώρησα από την αρχή δεδομένο ότι δε θα έγραφα «ντανταϊστική» μουσική. Πώς θα ήταν δυνατόν αυτό άλλωστε; [άλλη εποχή, άλλα δεδομένα, άλλα ερεθίσματα, άλλα ζητούμενα...]. Ξεκίνησα από την ερώτηση: τι έχω να πω εγώ - μουσικά πάντα - εισερχόμενη στο αισθητικό σύμπαν αυτών των ταινιών;

Και πολύ γρήγορα άρχισαν να ξεδιπλώνονται οι απαντήσεις.

Καταρχάς τα μουσικά όργανα που θα χρησιμοποιούσα και, στη συνέχεια, το είδος του σχολιασμού, το ύφος, η δομή κλπ. Πιστέψτε με, είχαν πολλά να μου πουν, πολλά να «βγάλουν» από μένα αυτές οι ταινίες παρά τις ιδιαιτερότητές τους. Και, πέρα από το όποιο συνθετικό αποτέλεσμα, αισθάνθηκα ευτυχής που μου δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσω αυτό το υλικό, αυτή την εκφραστική διάσταση. Να προσπαθήσω να παρακολουθήσω τον ρυθμό, τη ροή των εικόνων, το νόημα που υπήρχε ή δεν υπήρχε, να αφεθώ να παρασυρθώ από αυτό το οπτικό παιχνίδι και πώς αυτό «ακούγεται» στα αυτιά ενός σημερινού ανθρώπου, τι αισθητικές αντιδράσεις γεννά και, τελικά, πώς μεταφράζεται σε ήχο.

Όταν ασχολείσαι με ένα έργο τέχνης με σκοπό να το «χρησιμοποιήσεις» ως βάση για να δημιουργήσεις κάτι δικό σου, «αναγκάζεσαι» να βυθιστείς μέσα σ' αυτό με έναν ιδιαίτερα έντονο αλλά και

«RHYTHMUS 23»
(1923) του
Χανς Ρίχτερ

«Ο ΑΣΤΕΡΙΑΣ»
(1928) του
Μαν Ρέι

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ (Πρώτη ημέρα, Αίθουσα του Μουσείου Εθνικής Αντίστασης, 16/2/2019) – Εφη Μαρκουλάκη (ΚΛΗ)

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ (Πρώτη ημέρα, Αίθουσα του Μουσείου Εθνικής Αντίστασης, 16/2/2019) – Άννα Ταμπούκου (ΚΛΗ)

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ (Πρώτη ημέρα, Αίθουσα του Μουσείου Εθνικής Αντίστασης, 16/2/2019) – Στάθης Μαυρομμάτης (άλτο σαξόφωνο), Θεωδωρής Βαζάκας (κρουστά), Εφη Μαρκουλάκη (ΚΛΗ) και Δημήτρης Καλαντίδης (ΚΛΗ)

πολύ προσωπικό τρόπο. Και αυτό ήταν η μεγάλη πρόκληση και το μεγάλο κέρδος από τη «ζύμωσή» μου με αυτές τις ταινίες. Κέρδος το οποίο θέλω να πιστεύω ότι μπόρεσα να μεταφέρω και στο κοινό μέσω της μουσικής μου, με την ανεκτίμητη βοήθεια των δύο εξαιρετικών μουσικών, του Στάθης Μαυρομμάτη και του Θεωδωρή Βαζάκα, οι οποίοι την ερμήνευσαν βάζοντας όλη την ευαισθησία και την εμπειρία τους ώστε να κατανοήσουν τη δουλειά μου και να μπορέσουν να δέσουν τον ήχο με την εικόνα με τον πληρέστερο και πλέον εκφραστικό και αρμονικό τρόπο.

ΓΙΑ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ DADA

Στη Ζυρίχη έτυχε να συναντηθούν το 1915 πολλοί νεαροί καλλιτέχνες μεταξύ 20 και 30 ετών, εξόριστοι λόγω του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου που σάρωνε την Ευρώπη.

Μεταξύ αυτών οι Γερμανοί συγγραφείς **Hugo Ball (1886-1927)** και **Richard Hüselberg (1892-1974)**, ο Ρουμάνος/Γάλλος ποιητής **Tristan Tzara (1896-1963)**, ο Ρουμάνος γλύπτης και ζωγράφος **Marcel Janco (1895-1984)**, ο Αλσατός ζωγράφος, ποιητής και γλύπτης **Jean Arp (1886-1966)**, ο Γερμανός ζωγράφος **Hans Richter (1888-1976)** και η Γερμανίδα ποιήτρια και περφόρμερ **Emmy Hennings (1885-1948)**, σύζυγος του **Ball**.

Το Dada θα θεωρηθεί επίσημα κίνημα τον Φεβρουάριο του 1916, αν και από νωρίτερα πολλές πράξεις μπορούν να χαρακτηριστούν ντανταϊστικές.

Οι ντανταϊστές «απάντησαν» με τον τρόπο τους στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ήταν μία αντίδραση όχι τόσο στην Τέχνη της εποχής, όσο στην Πολιτική. Ήταν μία πολιτική αντίδραση.

Ο Jean Arp θα υπογράψει τη διακήρυξη του κινήματος:

Αηδιασμένοι από τη σφαγή του παγκοσμίου Πολέμου του 1914, εμείς στη Ζυρίχη αφοσιωθήκαμε στις τέχνες. Ενώ τα όπλα βροντούσαν σε άλλα σημεία, εμείς τραγουδούσαμε, ζωγραφίζαμε, φτιάχναμε κολλάζ και γράφαμε ποιήματα με όλο μας το είναι. Ψάχναμε μια τέχνη βασισμένη στα θεμελιώδη στοιχεία, που να γιατρέψει την τρέλα της εποχής μας και μια νέα τάξη πραγμάτων που θα επανέφερε την ισορροπία ανάμεσα στον παράδεισο και την κόλαση. Είχαμε μια ακαθόριστη προαίτηση ότι κάποια μέρα γκάνγκστερ διψασμένοι για δύναμη θα μεταχειρίζονταν την ίδια την τέχνη ως ένα μέσο για να νεκρώσουν το πνεύμα των ανθρώπων.

Το Dada αναπτύσσεται στη Ζυρίχη την περίοδο 1915-20 και λίγο αργότερα εξαπλώνεται και σε άλλες ευρωπαϊκές πόλεις (Βερολίνο, Ανόβερο, Κολωνία, Παρίσι), όπου και θα δώσει τη σκυτάλη στον Σουρεαλισμό.

Όπως δηλώνει ο Tristan Tzara «Dada δε σημαίνει τίποτα». Ο όρος έχει διάφορες και αντιφατικές έννοιες στις διάφορες γλώσσες και μάλλον προέκυψε τυχαία, ίσως από τα πολλά da,da,da... (ναι, ναι, ναι...) που έλεγαν στις μεταξύ τους συζητήσεις οι δύο Ρουμάνοι καλλιτέχνες του κινήματος.

Το 1916 ιδρύουν (στη Ζυρίχη) το Cabaret Voltaire, ένα σημείο συνάντησης κυρίως της ποίησης με τη μουσική, το τραγούδι, τον χορό και τις εικαστικές τέχνες, μέσα από μια διαδικασία συμμετοχική. (Ακριβώς απέναντι από το Cabaret Voltaire ήταν το σπίτι του Lenin, ο οποίος με πολλούς Ρώσους σχεδίαζε μία παγκόσμια επανάσταση). Γίνεται ένας τόπος συνάντησης των ελεύθερων πνευμάτων και ένα βήμα για την επίθεση εναντίον όλων των υπάρχουσών αξιών. Το ζητούμενο των ντανταϊστών στην καλλιτεχνική πράξη ήταν το «Τι μπορείς να κάνεις έξω από τον εαυτό σου» όπως λέει χαρακτηριστικά ο Αυστριακός ντανταϊστής ζωγράφος, γλύπτης και φωτογράφος Raul Hausmann σε σχετικό ντοκιμαντέρ του 1968.

Με τη σκανδαλώδη συμπεριφορά τους σύντομα θα θεωρηθούν επικίνδυνοι, με αποτέλεσμα το Cabaret Voltaire να διακόψει τη λειτουργία του. Οι δραστηριότητές τους όμως δε θα σταματήσουν.

Οι ντανταϊστές δημιουργούν μία πρωτοφανή μορφή παράλογου χιούμορ, με πρόθεση σοβαρή όμως, επανεξετάζοντας μέσω αυτού όλα τα δεδομένα στοιχεία της υπάρχουσας Τέχνης. Βασικός τους στόχος να βάλουν σε δοκιμασία την υπομονή των θεατών. Πίστευαν ότι η λογική και ο ορθολογισμός είχαν οδηγήσει στη συμφορά του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και ότι ο μόνος δρόμος για τη σωτηρία ήταν μέσω της πολιτικής αναρχίας, των φυσικών συναισθημάτων, του αυθορμητισμού και του παραλόγου. Εσκεμμένος παραλογισμός και απόρριψη των κυρίαρχων ιδανικών της Τέχνης.

Ο Ντανταϊσμός στη Ζυρίχη εξελίσσεται, νέοι καλλιτέχνες θα προσχωρήσουν στο κίνημα, όπως ο Ισπανός/Γάλλος ζωγράφος και ποιητής Francis Picabia (1879-1953) και ο Σουηδός καλλιτέχνης και σκηνοθέτης Viking Eggeling (1880-1925), ενώ χαρακτηριστικά του κινήματος θα εμφανιστούν στη Νέα Υόρκη με τον Marcel Duchamp (1887-1968, εισάγει τα ready-made=έτοιμα αντικείμενα), τον Man Ray (1890-1976, πραγματικό όνομα Emmanuel Rudzitsky) και τον Francis Picabia που έχει καταφύγει εκεί όπως και αρκετοί άλλοι εξόριστοι καλλιτέχνες. Διαμορφώνεται ένα έντονο κίνημα αντί-τέχνης, εκδίδονται περιοδικά, ενώ η Dada διάθεση εμφανίζεται και σε άλλα είδη τέχνης, όπως τα σκίτσα. Τα έργα πολλές φορές καταστρέφονται αφού εκπληρώσουν τον ρόλο τους.

Στο Βερολίνο το κίνημα εμφανίζεται πιο πολιτικοποιημένο με εκφραστές τους Richard Hüselberg, Raul Hausmann, John Heartfield, Georg Grosz, Hannah Höch, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσεται και η νέα τέχνη του φωτομοντάζ, που στρέφεται έντονα ενάντια στον ανερχόμενο ναζισμό.

Στο Ανόβερο θα εκφραστεί λιγότερο πολιτικά (με κύριο εκπρόσωπο τον Kurt Schwitters), στην Κολωνία (με τον Max Ernst κυρί-

ως) θα βρεθεί πιο κοντά στο φροϋδικό Παρίσι, στο οποίο θα αργήσει σχετικά να εμφανιστεί (το 1919-1922) έχοντας κύρια χαρακτηριστικά του την περιφρόνηση στη ζωή και τον θάνατο, την εναντίωση σε κάθε ιεραρχία και τάξη πραγμάτων.

Ο ντανταϊσμός καταρχήν υπήρξε ένα λογοτεχνικό φαινόμενο με τις ρίζες του στην ποίηση του Arthur Rimbaud εμφανίζοντας στη συνέχεια εντονότερα δείγματα στη φωτογραφία, τον κινηματογράφο και το τυπογραφικό σχέδιο. Αναδεικνύει το συμπτωματικό στοιχείο σε κύρια πηγή δημιουργίας, όμως με μια αρνητική, καταστρεπτική δύναμη, αν και σιγά-σιγά γίνεται βάση για μια θετική και επαναστατική προσέγγιση της δημιουργικής Τέχνης, που εξακολουθεί να υπάρχει μέχρι και σήμερα. Οι συνέπειες του κινήματος υπήρξαν τελικά πολύ πιο μακροπρόθεσμες από τη στιγμιαία επιθυμία των εμπνευστών του να προσβάλουν την υπεύθυνη για τον πόλεμο αστική πλουτοκρατία.

Στον κινηματογράφο η ντανταϊστική οπτική θα αρχίσει να εμφανίζεται πιο καθαρά με το *Ballet Mécanique* (1923-24) του Fernand Léger και θα ακολουθήσουν *Το διάλειμμα* των René Clair και Picabia καθώς και οι ταινίες των Richter, Ray, Duchamp κ.ά.

Σταδιακά, πολλά μέλη του κινήματος θα αρχίσουν να αποχωρούν και να ακολουθούν άλλα νεότερα ρεύματα. Το τελευταίο παρακλάδι του Dada είναι το Instantanéisme Dada του Picabia που ασχολείται με την αξία του στιγμιαίου. Το 1922 το Dada παύει να υφίσταται ως αυτόνομο κίνημα.

Οι μετέπειτα επιρροές του άγγιξαν τα κινήματα της Avant garde, του Σουρεαλισμού, του Νεορεαλισμού, της Pop art, της Punk rock μουσικής και του Fluxus.

Ιούλιος 2019

ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Του **Νίκου Κυπουργού**

Θα προσπαθήσω εδώ να καταθέσω ορισμένες σκέψεις που έχουν προκύψει μέσα από την πολυετή σχέση μου με τον κινηματογράφο. Τις έχω κατά καιρούς μοιραστεί με μαθητές μου στα διάφορα σεμινάρια που είχα την τύχη να πραγματοποιήσω, και τις εμπλουτίζω διαρκώς μέσα από γόνιμες συζητήσεις που προκύπτουν κάθε φορά με αφορμή τις ανάγκες τους, τις αγωνίες τους, τις δημιουργικές ιδέες τους, τη χρήση των νέων μέσων και τεχνολογιών, την ανάμιξη των ειδών. Και βέβαια, μέσα από τις ταινίες των οποίων συνεχίζω να αναλαμβάνω τη μουσική και αποτελούν κάθε φορά μια νέα πρόκληση για μένα.

Γιατί η μουσική είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το σινεμά από την αρχή της ιστορίας του; Και ποιος είναι τελικά ο ρόλος της;

Αν κάνουμε μια μικρή ιστορική αναδρομή από τον βωβό κινηματογράφο μέχρι τις μέρες μας, παρατηρούμε μία πολύ διαφορετική χρήση της μουσικής ανά εποχή. Η μουσική είχε αρχικά, και σε πολλές περιπτώσεις έχει και σήμερα, έναν ρόλο περιγραφικό, υπογραμμίζοντας την εικόνα ή επιτεινώντας το συναίσθημα, την αγωνία, τη χαρά, τη νοσταλγία, αυτό δηλαδή που ήδη βλέπουμε. Σταδιακά άρχισε να λειτουργεί ως ένας άλλος άξονας, προσθέτοντας στην εικόνα μια άλλη ματιά, ένα δεύτερο επίπεδο αφήγησης, αποκτώντας ακόμα και μια αντιστιχτική σχέση με τη βασική αφήγηση. Πολλές φορές μπορεί να υποκαταστήσει τον λόγο. Να φωτίσει το αθέατο. Να αποκαλύψει τις κρυμμένες σκέψεις του ήρωα, να πει αυτό που ο λόγος δεν μπορεί ή απλώς δε θέλει να πει. Και όταν συμβαίνει αυτό, η πληροφορία είναι πολύ πιο ισχυρή.

*Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ (Δεύτερη ημέρα, θέατρο του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης, 17/2/2019)
– Νίκος Κυπουργός*

Νίκος Κυπουργός

Μουσική για την ταινία του Μοντάρ του Καραμαγγιώλη
Κριτική Βραβεία Μουσικής Κινηματογράφου 1990

«ROM» (1989) του Μενέλαου Καραμαγγιώλη
(Μουσική: Νίκος Κυπουργός)

«La strada» (1954) του Φεντερίκο Φελίνι
(Μουσική: Νίνο Ρότα)

«Αλέξανδρος Νιέφσκι» (1938) του Σεργκέι Αϊζενστάιν
(Μουσική: Σεργκέι Προκόφιεφ)

Στις ιστορικές συνεργασίες των Fellini-Rota ή Eisenstein-Prokofiev, σκηνοθέτης και συνθέτης δουλεύουν μαζί από το στάδιο της συγγραφής του σεναρίου και η μουσική εντάσσεται λειτουργικά στην ταινία με τρόπο ιδανικό. Μία σκηνή μπορεί να γυριστεί πάνω στη μουσική.

Προσωπικά είχα την τύχη σε πολλές συνεργασίες μου να μπορώ να προτείνω επεμβάσεις στο σενάριο που θα βοηθούσαν τη μετέπειτα χρήση της μουσικής. Βέβαια, μία απλή μετάθεση σκηνών που επιτρέπει καλύτερες υπόγειες μουσικές συνδέσεις μπορεί να γίνει ακόμα και στο στάδιο του μοντάζ. Υπάρχουν μάλιστα φορές που η μουσική κατευθύνει έναν δημιουργικό μοντέρ σε αντιμετώπιση σκηνών, γιατί είναι εκείνη που δείχνει τον ρυθμό. Όμως είναι προτιμότερη μια εξαρχική στέρεη δομική ισορροπία που θα συμπεριλαμβάνει και τη μουσική. Μπορεί ακόμα και να επινοηθεί μια σκηνή, στο στάδιο της συγγραφής του σεναρίου, προκειμένου, για παράδειγμα, να εισαχθεί το μουσικό θέμα που συνδέεται με κάποιον χαρακτήρα, εάν αυτό μπορεί να δώσει ένα πολύ πιο λειτουργικό αποτέλεσμα.

Κατά κανόνα, πάντως, ο συνθέτης καλείται όταν το μοντάζ τελειώνει ή έχει ήδη τελειώσει, και συνεπώς μαζί έχουν τελειώσει ο χρόνος και τα χρήματα. (Μου συνέβη μάλιστα να κληθώ μια φορά να γράψω μουσική για μία ταινία μετά την επίσημη προβολή της!) Είναι λοιπόν απαραίτητο ο κινηματογραφικός συνθέτης να είναι γρήγορος και επινοητικός και να μπορεί υπό πίεση να βγάζει τον καλύτερο εαυτό του. Τα πάσης φύσεως όρια να τον κινητοποιούν αντί να τον εγκλωβίζουν.

Στην Ευρώπη και στην Ελλάδα ειδικότερα, ο συνθέτης καλείται να συμπυκνώσει πολλά επαγγέλματα μαζί: να γράψει τα θέματα, να τα προσαρμόσει στις διάρκειες, να τα ενορχηστρώσει, να κάνει την παραγωγή, δηλαδή την επιλογή των μουσικών και του στούντιο, να διευθύνει, να κάνει τη μίξη της μουσικής και, τέλος, το μουσικό editing μαζί με τον μοντέρ. Να κάνει δηλαδή όλα εκείνα που στην Αμερική τα καλύπτουν πολλοί εξειδικευμένοι επαγγελματίες. Η μουσική εκεί περνάει από εκατό χέρια ώσπου να φτάσει στην ταινία, ενώ την ίδια ώρα ο συνθέτης, έχοντας παραδώσει τα θέματά του στον παραγωγό, μπορεί να απολαμβάνει το ποτό του στην πίσυνα του. Χάνει όμως τη χαρά της συνεργασίας σε όλα τα στάδια της μουσικής δημιουργίας. Ας δούμε τα στάδια αυτά λίγο πιο αναλυτικά.

Αρχικά, αναζητάς με τον σκηνοθέτη το ύφος της μουσικής και τα σημεία στα οποία αυτή χρειάζεται. Το πρώτο μπορεί να απαιτήσει ατέρμονες ώρες συζητήσεων ή να λυθεί σε λίγα λεπτά, ειδικά όταν ο σκηνοθέτης γνωρίζει και εμπιστεύεται τον συνθέτη. Το δεύτερο συνήθως δε θα ολοκληρωθεί παρά στο τραπέζι του μοντάζ, αφού πια έχει ηχογραφηθεί η μουσική.

Ένας συνθέτης κινηματογράφου δεν αρκεί να είναι ένας καλός συνθέτης. Δεν εκφράζει μόνο τον εαυτό του, όπως όταν γράφει, ας πούμε, ένα έργο για ορχήστρα. Μέσα από την τέχνη του υπηρετεί μια άλλη τέχνη. Πρέπει να προσαρμοστεί στις ανάγκες της ταινίας και όχι να επιβάλει το προσωπικό του ύφος. Όπως και οι άλλοι συντελεστές, υπηρετεί ένα προϋπάρχον δράμα που πρέπει να γίνει κοινό για όλους: το δράμα του σκηνοθέτη/δημιουργού, εφόσον τουλάχιστον αναφερόμαστε στις «ταινίες δημιουργών» που κυριαρχούν στον ευρωπαϊκό κινηματογράφο ή στις σινεφιλ ταινίες. Κι αν δεν βρίσκει επαρκές το δράμα του σκηνοθέτη, αν δεν παραμυθιαστεί, καλύτερα να μην αναλάβει τη μουσική.

Είναι κατανόητο ως ένα βαθμό, ένας συνθέτης, και μάλιστα νέος, να βλέπει την ταινία και ως ένα μέσο για να προβάλει τη μουσική του. Αυτό όμως μπορεί να προκαλέσει μια δικαιολογημένη ανασφάλεια ή δυσπιστία στον σκηνοθέτη, ο οποίος, ενώ ελέγχει όλες τις άλλες παραμέτρους, σενάριο, ερμηνείες, φωτογραφία, σκηνογραφία, μοντάζ, σπάνια γνωρίζει επαρκώς τη μουσική και τις μαγικές της δυνατότητες. Και ό,τι δεν ελέγχει, τον ανησυχεί. Η διαφορετική αυτή προσέγγιση έχει δημιουργήσει πολλές παρεξηγήσεις ή και συγκρούσεις ανάμεσα σε σκηνοθέτες και συνθέτες. Θεωρώ απαραίτητο ένας νέος συνθέτης να γνωρίζει ότι η μουσική δεν έχει απαραίτητα πρωταγωνιστικό ρόλο και ότι κάποιες φορές λειτουργεί καλύτερα όταν περνά σχεδόν απαρατήρητη και γίνεται αντιληπτή μόνο υποσυνείδητα.

Στο στάδιο της σύνθεσης της μουσικής τώρα, ας μην αναζητήσουμε εύκολες συνταγές. Οι προσεγγίσεις είναι άπειρες, όσοι οι συνθέτες και οι σκηνοθέτες, και εξελίσσονται διαρκώς μέσα στα εκατό και πλέον χρόνια της ιστορίας του κινηματογράφου.

Στη λεγόμενη «χρυσή» εποχή του Hollywood, η μουσική δε σταματούσε σ' όλη σχεδόν τη διάρκεια της ταινίας. Σήμερα επικρατεί η αίσθηση της οικονομίας: καλύτερα λιγότερο, παρά περισσότερο. Ο Ταρκόφσκι έλεγε πως μία ιδανική ταινία δε θα είχε ανάγκη από μουσική ή εικόνα και ο λόγος αρκούσε. Αλλά δεν έφτασε μέχρι το σημείο να το εφαρμόσει στις ταινίες του.

Κάποιοι σκηνοθέτες, όπως ο Eric Rohmer ή ο Alfonso Cuarón του ποιητικότητας *Roma*, χρησιμοποιούν τη μουσική μόνο όταν προέρχεται από κάποια φυσική πηγή, για παράδειγμα από ένα ραδιόφωνο ή από έναν πλανόδιο μουσικό που περνά. Σε άλλες περιπτώσεις, η μουσική μπορεί να αρχίζει από μία φυσική πηγή και να συνεχίζεται στην επόμενη σκηνή περνώντας στην ορχήστρα και γεμίζοντας την αίθουσα. Άλλες φορές τη γεννούν οι ήχοι: ο ήχος ενός κύματος ή μιας μηχανής μπορεί να εξελιχθεί σε ένα ρυθμικό σχήμα.

Κάθε σκηνοθέτης είναι ένας άλλος κόσμος, με δική του προσω-

πικότητα και αισθητική. Κάθε ταινία επίσης είναι ένας άλλος κόσμος, με δική της δομή και περιεχόμενο. Και κάθε σκηνή έχει τον δικό της ρυθμό και ζητά τη δική της μουσική αντιμετώπιση. Στον κλασικό κινηματογράφο, έχουμε συνηθίσει να συνοδεύονται οι σκηνές καταδιωξέ-ων ή τα ποδοβολητά των αλόγων από ανάλογο ρυθμό. Μπορεί όμως να σκεφτούμε και μία διαφορετική χρήση. Μία αργή μελωδία π.χ. σε μια σκηνή δράσης δημιουργεί μια ενδιαφέρουσα αντίθεση, δίνοντας άλλη διάσταση ή ακόμη και αντίθετο νόημα στη σκηνή. Ή μπορεί να μεταμορφώσει μία κωμική σκηνή σε δραματική και το αντίστροφο.

Η μουσική του κινηματογράφου είναι η τέχνη της προσαρμογής και ο συνθέτης πρέπει να αγαπά τις μεταμορφώσεις. Να μεταμορφώνει την εικόνα, αλλά να μεταμορφώνεται κι ο ίδιος, σαν χαμαιλέων. Θα χρειαστεί ίσως να γράψει μουσική π.χ. για μια σκηνή σε ένα τζαζ μπαρ. Ή ακόμα ένα εμβατήριο, ένα τραγούδι... Μέσα από τη μουσική του σινεμά έχουμε την πολυτέλεια να ταξιδεύουμε σε διαφορετικούς τόπους και εποχές, να υποδυόμαστε ρόλους περίπου όπως ο ηθοποιός, να δοκιμάζουμε διαφορετικά στιλ και μουσικά ιδιώματα, που ίσως δε θα δοκιμάζαμε ποτέ, εάν δεν υπήρχε η συγκεκριμένη ανάγκη. Αναρωτιέμαι αν θα είχα ποτέ σκεφτεί να γράψω ένα τσιγγάνικο ή ένα ροκ τραγούδι, ένα αρμένικο μοιρολόι ή ένα παραδοσιακό νανούρισμα, αν δεν υπήρχε η αφορμή μιας ταινίας ή μιας παράστασης. Είναι μεγάλη τύχη να συναντάς τέτοιες αφορμές που σε ωθούν διαρκώς εκτός των ασφαλών ορίων σου.

Μεγάλη σημασία έχει η συνολική μουσική δομή. Προσωπικά, ξεκινώ φτιάχνοντας έναν χρονικό χάρτη της ταινίας, στον οποίο απεικονίζονται με χρώματα τα θέματα και οι παραλλαγές τους, οι σχέσεις τους με τα πρόσωπα και οι συνδέσεις μεταξύ τους. Ελέγχει κανείς έτσι με μια ματιά ολόκληρο το έργο, καθώς μία σωστά δομημένη χρήση της μουσικής πιστεύω ότι μας δείχνει εάν και πού υπάρχει πρόβλημα ισορροπίας στη συνολική δομή.

Σε σχέση με το μουσικό υλικό τώρα, ένα απλό - όχι απλοϊκό - θέμα, το οποίο επιδέχεται ανάπτυξη, εξέλιξη ή παραλλαγές και είναι εύκολα αναγνωρίσιμο από τις πρώτες νότες του, είναι πολύτιμο για τη λειτουργία της μνήμης. Ο κινηματογράφος είναι μία ακριβή τέχνη και δεν απευθύνεται στον μυημένο μουσικόφιλο, αλλά (με εξαίρεση ίσως κάποιες ταινίες πειραματικού χαρακτήρα) στο ευρύ κοινό. Και καθώς η μουσική ακούγεται μία μόνο φορά, η λειτουργία της πρέπει να είναι άμεση. Ένα από τα μεγαλύτερα όπλα της μουσικής είναι η μνήμη. Μέσα από τις υπόγειες συνδέσεις που δημιουργεί, ο θεατής μπορεί, υποσυνείδητα πολλές φορές, να εισπράξει μία βαθύτερη συγκίνηση. Για παράδειγμα, ακούγοντας το μουσικό θέμα που έχει συνδεθεί με ένα πρόσωπο, το ανακαλούμε στη μνήμη ακόμα και όταν δεν το βλέπουμε. Ο χαμένος εραστής ή πατέρας εμφανίζεται μέσω της μουσικής μέσα από το πρόσωπο εκείνου που τον σκέπτεται. Η λειτουργία της μνήμης στηρίζεται συχνά στη χρήση του leitmotiv. Προέρχεται από την «προϊστορία» της όπερας και συνδέεται με ένα πρόσωπο ή μία κατάσταση. Δεν πρόκειται απαραίτητα για μια μελωδία, μπορεί να είναι απλώς ένα χόρωμα ή ένα ρυθμικό σχήμα.

Και έρχεται η ώρα της της ηχογράφησης. Τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε στη μουσική γενικά, και άρα και στη μουσική του κινηματογράφου, να κυριαρχεί το home studio και τα samples, τις περισσότερες φορές για λόγους οικονομίας. Τα φυσικά όργανα όμως δεν μπορούν εύκολα να αντικατασταθούν, και πολύ περισσότερο τα σόλο όργανα, τα οποία, παρεμπιπτόντως, μπορούν ενίοτε να καθορίσουν μία εικόνα ή έναν χαρακτήρα περισσότερο κι από μία ολόκληρη ορχήστρα. Προσωπικά, επιλέγω πάντοτε να παίζουν όλοι οι μουσικοί μαζί και χωρίς την ευκολία του μετρονόμου. Μόνο έτσι λειτουργεί ιδανικά η μουσική.

Στο τελευταίο στάδιο, της προσαρμογής της μουσικής πάνω στην ταινία, η καλή συνεργασία μεταξύ του συνθέτη, του μοντέρ και του sound designer μπορεί να κάνει θαύματα. Ο μοντέρ είναι ο κοντινότερος συνεργάτης του συνθέτη. Έχει την ίδια ανάγκη δομικής ισορροπίας και αίσθηση του ρυθμού της ταινίας. Ένας δημιουργικός μοντέρ, λοιπόν, χρησιμοποιεί τη μουσική για τη συνολική δομική στερεότητα του έργου. Σήμερα πια το final cut γίνεται συχνά πάνω στη μουσική.

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ (Δεύτερη ημέρα, Θέατρο του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης, 17/2/2019) – Δώρας Δημοσθένους

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ (Δεύτερη ημέρα, Θέατρο του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης, 17/2/2019) – CAMERATA JUNIOR - Ορχήστρα Νέων των Φίλων της Μουσικής σε μουσική διεύθυνση του Νίκου Χαλιάσα

Το ακριβές σημείο στο οποίο θα αρχίσει και θα τελειώσει κάθε μουσικό κομμάτι έχει καθοριστική σημασία. Μία νότα λίγα δευτερόλεπτα νωρίτερα ή αργότερα μπορεί να προετοιμάσει ή να παραπλανήσει τον θεατή, να τον ξαφνιάσει ή ν' αφήσει έναν απόηχο μετέωρο. Μία απότομη παύση μπορεί να υπογραμμίσει ένα πλάνο περισσότερο από μία μουσική κορύφωση.

Και φτάνουμε στο τέλος. Φεύγοντας από το μοντάζ, ξέρεις πια αν η μουσική πέτυχε τον στόχο της, αν βοήθησε ουσιαστικά την ταινία. Το ξέρεις καλύτερα απ' όσο τα φεστιβάλ, τα βραβεία και οι διακρίσεις που από μόνα τους δεν αποδεικνύουν τίποτα. Και που έχουν πολύ λίγη σημασία μπροστά στη χαρά της συνεργασίας που μοιράστηκες.

Συνοψίζοντας την προσωπική μου εμπειρία, μπορώ να πω ότι η ενασχόλησή μου με το σινεμά, όπως και με το θέατρο, με εμπλούτισε τόσο ως άνθρωπο, προσφέροντάς μου σχέσεις και εμπειρίες πολύτιμες, όσο και ως μουσικό. Όχι μόνο δε με εμπόδισε να ασχοληθώ και με άλλα είδη μουσικής δημιουργίας, αλλά αντίθετα, με βοήθησε να διευρύνω τους ορίζοντές μου. Ανακάλυψα ότι περιείχα διαφορετικούς μουσικούς κόσμους στους οποίους δε θα εμβάθυνα χωρίς την αφορμή των ταινιών. Ο κινηματογράφος μου χάρισε μεγάλα ταξίδια: σε διαφορετικούς τόπους, σε διαφορετικές εποχές, σε διαφορετικούς μουσικούς κόσμους.

4/12/2019

CAMERATA JUNIOR

ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΝΕΩΝ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

CAMERATA JUNIOR - Ορχήστρα Νέων των Φίλων της Μουσικής

Του *Αλέξανδρου Χαρκιολάκη**

Το 2010, είκοσι χρόνια μετά την ίδρυση της ΚΑΜΕΡΑΤΑ – Ορχήστρας των Φίλων της Μουσικής, ο τότε Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Κωνσταντίνος Πυλαρινός αποφασίζει την ίδρυση μιας ορχήστρας νέων, γιατί βλέπει ότι η μουσική εκπαίδευση στην Ελλάδα παρουσιάζει ένα μεγάλο κενό: πολλά ταλαντούχα παιδιά, αρκετά από τα οποία υπότροφοι των Φίλων της Μουσικής, δε διδάσκονται και δεν εκπαιδεύονται στον τομέα της συλλογικής μουσικής δράσης. Η συμμετοχή τους σε μια ορχήστρα νέων είναι ο μόνος τρόπος να μάθουν να δουλεύουν ομαδικά, να μάθουν να ηγούνται αλλά και να συντονίζονται μεταξύ τους. Πειθαρχία και ομαδικότητα. Πράγματα χρήσιμα και στη ζωή.

Η μεγάλη αυτή αποστολή της δημιουργίας και λειτουργίας μιας νεανικής ορχήστρας εγχόρδων, της Camerata Junior-Ορχήστρας Νέων των Φίλων της Μουσικής, ανατέθηκε για πολλούς και ευνόητους λόγους στον Δημήτρη Σέμση: εξάρχοντα της ΚΟΑ, σολίστ βιολιού με εμπειρία στη διδασκαλία και τη συλλογική μουσική δράση, συνιδρυτή, με τον πατέρα του, και της άλλοτε *Ελληνικής Καμεράτα*, ο οποίος διαμόρφωσε την Ορχήστρα με την πολύτιμη βοήθεια της συναδέλφου του στην ΚΟΑ και εκπαιδευτικού Wendy Clark.

Από το 2011, το Δ.Σ. των Φίλων της Μουσικής με Πρόεδρο τον κ. Πάνο Δημαρά συνεχίζει να προσφέρει στην Ορχήστρα την αναγκαία οικονομική και διοικητική στήριξη, τη δυνατότητα πρόσβασης και αναπαραγωγής του μουσικού υλικού, τη διοργάνωση εκδηλώσεων εντός και εκτός της πρωτεύουσας κ.ά. Συγχρόνως, το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, αναγνωρίζοντας τη σημασία της, της παραχωρεί μια μεγάλη αίθουσα δοκιμών για την εκπαίδευσή της καθώς και την αίθουσα «Δημήτρης Μητρόπουλος» για την καθιερωμένη ανοιξιάτικη συναυλία της. Πρέπει εδώ να διευκρινίσουμε ότι μετά τις πρώτες ακροάσεις για την επιλογή μελών, δημιουργήθηκε αρχικά ένας πυρήνας νέων έως 28 χρονών, αλλά, παράλληλα, και χωρίς να το έχουμε προγραμματίσει, προέκυψε κι ένα δεύτερο μουσικό σχήμα, μικρότερον σε ηλικία και κατάρτιση παιδιών, που διεκδίκησε και αυτό, το προνόμιο της παρουσίας του στην Ορχήστρα. Κι αυτό, είναι το παιδικό τμήμα της Camerata Junior.

Τα δύο τμήματα, συνολικά 50 παιδιά, νέοι και νέες 8-28 ετών, δραστηριοποιούνται ξεχωριστά, ενώ η σύνθεσή τους κάθε χρόνο ανανεώνεται, μια που οι μεγαλύτεροι αποχωρούν και νεότεροι επι-

λέγονται, πάντα μετά από ακρόαση. Από φέτος (2018-2019) και μετά την αποχώρηση του Δημήτρη Σέμση, ο οποίος παραμένει επίτιμος διευθυντής της Ορχήστρας, τη σκυτάλη της διεύθυνσης ανέλαβε ο νεότερος στα χρόνια, αλλά εξίσου έμπειρος βιολονίστας και μαέστρος Νίκος Χαλιάσας.

Με τον νέο της δάσκαλο και μαέστρο, η Camerata Junior εμφανίστηκε πρόσφατα στο Θέατρο του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης (17/2/19) ερμηνεύοντας ορχηστρική μουσική του Νίκου Κυπουργού για τον κινηματογράφο, στο πλαίσιο του διήμερου εορτασμού για τα 30 χρόνια της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης.

Εμφανίστηκε επίσης σε δύο συναυλίες στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά (3/2 και 6/5/19) και συμμετείχε στο Φεστιβάλ «Μουσικό-τροπο» στις 23/2/19 στην Αίθουσα συναυλιών του Δημοτικού Ωδείου Λάρισας. Στις 18 Μαΐου, η Ορχήστρα παρουσίασε στο Μέγαρο το νέο της ρεπερτόριο, ερμηνεύοντας, μεταξύ άλλων, και το περίφημο διπλό κοντσέρτο για βιολί του Μπαχ, με σολίστ τους Δημήτρη Σέμση και Ολγκού Κιζιλιάι.

Η εκτίμηση του κοινού για το μουσικό αποτέλεσμα της καλλιτεχνικής πορείας της Ορχήστρας, αλλά και η ικανοποίηση που αντλούμε όλοι στον Σύλλογο «Οι Φίλοι της Μουσικής» όταν παρακολουθούμε τα παιδιά αυτά να προσδεδυθούν, είναι πηγή αναζωογόνησης για να συνεχίσουμε το έργο μας. Η αναζήτηση πόρων είναι, βέβαια, μια διαρκής ασχολία για εμάς. Κατά τα προηγούμενα χρόνια, έχουμε τύχει της στήριξης του Ισπανικού Ιδρύματος *Κόσμος εν Αρμονία*, με Πρόεδρο την Πριγκίπισσα Ειρήνη, ενώ κάποιες ακόμη δράσεις της Ορχήστρας έχουν εκτιμηθεί και στηριχθεί από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. Τους ευχαριστούμε θερμά.

Σήμερα, αναζητούμε και νέους χορηγούς και υποστηρικτές, που θα μας επιτρέψουν να προσφέρουμε ακόμη περισσότερες διεξόδους στους εκκολαπτόμενους μουσικούς του αύριο. Και καλούμε όλους όσους έχουν τη δυνατότητα και την ευαισθησία, να σταθούν στο πλάι μας, ώστε να πάμε ακόμη πιο μπροστά αυτή την ορχήστρα νέων ανθρώπων, τα όνειρα των οποίων πρέπει κι εμείς να πιστεύουμε. Γιατί δεν υπάρχει τίποτε πιο σημαντικό από αυτό που ονειρεύεται ένα παιδί...

Αθήνα, Ιούλιος 2019

* *Μουσικολόγος, Διευθυντής Συλλόγου Οι Φίλοι της Μουσικής*

Εορτασμός των 30 χρόνων της ΚΛΗ (Δεύτερη ημέρα, Θέατρο του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης, 17/2/2019) – CAMERATA JUNIOR - Ορχήστρα Νέων των Φίλων της Μουσικής σε μουσική διεύθυνση του Νίκου Χαλιάσας και Νίκου Κυπουργός

Εργαστήριο

ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ANIMATION

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ – ΤΜΗΜΑ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Της *Βιργινίας Στεφανοπούλου*

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης, συνεπής στην υλοποίηση του σκοπού της για προαγωγή της κινηματογραφικής παιδείας και ουσιαστική γνωριμία των μελών και φίλων της με την αισθητική και την τεχνική του κινηματογράφου και ανοιχτή σε κάθε νέα πρόκληση που αφορά στην εξέλιξη των μέσων, όπως η ψηφιακή τεχνολογία, πραγματοποίησε μια ακόμα επιτυχημένη εκπαιδευτική δράση, της οποίας τον **σχεδιασμό και την επιμέλεια είχε ο επίκουρος καθηγητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής Σπύρος Σιάκας**.

Πρόκειται για το **ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ANIMATION** που υλοποιήθηκε στο **MEDIA LAB** της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ηλιούπολης από τις 5 Μαρτίου έως τις 16 Απριλίου 2019 σε τριώρες εβδομαδιαίες συναντήσεις με δωρεάν συμμετοχή. Το εργαστήριο παρακολούθησαν και ολοκλήρωσαν 18 άτομα διαφόρων ηλικιών (από 12 έως 60 ετών). Ο αριθμός συμμετοχής είχε προκαθοριστεί στα 20 άτομα και όπως επίσης είχε προαναγγελθεί, τηρήθηκε σειρά προτεραιότητας με βάση την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης συμμετοχής, γιατί ο αριθμός των αιτήσεων ξεπέρασε κάθε προσδοκία.

Ο Σπύρος Σιάκας και φοιτητές του από το Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής εισήγαγαν τους συμμετέχοντες στη φιλοσοφία και στα βασικά εργαλεία του τρισδιάστατου σχεδιασμού με υπολογιστή και τους καθοδήγησαν στη δημιουργία δικών τους τρισδιάστατων μοντέλων με δυνατότητα κίνησης. Το λογισμικό που χρησιμοποιήθηκε κυρίως ήταν το **BLENDER 3D**, ένα ανοικτού κώδικα και ελεύθερο λογισμικό, σε συνδυασμό με άλλα ανοικτά λογισμικά επεξεργασίας εικόνας. Στο τέλος του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες έλαβαν «Βεβαίωση Παρακολούθησης», αλλά και τη διαβεβαίωση του Σπύρου Σιάκα ότι αυτός και οι φοιτητές του θα είναι στη διάθεσή τους για οποιαδήποτε σχετική βοήθεια.

Ευχαριστούμε τον Σπύρο Σιάκα και τους φοιτητές-επιμορφωτές Γεωργία Καλλίρη, Στέλιο Μάρκου, Βησσαρίωνα Κυριακίδη και Γιώργο Παπαδόπουλο για την αφιλοκερδή προσφορά τους. **Ευχαριστούμε επίσης, την Προϊσταμένη του Πολιτιστικού Αθλητικού Οργανισμού Δήμου Ηλιούπολης (Π.Α.Ο.Δ.ΗΛ.) «Γρηγόρης Γρηγορίου» Έρρικα Καρβέλα**, γιατί έχει πάντα ανοιχτή στη δημιουργία την πόρτα του MEDIA LAB.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΡΑΣΕΙΣ

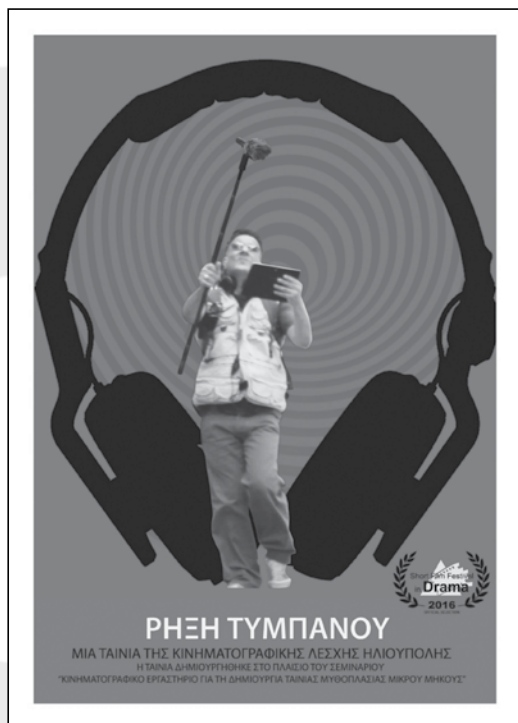
Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης (ΚΛΗ), μία από τις μακροβιότερες Κινηματογραφικές Λέσχες της χώρας μας, συμπλήρωσε φέτος **32 χρόνια συνεχούς λειτουργίας**. Από την ίδρυσή της, το 1988, είναι μέλος της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (ΟΚΛΕ).

Η Λέσχη δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία νέων ανθρώπων που ενδιαφέρονταν ιδιαίτερα για τον κινηματογράφο και τον πολιτισμό. Στη διάρκεια των 32 χρόνων της ζωής της κατόρθωσε να διαμορφώσει ένα ζωντανό χώρο ψυχαγωγίας, ενημέρωσης και προβληματισμού, επιδρώντας θετικά στην πολιτιστική ζωή της Ηλιούπολης και όχι μόνο, όπως δείχνει η συμμετοχή στις προβολές-εκδηλώσεις της κοινού από την ευρύτερη περιοχή. Στη διάρκεια των χρόνων που πέρασαν, στο πλαίσιο της κυρίαρχης αναπτύ-

ξηκής λογικής που υπήρχε, ζήσαμε το φαινόμενο της εξαφάνισης των κινηματογραφικών αιθουσών που υπήρχαν στην Ηλιούπολη, όπως συνέβη άλλωστε σε όλη την Ελλάδα, με αποτέλεσμα σήμερα στην πόλη μας να υπάρχει μόνο ο θερινός Δημοτικός Κινηματογράφος «Μελίνα Μερκούρη». Υπήρξαμε πρωτοπόροι στους αγώνες που έγιναν για να σωθεί ο κινηματογράφος αυτός.

Σκοπός της Λέσχης είναι η προαγωγή του πολιτισμού και της κινηματογραφικής τέχνης ειδικότερα, μέσα από την ανάπτυξη ολόπλευρων δραστηριοτήτων. Στόχος μας είναι τα μέλη και οι φίλοι της ΚΛΗ να πλουτίσουν τις εμπειρίες και τις γνώσεις τους για τον κινηματογράφο, να δημιουργήσουν ευρύτερους δεσμούς με άλλους ανθρώπους που ενδιαφέρονται για την τέχνη αυτή και να συμβάλουν στη γενικότερη πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής.

Η αφίσα της βραβευμένης στο 39ο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας (2016) ταινίας του Κινηματογραφικού Εργαστηρίου της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης «ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ»

Κοπή πρωτοχρονιάτικης πίτας («Θασις», 20/01/2019)

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης αποτελεί σήμερα πόλο έλξης ανήσυχων και δημιουργικών ανθρώπων και διέξοδο στην ανάγκη του σύγχρονου πολίτη για επικοινωνία, συλλογική δράση και ανάληψη πρωτοβουλιών. Το συλλογικό πνεύμα που χαρακτηρίζει τον τρόπο λειτουργίας της ΚΛΗ, η απολύτως αυτόνομη και ανεξάρτητη δράση της, η ζωντάνια και η όμορφη ατμόσφαιρα που υπάρχει στις ανοιχτές συναντήσεις των μελών και φίλων της, την καθιστούν μια χαρούμενη παρέα που εξακολουθεί, σε πείσμα των καιρών, να απολαμβάνει τη δημιουργική της δράση, πέρα από τα συμβατικά παραδοσιακά μοντέλα.

Κάθε εβδομάδα σχεδόν (τις Τρίτες στις 9:00 μ.μ.), εδώ και 32 χρόνια, η Λέσχη πραγματοποιεί συναντήσεις στο φουαγιέ του Δημοτικού Κινηματογράφου Ηλιούπολης «Μελίνα Μερκούρη». Στον ίδιο χώρο γίνονται και οι θερινές προβολές της (κάθε Τετάρτη). Οι χειμερινές προβολές της ΚΛΗ πραγματοποιούνται τις Κυριακές στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Μουσείου Εθνικής Αντίστασης.

Η δραστηριότητά της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης όλα αυτά τα χρόνια (1988-2020) υπήρξε πλούσια και πολύπλευρη:

- **ΠΡΟΒΟΛΕΣ ΤΑΙΝΙΩΝ** μεγάλου και μικρού μήκους από τον ελληνικό και παγκόσμιο κινηματογράφο. (Δύο περίοδοι κάθε χρόνο: χειμερινή και θερινή.)
- **ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ / ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΒΟΛΕΣ / ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ / ΕΚΘΕΣΕΙΣ.**
- **ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ-ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ / ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΑΙΝΙΩΝ.**

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ:

- ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
- ΓΙΑ ΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (ΤΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΗ: **ΠΡΟΣΕΧΩΣ**)
- ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑΣ (ΤΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΗ: **ΡΗΞΗ ΤΥΜΠΑΝΟΥ**)
- ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ (ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ)
- ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ANIMATION (ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΤΑ ΤΑΙΝΙΩΝ).
- **ΕΚΔΟΣΕΙΣ / ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ** (Περιοδικό *Προσεχώς* [30 τεύχη], ειδικά φυλλάδια, προγράμματα, κείμενα σε περιοδικά και εφημερίδες).
- **ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ** («ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ»).
- **ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΕ ΦΟΡΕΙΣ / ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΠΟΛΗΣ».**

Οι προβολές της Λέσχης ανέρχονται στις **1.895 (903 ταινίες** μεγάλου μήκους και **992 μικρού**). Οι ταινίες προέρχονται από **55 χώρες** και καλύπτουν το διάστημα από το **1894 έως σήμερα**.

Σημαντικό ρόλο στην πολύχρονη και δημιουργική πορεία της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης έπαιξαν τρεις παράγοντες: η αγάπη των μελών και των φίλων της γι' αυτό που κάνουν, η ανάπτυξη δεσμών φιλίας μεταξύ τους και η απόλυτη αυτονομία και ανεξαρτησία στη λειτουργία τους.

Η σημαντική ανταπόκριση του κοινού στις προβολές, η στήριξη των εντύπων και του περιοδικού μας από την τοπική κοινωνία, οι συνδρομές των μελών μας, η προσφορά ταινιών από Έλληνες δημιουργούς, η συνεργασία με τον Δήμο Ηλιούπολης και με άλλους φορείς και η σωστή διαχείριση, καθιστούν την ΚΛΗ οικονομικά ανεξάρτητη και της δίνουν τη δυνατότητα να πραγματοποιεί τις προβολές-συζητήσεις της χειμερινής περιόδου με ελεύθερη είσοδο.

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης, στο πλαίσιο πάντοτε της συλλογικής-δημοκρατικής λειτουργίας της, προσκαλεί όλους τους πολίτες που αγαπούν τον κινηματογράφο και τη δημιουργική δραστηριότητα, να έλθουν σε επικοινωνία μαζί της και να ενταχθούν ενεργά σ' αυτήν για τη διαμόρφωση των πολλαπλών της δράσεων.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

Μέλος της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (ΟΚΛΕ)
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ: 1988 – ΤΗΛ.: 2109941199 / 2109914732 / 6945405825
E-MAIL: cineclubilioupolis@gmail.com – ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.klh.gr

ΖΑΚ ΜΑΓΙΟΛ: «Η ΘΑΛΑΣΣΑ ΕΙΝΑΙ Η ΕΡΩΜΕΝΗ ΜΟΥ»

DOLPHIN MAN

του ΛΕΥΤΕΡΗ ΧΑΡΙΤΟΥ

(ΕΛΛΑΔΑ/ΓΑΛΛΙΑ/ΙΤΑΛΙΑ/ΚΑΝΑΔΑΣ/ΙΑΠΩΝΙΑ,
2017, έγχρωμη, 80')

**Βραβεία Καλύτερου Ντοκιμαντέρ
και Πρωτοεμφανιζόμενου Σκηνοθέτη
της Ελληνικής Ακαδημίας Κινηματογράφου
(2018)**

Το ντοκιμαντέρ του Λευτέρη Χαρίτου καταγράφει τη ζωή του θρυλικού Γάλλου πρωταθλητή ελεύθερης κατάδυσης Ζακ Μαγιόλ (1927-2001), ο οποίος ενέπνευσε την ταινία *Απέραντο γαλάζιο* (1988) του Λικ Μπεςόν. «Η θάλασσα είναι η ερωμένη μου», δήλωσε ο Μαγιόλ στην προμετέρα της ταινίας στις Κάνες. Η ταινία, η οποία συνδυάζει σπάνια αρχαιακά φιλμ - απόρροια της εμμονής του Μαγιόλ να κινηματογραφεί εξαντλητικά τις περιπέτειές του - με σύγχρονες υποβρύχιες λήψεις, διερευνά το όραμα αυτού του πολυδιάστατου χαρακτήρα και την αναζήτηση μιας νέας συνείδησης για τη σχέση μας με την θάλασσα.

Συζήτηση με τον σκηνοθέτη Λευτέρη Χαρίτο για την ταινία του «DOLPHIN MAN» κατά την έναρξη του θερινού προγράμματος προβολών της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης (Δημοτικός Κινηματογράφος Ηλιούπολης «Μελίνα Μερκούρη», 19/06/2019)

«Κινηματογράφος
για πάντα»

Η ραδιοφωνική εκπομπή της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης

Για όγδοο χρονιά εξέπεμψε η εκπομπή της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης «Κινηματογράφος για πάντα» μέσω του [Ilioupolisonair](http://www.ilioupolisonline.gr/radio/index.html). Είναι διαδικτυακός ραδιοφωνικός ιστότοπος στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.ilioupolisonline.gr/radio/index.html>.

Η εκπομπή είναι ζωντανή και όταν τελειώνει αποθηκεύεται σε ειδικά αρχεία, οπότε μπορείτε να την ακούσετε την ημέρα και ώρα που επιθυμείτε μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή κάθε είδους (PC, laptop, notebook, tablet, smartphone).

Την εκπομπή επιμελούνται και παρουσιάζουν μέλη της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης. Κατά τη διάρκεια της χρονιάς 2018-2019 το μέλος της Λέσχης που αφιερώθηκε στο όμορφο αυτό καθήκον ήταν ο Θανάσης Τσακίρης.

Οι εκπομπές περιλάμβαναν την παρουσίαση των προβολών και των δραστηριοτήτων της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης, των νέων ταινιών και των κινηματογραφικών εκδηλώσεων κάθε εβδομάδας, της μουσικής από ταινίες συγκεκριμένου κινηματογραφικού είδους κάθε φορά, καθώς και συνεντεύξεις-συζητήσεις με συντελεστές (σκηνοθέτες, σεναριογράφους, μουσικούς, θεωρητικούς και κριτικούς) του ελληνικού σινεμά.

42^ο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας 2019

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 01 ΚΑΙ 02/02/2020

- Δίημερο προβολών των βραβευμένων ταινιών του 42ου Φεστιβάλ Ελληνικών Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας (2019, 10 + 10 ταινίες)
- Σε συνεργασία με το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ 42ου ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΔΡΑΜΑΣ

Της **Ιωάννας Αθανασάτου***

Intsuarpok, λέξη στη γλώσσα των Εσκιμώων, που αναφέρεται στο συναίσθημα της επιθυμίας της επιστροφής ενός αγαπημένου προσώπου, όπως μας έμαθε η φετινή προφεσιβαλική εκδήλωση-συνάντηση Performance. Ποια είναι άραγε η λέξη για να περιγράψει το συναίσθημα της επιθυμίας επιστροφής σε έναν αγαπημένο τόπο, μεταξύ ανθρώπων που συνδέονται μεταξύ τους με δεσμούς κοινών προσπαθειών, αγωνίας, πάθους για το σινεμά και ελπίδων για ένα πιο φωτεινό μέλλον;

Αυτή τη λέξη θα ήθελα να είχα για να μιλήσω γι' αυτό που μας φέρνει κάθε χρόνο στη Δράμα, όλους εμάς, σκηνοθέτες, θεωρητικούς, ηθοποιούς, κινηματογραφιστές όλων των ειδικοτήτων, θεατές. Όλες και όλους που εδώ και αρκετά - και ιδιαίτερα τα τελευταία - χρόνια, παρά τις αντιξοότητες, επιμένουν να δίνουν το «παρών» σε μία υπέροχη γιορτή του σινεμά, σε μια συνάντηση γενεών, απόψεων, ρευμάτων. Γιατί το Φεστιβάλ αυτό, - το μειουτήριό του ελληνικού κινηματογράφου, όπως το αποκάλεσε και ο φίλιτος Δημήτρης Χαρίτος - δεν είναι μόνο το «πρώτο σκαλί» για τους νέους και τις νέες δημιουργούς, αλλά και σημείο επιστροφής για πολλούς ήδη καταξιωμένους που έρχονται να καταθέσουν εδώ το έργο τους.

Το πολύτιμο μάθημα ζωής που μας έδωσε η παρουσία του Αντώνη Παπαδόπουλου στην έναρξη του Φεστιβάλ είναι το πρώτο σημείο στο οποίο θα ήθελα να αναφερθώ. Ως καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ, έδωσε υπόσταση και πνοή στα όνειρα των μικρομηκδών και έβαλε τη Δράμα στον κινηματογραφικό χάρτη της χώρας και διεθνώς, ως πόλο έλξης σπουδαίων ανθρώπων του Κινηματογράφου από όλο τον κόσμο: θυμάμαι ακόμη την επεισοδική είσοδο του Τέρι Γκίλιαμ την τελευταία ημέρα του Φεστιβάλ του 2011. Του οφείλουμε όλοι - και εγώ προσωπικά - ένα μεγάλο «ευ-

* *Ιστορικός Κινηματογράφου, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Αθηνών*

χαριστώ» για όλη τη μέχρι τώρα καθοριστική προσφορά του, έχει τις ολόψυχες ευχές μας να είναι ακμαίος και δυνατός στο τιμόνι του Φεστιβάλ και για τα επόμενα, πολλά χρόνια.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΒΛΕΜΜΑ (ΒΛ-ΑΙΜΑ)

Έχω την αίσθηση ότι ήδη από τις ταινίες της πρώτης ημέρας άρχισαν να διαφαίνονται οι τάσεις των φετινών ταινιών, στη θεματολογία, στη μορφή, στις αναζητήσεις της κινηματογραφικής γλώσσας.

Αυτό το βλέμμα/ βλ-αίμα των δημιουργών θα προσπαθήσω να ανιχνεύσω, και να μοιραστώ μαζί σας κάποιες σκέψεις. Στον νοερό διάλογο με τις ταινίες τα τελευταία τέσσερα χρόνια, είδαμε το 2016 πώς εκφράστηκε η κρίση, το 2017-2018 με συνέχειες και ασυνέχειες.

Ήδη από την περσινή χρονιά (2018), είχα διατυπώσει την άποψη ότι η νέα γενιά των κινηματογραφιστών αναζητά την ιδιοπροσωπία της κυρίως σε επίπεδο πολιτισμικό, προτύπων, αξιών και ρόλων. Η αναζήτηση αυτή καλύπτει ένα μεγάλο εύρος θεματικών, οπτικών και φιλοσοφικών προσεγγίσεων και πειραματίζεται με διαφορετικούς τρόπους κινηματογραφικής έκφρασης.

Καθώς η κρίση ως οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο μοιάζει να απομακρύνεται από το κάδρο, αναδεικνύεται η διαχρονική πολιτισμική κρίση. Αμφισβήτηση των κυρίαρχων αξιών, του ομοιόμορφου καταναλωτικού τρόπου ζωής, ο οποίος αποξενώνει τα άτομα από τον εαυτό τους, τα συναισθήματα και τα σώματά τους.

Η αναζήτηση της «άλλης φόρμας», αμφισβήτηση της κλασικής αφήγησης, εκφράζει στο επίπεδο της κινηματογραφικής γλώσσας αυτή την αναζήτηση ταυτότητας. Ταυτόχρονα, η απομάκρυνση από τη στροφή στον ρεαλισμό των προηγούμενων τριών ετών, όπου ήταν έντονο το αποτύπωμα της κρίσης, συνοδεύεται από μια τάση που θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε καταφυγή στο όνειρο, αφήγηση στα όρια πραγματικότητας και φανταστικού (με εναλλαγή τους), εναλλαγή πολλαπλών εκδοχών της αλήθειας.

Κριτική αποτίμηση των
ταινιών του Ελληνικού
Διαγωνιστικού Τμήματος
του 42ου Φεστιβάλ
Κινηματογράφου Δράμας –
Ιωάννα Αθανασάτου

Δεξιά φωτογραφία
42ου Φεστιβάλ
Κινηματογράφου Δράμας –
Δημοτικό Ωδείο Δράμας

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ, ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΥΣ ΣΤΗ ΜΟΡΦΗ (ΑΦΗΓΗΣΗ ΜΕ ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΣΤΑ ΟΡΙΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Στις αφηγήσεις αρκετών ταινιών κυριαρχεί η ανάγκη διαφυγής, η καταφυγή στο όνειρο, οι εμφανείς ψυχαναλυτικές επιδράσεις και επιρροές: **Sable Noir** του Θανάση Τρουμπούκη, **Χίμαιρα** της Μελπομένης, **Ελληνικό** του Κωνσταντίνου Πρέπη, **Η σιωπή του δάσους** της Βαλεντίνας Τζιάλλι, **Το βάρος της θάλασσας** του Κωστή Αλεβίζου, **Πλαστικά λουλούδια** του Γιάννη Ζαφειρή αλλά και **Keygrip** του Νάσου Γκατζούλη (με μια διαφορετική αισθητική προσέγγιση), είναι ταινίες όπου διέκρινα αυτά τα χαρακτηριστικά. Η αφήγηση, στις περισσότερες περιπτώσεις, κινείται μεταξύ ρεαλισμού, ποιητικού λόγου με χρήση του λόγου off, τοπία ερμηδίας και αποξένωσης, κάδρα με εικαστική δύναμη.

Η θάλασσα αποτελεί έναν εμβληματικό φιλικό χώρο σε αυτό το Φεστιβάλ. Χώρος ελευθερίας, ανοίγματος των οριζόντων, διαφυγής και παρηγορίας, κινδύνου και άγνωστου, εμφανίζεται τόσο σε ταινίες ονειρικές και ποιητικές όσο και σε ταινίες με ρεαλιστικά στοιχεία, όπως οι παρακάτω: **Ο Μάγκας** του Αλέξανδρου Κακανιάρη, **Αγάπα με** του Αντώνη Σαμουράκη, **Sad girl weekend** των Δημήτρη Τσακαλέα και Λήδας Βαρτζιώτη, **Αννα και Φαίδρα** της Ελίνας Πάνικ αλλά και στην ταινία **Καρτ ποστάλ από το τέλος του κόσμου** του Κωνσταντίνου Αντωνόπουλου.

ΤΟ ΑΛΓΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ

Το Αρχείο της Ιστορίας και της Οικογένειας, είναι ένας ακόμη βασικός πυρήνας στις ταινίες που είδαμε φέτος. Οι παιδικές μνήμες αποδεικνύονται καθοριστικές στη συνέχεια για τη διαμόρφωση του χαρακτήρα και σφραγίζουν την πορεία ζωής των ατόμων, παγιδευμένες μέσα σε φωτογραφίες στα οικογενειακά άλμπουμ ή στους τοίχους των πατρικών σπιτιών. Μια έντονη επίκληση του «οικογενειακού αρχείου» συνοδευόμενη από μνήμες ανεμελιάς αλλά και ενοχών, τραύματος αλλά και παρηγορίας, συναντάμε σε ταινίες όπως (ενδεικτικά αναφέρω): **Βασιλικός** του Βαγγέλη Σέρφα, **Αννα και Φαίδρα** της Ελίνας Πάνικ, **Η ιστορία του Γιάννη** της Βούλας Γερμανάκου-Κοψίνη, **Sad girl weekend** των Δημήτρη Τσακαλέα και Λήδας Βαρτζιώτη, **Ο Καραγκιόζης** του Μιχάλη Γιγινητή, αλλά και **Αγάπα με** του Αντώνη Σαμουράκη, **Γράϊγος** του Αλέξανδρου Κόντου, **Κλεονίκη** της Άννας Αντωνοπούλου (συγκλονιστικό το πλάνο όπου η αιωνόβια γιαγιά Κλεονίκη δακρύζει βλέποντας τη φωτογραφία της μητέρας της).

ΑΝΑΤΑΡΑΧΗ ΦΥΛΟΥ / ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ, ΔΟΚΙΜΗ, ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ, ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΜΦΥΛΩΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ

Η έννοια της αναταραχής φύλου καθιερώθηκε ως όρος από την Αμερικανίδα φιλόσοφο Judith Butler στο εμβληματικό βιβλίο της **«Gender Trouble»**. Η αναζήτηση της επιθυμίας του σώματος, η ελεύθερη επιλογή σεξουαλικού προσανατολισμού και η ανάληψη έμφυλων ρόλων σύμφωνα με τις προσωπικές επιλογές κάθε ατόμου αποτέλεσαν κεντρικά σημεία της προσέγγισής της, πέρα από

τη διχοτομία του φύλου σε στεγανές ταυτότητες, «αρσενικό/θηλυκό». Στο φετινό Φεστιβάλ είδαμε ενδιαφέρουσες ταινίες οι οποίες αμφισβητούν ακριβώς αυτές τις στερεοτυπικές ταυτότητες, τόσο τη δεοντολογική θηλυκότητα όσο και την τοξική αρρενωπότητα, προτείνουν και επιδοκιμάζουν τη διερεύνηση, δοκιμή και αμφισβήτηση των έμφυλων ταυτοτήτων, διεκδικώντας το δικαίωμα της ελεύθερης επιλογής. **I am Mackenzie** της Αρτέμιδος Αναστασιάδου και **Ρουζ** του Κωστή Θεοδοσόπουλου, είναι δύο από αυτές, ωστόσο στοιχεία δοσμένα με σουρεαλιστική διάθεση παραδοξότητας ενυπάρχουν και στην ταινία **Ιφιγένεια: όχι πια δάκρυα** του Γιώργου Γεωργακόπουλου και **Ο Καραγκιόζης** του Μιχάλη Γιγινητή. Στο ζήτημα των ταυτοτήτων φύλου αναφέρεται ακόμη και η ταινία **Alpha Male** του Χρήστου Δημολικά.

ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

Επανερχεται δυναμικά στο φετινό φεστιβάλ, ύστερα από την απόθνησή του την προηγούμενη χρονιά. Δυνατές ταινίες που προσεγγίζουν το θέμα με τρυφερότητα και ευαισθησία, κινούμενες στα πλαίσια ρεαλιστικής αφήγησης, είναι:

Αζάν της Γεωργίας Μαραγγούλη, όπου το ζήτημα της αναγκαστικής μετανάστευσης των προσφύγων της Συρίας συνυφαίνεται με τα οικουμενικά θέματα της μητρικής αγάπης και δύναμης, της αλληλεγγύης αλλά και της απώλειας. Οι γυναικείοι χαρακτήρες - μια Ελληνίδα και μια Σύρια μητέρα - μοιράζονται τον κοινό πόνο αντιμέτωπες με τον απρόσωπο στρατιωτικό μηχανισμό, τον οποίο υποπρετούν άνδρες, επιδεικνύουν δύναμη και αλληλεγγύη.

Η ταινία **Index** του Νικόλα Κολοβού χτυπά στην καρδιά, είναι μια γροθιά στο στομάχι του θεατή, καθώς τον φέρνει αντιμέτωπο με μια ακραία κατάσταση σε μια ιστορία όπου συμπυκνώνεται το δράμα των οικογενειών που μεταναστεύουν αναγκαστικά, αλλά και τον λυτρώνει μέσα από το βλέμμα ενός μικρού παιδιού.

Η ταινία **W** του Στέλιου Κουπετώρη, με τις συγκλονιστικές εικόνες της βομβαρδισμένης σχολικής αίθουσας και τον μονόλογο απελπισίας του δασκάλου της Ανθρωπολογίας, διαβάζεται και σαν αναπαράσταση των αιτιών που οδηγούν στις προσφυγικές διαδρομές των απελπισμένων.

42ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Δράμας - Κινηματογράφος «Ολύμπια» Δράμας

1. «ΜΙΛΑ» του Ανδρέα Βακαλιού – Βραβείο της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας και της Πανελληνίας Ένωσης Κριτικών Κινηματογράφου / Κίνητρο Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου / Έπαινος Ένωσης Ελλήνων Κινηματογραφιστών-GSC στη Φύλη Ολοσέφσκι

2. NDEX» του Νικόλα Κολοβού – Χρυσός Διόνυσος

Τέλος, η ταινία **Γιαζίτι** του Έκτορα Σακαλόγλου ακολουθεί τη διαδρομή του νεαρού Σαμάν από τις εφιαλτικές στιγμές στα χέρια των Τζιχαντιστών στα σημμένα παιχνίδια πυγμαχίας σε μία Ελλάδα που ασφυκτικά ανάμεσα στη μιζέρια και τη διαφθορά, έως τα σύνορα.

Η ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ

Σε αυτό το Φεστιβάλ, οι νέοι/νέες, οι παρέες τους, ο τρόπος ζωής τους, οι ανησυχίες και τα αδιέξοδά τους έχουν περάσει σε πρώτο πλάνο.

Όστόσο, τα στοιχεία που κυριαρχούν στις ταινίες είναι το τραύμα, η οδύνη, ο αποχαιρετισμός, η αναγκαστική μετανάστευση στο εξωτερικό, η ομαδική ζωή σε συμμορίες, η παραβατικότητα: **Unter Elden** του Peter Pontikis, **Pathologies of everyday life** του Αλέξανδρου Παπαθανασόπουλου, **Πουζ** του Κωστή Θεοδοσόπουλου, **Waithood** της Λουιζιάνα Μίς, **Seawolf** του Χρήστου Σιταρίδη, **Sad girl weekend** των Δημήτρη Τσακαλέα και Λήδας Βαρτζιώτη. «Θα σπείσεις εδώ πέρα» είναι μια χαρακτηριστική άτάκα των νεαρών κοριτσιών που ετοιμάζονται να φύγουν για μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό, στην κολλητή τους που παραμένει στην Ελλάδα.

Ένα ακόμη μοτίβο που συνδέεται με τη θέση των νέων είναι η ασθένεια των γονιών τους, δίπλα στους οποίους είναι αναγκασμένοι να ζουν, κατάσταση που συνδέεται με μία οδυνηρή ενηλικίωση. Αλληγορικό ή ρεαλιστικό, το στοιχείο αυτό εμφανίζεται σε μία σειρά από ταινίες, όπως **Ο Γιος** του Κώστα Τατάρογλου, **Μίλα** του Ανδρέα Βακαλιού, **Για χρόνια πλάγιαζα νωρίς** του Ιάκωβου Παναγόπουλου, **Το Βάρος της Θάλασσας** του Κωστή Αλεβίζου. Η ασθένεια, η νοσηρότητα ως μετωνυμία της κρίσης είχε επικρατήσει στις θεματικές τα προηγούμενα χρόνια: εδώ εμφανίζεται να σημαδεύει το μέλλον και τις ζωές των παιδιών, των νέων ανθρώπων.

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα με ευχαρίστηση να κάνω μια γενική παρατήρηση για τις τεχνικές αρετές των ταινιών.

Ξεκινώντας από το πολύ υψηλό επίπεδο της φωτογραφίας και της εικαστικής δύναμης των ταινιών, θα ήθελα να αναφερθώ στη διεύθυνση φωτογραφίας του Θοδωρή Μιχόπουλου στο **Καρτ ποστάλ από το τέλος του κόσμου**, της Φύλη Ολοσέφσκι στο **Μίλα**, του Sjors Mosman στο **Soldier 365**, του Γιώργου Βαλαμάη στο **Η απόσταση ανάμεσα στον ουρανό κι εμάς**, του Γιώργου Φρέντζου στο **Στο δωμάτιο** και στο **Βάρος της Θάλασσας**, της Χριστίνας Μουμούρη στο **Sable noir**, του Γιώργου Καρβέλα στο **Αννα και Φαίδρα**. Θα ήθελα να επισημάνω επίσης τον ιδιαίτερο τρόπο κινηματογράφησης στην ταινία **The right one** των Γαβριήλ Τζάφκα και Ούρσκα Ντζούκιτς, όπου η γωνία λήψης λειτουργεί ως αφανές κάθετο πορτρέτο του πατέρα.

Η παρουσία πολλών καταξιωμένων ηθοποιών στις ταινίες του διαγωνιστικού που υποστηρίζουν με τις ερμηνείες τους τις ταινίες των δημιουργών, είναι ένα άλλο πολύ θετικό στοιχείο. Αναφέρω ενδεικτικά: Γιώργος Πυρπασόπουλος, Αλεξάνδρα Αϊδίνη, Ιωάννα Τσιριγγούλη, Ερρίκος Λίτσας, Στέλλα Φυρογένη, Βαγγελιώ Ανδρεαδάκη, Ανδρέας Κωνσταντίνου, Ρομάνο Λόμπας, Αργύρης Ξάφης, Έλενα Μαυρίδου, Γιώργος Αρμένης, Σοφία Χιλλ, Σοφία Κόκκαλη, Μαρία Κεχαγιόγλου.

Υπήρξαν επίσης ταινίες που, αν και ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες, χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες τεχνικές δεξιότητες των συντελεστών τους, όπως **Off guard** της Ντίνας Παπαδάκη, **Βίαιη εξέγερση** του Αντώνη Ντούσια, **Keygrip** του Νάσου Γκατζούλη, **The dead ones** του Stefan Georgiou, **Ελληνικών** του Κωνσταντίνου Πρέπη.

Ασφαλώς η ενδιαφέρουσα μορφολογική ποικιλία θα μπορούσε να συνδυάζεται σε όλες τις περιπτώσεις με σεναριακή επεξεργασία, οικονομία της αφήγησης και εμπάθση στην ανάπτυξη κεντρικών ιδεών και θεματικών.

Ο ΕΡΩΤΑΣ, Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ, Η ΑΜΗΧΑΝΙΑ

...Αλλά πού είναι ο έρωτας μέσα σε όλα αυτά;

Οι δύο πιο ερωτικές ταινίες του Φεστιβάλ, όπου ο ερωτισμός εκφράζεται ως επιθυμία, τρυφερότητα, αυθεντικότητα, είναι ιστορίες μεταξύ ανδρών: **Η απόσταση ανάμεσα στον ουρανό κι εμάς** του Βασίλη Κεκάτου και **Αγάπα με** του Αντώνη Σαμουράκη. Όσο για τον έρωτα μεταξύ των δύο φύλων, αρσενικού-θηλυκού, αρκείται στην αγκωμένη ερωτική επαφή της κόρης με τον ακορνεονίστα του λεωφορείου στο **Βάρος της Θάλασσας** του Κωστή Αλεβίζου και στο παιχνίδι αλήθειας-ψέματος στο **Autour du lit** της Νίνας Αλεξανδράκη, ίσως και σε κάποιες σκηνές από το **Alpha Male** του Χρήστου Δημολικά, εκεί όπου η ακυρωμένη αρσενική ταυτότητα του ήρωα τονώνεται με λίγες στιγμές πληρωμένης ερωτικής επαφής με την ωραία Yelena.

Χαρακτηριστικές για την αμηχανία στην ετεροφυλόφιλη ερωτική επαφή την οποία έχει επιφέρει η «αναταραχή φύλου» είναι οι σκηνές του αποτυχημένου σεξ μεταξύ των δύο κολλητών στο **I am Mackenzie** της Αρτέμιδος Αναστασιάδου.

Η ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΖΩΗΣ, ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΑΞΙΩΝ

Το στοιχείο αυτό ενταγμένο στα σενάρια αρκετών ταινιών με διάφορες μορφές (ειρωνεία, σουρεαλιστική αναφορά, ρεαλιστική

3. «**Η ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ ΚΙ ΕΜΑΣ**» του Βασίλη Κεκάτου – Βραβείο Σκηνοθεσίας / Τιμητική Διάκριση Καλύτερης Ανδρικής Ερμηνείας στον Νικολάκη Ζεγκίνογλου / Εύφημος Μνεία στον Ιώκο-Ιωάννη Κοτίδη για την εξαιρετική ερμηνεία του

4. «**ΣΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ**» της Γεωργίας Μ. Σωτήρχου – Κίνητρο Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου

αναζήτηση) κάνει αισθητή την παρουσία του φέτος. Το εντοπίζουμε, ξεκινώντας από το **Καρτ ποστάλ από το τέλος του κόσμου** του Κωστή Αλεβίζου, όπου η έλλειψη internet, αυτοκινήτου και πλοίου σε ένα ελληνικό νησί οδηγεί την οικογένεια στην ανακάλυψη ενός διαφορετικού τρόπου ζωής, αυθεντικού και ευτυχισμένου, έως το ευρηματικό σεναριακά **Identity** των Πάνου Παππά και Δέσποινας Χαραλάμπους, όπου η απώλεια της ταυτότητας συνδέεται με τον αυταρχισμό της εξουσίας και τον ομοιόμορφο τρόπο ζωής, αυτόν της μαζικής κατανάλωσης. Η **Ιφιγένεια: όχι πια δάκρυα** του Γιώργου Γεωργακόπουλου και **Ο Καραγκιόζης** του Μιχάλη Γιγιντή, είναι δύο ακόμα ταινίες όπου είναι έντονη η παρουσία αυτού του στοιχείου.

Με αυτή την πτυχή συνδέεται – νομίζω – και η νοσταλγία. Επιστροφή στις ελευθεριακές αξίες των δεκαετιών '60 και '70, όταν τα κινήματα νεολαίας στη Δύση προέβαλαν και υιοθέτησαν έναν αντισυμβατικό τρόπο ζωής που αμφισβητούσε τις αξίες του καταναλωτισμού με τη μουσική ροκ, την επιστροφή στη φύση, **Chopper** του Γιώργου Καψανάκη, με παραπομπή στον **Ξένοιστο καθαλάρη, Materia celeste** του Andrea Gatoroulos όπου ακούγεται το περίφημο τραγούδι των '60ς «The House of the Rising Sun».

Το στοιχείο της νοσταλγίας το συναντάμε ακόμη και στο ντοκιμαντέρ **Μέσα μου βλέπω μονάχα θάλασσα** των Γιώργου Κυβερνήτη, Νεφέλης Οικονόμου-Πάντζου, Μαρίας Σιδηροπούλου και Αλέξη Χατζηγιάννη, όπου η γεμάτη τρυφερότητα ματιά στη ζωή του μοναχικού δημιουργού Βαγγέλη Γερμανού μας οδηγεί σε μια επιστροφή στο παρελθόν. Εδώ, η καταφυγή στο όνειρο/ θάλασσα, γίνεται μέσω της κατάδυσης στο παρελθόν, σε ένα παρελθόν που εκφράζεται με εικόνες αρχείου από το περίφημο πάρτι του Λούκυ στη Βουλιαγμένη το 1983. Εικόνες ελευθερίας, ανεμελιάς αντισυμβατικότητας και χαράς.

Ίσως μία από τις πιο αισιόδοξες ταινίες του Φεστιβάλ να είναι ένα ακόμη ντοκιμαντέρ. Η ταινία **Διάπλους-Ιστορίες ελπίδας** της Ιφιγένειας Κοτσώνη όπου παρουσιάζεται ο Κοινωνικός Συνεταιρισμός ΚΟΙΣΠΕ Διάπλους, στον οποίο συμμετέχουν άτομα επιβαρυνόμενα από κάποιο πρόβλημα, (πρώην χρήστρια ουσιών, αναπηρία κάποιας μορφής, θύματα κοινωνικού ρατσισμού και αποκλεισμού) διεκδικώντας μια αξιοπρεπή εργασία και ζωή. Ο τρόπος που στέκονται μπροστά στο φακό, η άνεση και η αυτοπεποίθηση που αποπνέουν μιλώντας για την πορεία τους συνδέονται με την προσοχή και την ευαισθησία που προσεγγίζει η σκηνοθέτρια το θέμα της, κατακτώντας την εμπιστοσύνη τους.

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η επαναπροσέγγιση σημαντικών στιγμών της πρόσφατης Ιστορίας αποτελεί μια τάση στον διεθνή κινηματογράφο τα τελευταία χρόνια. Ο πλούτος και τα συγκλονιστικά γεγονότα της δικής μας ιστορίας αποτελούν πρόκληση για τους Έλληνες κινηματογραφιστές, ωστόσο η ιστορία δεν επιστρέφει στις ταινίες ως έπος ούτε ως δόγμα. Επανέρχεται ως βίωμα, συνυφασμένη με τις προσωπικές ιστορίες και τη ματιά των ανθρώπων, ιδωμένη μέσα από την απόσταση του χρόνου, ως τραύμα.

Δύο ταινίες από την Κύπρο, **Η θάλασσα** του Μιχάλη Χαπέσιη και η **Εξομολόγηση** του Ανδρέα Σιεπτάνη, αγγίζουν δύο πολύ σημαντικές στιγμές της ιστορίας του νησιού: η πρώτη, τους αγνοούμενους της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο το 1974 και την προώθηση κάποιων από αυτούς με νέα ταυτότητα στα Βάθη της Ανατολίας, και η δεύτερη τον κυπριακό αγώνα για ανεξαρτησία εναντίον των Άγγλων, δοσμένη τολμηρά μέσα από την υποστηριγμένη από θαυμάσιες ερμηνείες αντιπαράθεση ενός Κύπριου αγωνιστή και ενός Άγγλου αξιωματικού.

Η **Παγίδα** του Βασίλη Γουδέλη, αγγίζει το τραύμα του Εμφυλίου. Εδώ, η μυθοπλασία συναντά την προσωπική μνήμη.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα, κάνοντας μια συνολική παρατήρηση για τη χρήση της Ιστορίας ως υλικού μυθοπλασίας στον Κινηματογράφο, να θυμίσω αυτό που μας είχε πει ο Πολ Ρικέρ στο βιβλίο του περί ιστορικής μνήμης: «Η μνήμη μπορεί να είναι φάρμακο ή φαρμάκι».

Από τις 60 ταινίες που είδαμε φέτος στο Φεστιβάλ στο εθνικό διαγωνιστικό, οι 21 γυρίστηκαν σε ξένη γλώσσα (14 αγγλόφωνες, 2 γαλλόφωνες, 2 γερμανόφωνες). Επίσης, αρκετές σε ελληνική γλώσσα είχαν ιδιαίτερα φτωχό λεξιλόγιο επαναλαμβάνοντας συνεχώς εκφράσεις της καθομιλουμένης. Χωρίς καμία προκατάληψη για τον τρόπο με τον οποίο κάθε κινηματογραφιστής εντάσσει στην αφήγηση της ταινίας του τη γλώσσα που επιλέγει, θα ήθελα αυτό να **μη σημαίνει** διαδικασία απώλειάς της.

Κλείνοντας, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την παρουσία και την προσοχή σας και να εκφράσω την πεποίθησή μου ότι ο Κινηματογράφος, αυτή η πολυσημική και ετερογενής, βαθιά ομνιστική Τέχνη, θα συνεχίσει να αγγίζει τις ψυχές και το μυαλό των ανθρώπων, συλλαμβάνοντας «τη ζωή στο απρόοπτο», όπως θα μας έλεγε και ο πρωτοπόρος Τζίγκα Βερτόφ.

Δράμα, 21/09/2019

BIGBANG INTERNATIONAL SHORT FILM FESTIVAL

Κυριάκος Χατζημικαηλίδης

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

ΣΤΙΣ 13 ΚΑΙ 14/04/2019

- Διήμερο προβολών των βραβευμένων ταινιών του *BingBang International Short Film Festival – Πανόραμα Ιρανικών Ταινιών Μικρού Μήκους* (2018, 9 + 9 ταινίες)
- Σε συνεργασία με την *t-shOrt* και την *Ομοσπονδία Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας*

BIGBANG INTERNATIONAL SHORT FILM FESTIVAL (B.B.I.S.F.F.)

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕ ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΑΡΧΗ, ΠΕΤΥΧΗΜΕΝΗ ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΓΩΝΙΩΔΕΣ ΑΥΡΙΟ

Του *Κυριάκου Χατζημικαηλίδη**

Όταν, κάπου στα μέσα της δεκαετίας του '90, οι σκέψεις και οι δράσεις για την προώθηση της μικρού μήκους ταινίας έγιναν βαθιά και ουσιαστική πεποίθηση για τον ιδρυτή της Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας t-shOrt, Κυριάκο Χατζημικαηλίδη, ξεκίνησε ένας αγώνας για τη δημιουργία όλων εκείνων των προϋποθέσεων που θα οδηγούσαν σε σημαντικές καινοτομίες γύρω από την πολυπαθή μικρή ταινία.

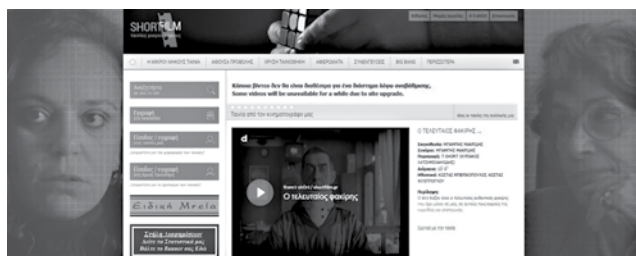
Το πρώτο ψηφιακό cd extras στην Ελλάδα με τη μικρού μήκους ταινία *Του χάρου τα δόντια* σε σκηνοθεσία του ίδιου, οι πρώτες και μοναδικές στην Ελλάδα (έξι τον αριθμό) εκδόσεις μικρών σεναρίων *12 Μικρά σεναρία*, η δημιουργία της μεγαλύτερης ηλεκτρονικής τράπεζας μικρών σεναρίων με περίπου 1.000 σενάρια που αναμένουν τον σκηνοθέτη τους, ο πρώτος διαγωνισμός μικρών σεναρίων με τον τίτλο «μικρογραφία», η πρώτη συλλογή σε DVD κλασικών ταινιών μικρού μήκους με τον τίτλο «Χρυσή ταινιοθήκη 1», η δημιουργία της πρώτης, μεγαλύτερης και μοναδικής πλατφόρμας για τη μικρού μήκους ταινία «www.shortfilm.gr» και, φυσικά, το πρώτο στην Ελλάδα Διαδικτυακό Φεστιβάλ Μικρών Ταινιών με την επωνυμία BIGBANG, είναι λίγες από τις πολλές πρωτοπορίες που κατάφερε μέσα από την t-shOrt, ο σκηνοθέτης, παραγωγός και ιδρυτής της, Κυριάκος Χατζημικαηλίδης.

Ο ΙΔΙΟΣ ΜΑΣ ΛΕΕΙ:

...Εκείνη την εποχή είχαμε ήδη ιδρύσει το Σωματείο «μικρό» για τη διάδοση και την εξέλιξη της ελληνικής μικρού μήκους ταινίας. Το σωματείο ιδρύθηκε με στόχους και σχεδιασμούς μεγάλους

και σπουδαίους και πραγματικά τα πρώτα χρόνια έγιναν εξαιρετικά πράγματα. Ήταν μια άνθηση σε όλο το φάσμα της μικρού μήκους ταινίας. Μια ομάδα ανθρώπων δουλεύαμε καθημερινά με μοναδικό στόχο να εξελίξουμε όσα είχαν γίνει για τη μικρή ταινία και να γεννήσουμε άλλα τόσα και παραπάνω. Το μεγάλο λάθος μας, όμως, υπήρξε η δημιουργία του φορέα ως «σωματείου» κάτι που γύρισε μπουμέραγκ και το κατέστρεψε παρασύροντας μαζί του και όλα όσα είχαμε σκεφτεί. Αποδείχθηκε περίτρανα η παροιμία «όπου λαλούν πολλοί κοκκόροι...!!!». Επί της ουσίας, βέβαια, το σωματείο άφησε πίσω του ανθρώπους που αγάπησαν βαθιά τη μικρού μήκους ταινία, ανθρώπους που στη συνέχεια τη βοήθησαν σημαντικά. Μην ξεχνάμε ότι το πρόγραμμα «μικροφίλμ» είναι γέννημα του σωματείου «μικρό». Νομίζω και ελπίζω δικαίως ότι ανάμεσα στους ανθρώπους αυτούς είμαι και εγώ, αφού είχε ήδη οικοδομηθεί μέσα μου η βεβαιότητα ότι όλη η δουλειά μου θα έχει κεντρικό άξονα τη μικρή ταινία. Το μόνο που με απασχολούσε ήταν πώς θα κάνω πράξη όλα όσα δεν μπόρεσαν να γίνουν στο «μικρό».

Έτσι, **το 2001 ιδρύθηκε η t-shOrt** και μέσα της, μέρα με τη μέρα, γεννιούνταν και μεγάλωναν πολλά που βοήθησαν, νομίζω, τη μικρή ταινία.

* Σκηνοθέτης - Παραγωγός, Ιδρυτής της Α.Μ.Κ.Ε. t-shOrt

Αν σκεφτεί κανείς ότι ο πρώτος μου υπολογιστής αγοράστηκε το 1980 και από τις πρώτες μου εργασίες σε αυτόν ήταν η καταγραφή των ταινιών που έβλεπα και αγαπούσα, δεν παραξενεύεται εύκολα με το **σπήςιμο, το 2001, του πρώτου site στην Ελλάδα (shortfilm.gr)**, που είχε στόχο να υπάρχει ως το «Ηλεκτρονικό Σπίτι της Μικρής Ταινίας». Κάθε του δωμάτιο θα είχε και μια δράση γι' αυτήν, κάθε του γωνιά θα είχε και μια αναφορά σ' αυτήν. Έτσι κι έγινε. Το 2001 όλα ήταν στην αρχή τους. Ακόμα ψάχναμε και ανιχνεύαμε το «τι» και το «πώς» γύρω από το internet. Όμως έγινε και έγινε καλά αυτό το σπίτι... πολύ καλά. Με νύχια και με δόντια... έγινε.

Αυτό το σπίτι υπάρχει ακόμα αν και ο «Ε.Ν.Φ.Ι.Α.» του είναι αρκετά υψηλός, κάτι για το οποίο δε νοιάζεται η Πολιτεία. Αλλά αλλού είναι το θέμα μας και όχι στην γκρίνια.

Μέσα στο σπίτι αυτό, λοιπόν, γεννήθηκε μια ακόμη ιδέα σχετικά με το σπήςιμο του πρώτου διαδικτυακού κινηματογράφου που θα προέβαλλε online τις μικρού μήκους ταινίες μας και μάλιστα με τη μορφή ενός φεστιβάλ στο internet, ιδέα που τότε ήταν ακόμη στη σφαίρα της φαντασίας όχι μόνο για τους Έλληνες αλλά και για τους «φωτισμένους» ανθρώπους του κινηματογράφου που τον διοικούν και τον ορίζουν. Ναι, αναφέρομαι στους θεσμικούς φορείς, οι οποίοι όχι μόνο δεν αντιλαμβάνονταν το επερχόμενο ψηφιακό μέλλον

που ήδη χαμογελούσε, αλλά προσπαθούσαν ακόμη μανιωδώς να αποκωδικοποιήσουν το παρελθόν. Οι όροι «internet», «διαδίκτυο», «site», «βάση δεδομένων» τους φάνταζαν τέρατα που έρχονταν από μακριά. Γι' αυτό, ο μόνος στόχος τους ήταν η αναχαίτιση όλων αυτών των εφιαλτικών τεράτων, από τα ήσυχια αλλά βαλτωμένα νερά τους. Όπως μάθει κανείς!

Ας μην γκρινιάζουμε!

Η σκέψη για τη δημιουργία του shortfilm.gr ήταν απλή, αν και ιδιαίτερα δύσκολη στην εφαρμογή της. Αφού δεν πάει ο Μωάμεθ στο βουνό, θα πάει το βουνό στον Μωάμεθ. Αφού, δηλαδή, δεν πάει ο κόσμος στη μικρού μήκους, επειδή δεν τη γνωρίζει, θα πάει η μικρού μήκους στο κοινό για να τη γνωρίσει. Με το ανάλογο σκεπτικό στήθηκε και το Φεστιβάλ BigBang μέσα στο πλαίσιο των δράσεων του shortfilm.gr. Ο κόπος, ο μόχθος και το οικονομικό background που απαιτήθηκαν για να ολοκληρωθεί θα χρειάζονταν όλες τις σελίδες του περιοδικού σας για να περιγραφούν. Στην πραγματικότητα, το shortfilm.gr είναι χειροποίητο από ένα ζευγάρι χέρια, αλλά και από γνώση που οικοδομήθηκε με άξονα την αξία της τεχνολογίας και την ουσιαστική προσφορά της τέχνης. Πρέπει όμως εδώ να μην ξεχάσουμε την αγαπημένη Αλίντα Δημητρίου, η οποία απλόχερα μου έδωσε τα δικαιώματα του βιβλίου της όπου είχε καταγράψει όλες τις μικρού μήκους ταινίες από το 1932 μέχρι το 1990 (με τη συναίνεση Βέβια του εκδότη της, κυρίου Καστανιώτη). Της χρωστάω πολλά. Όλο το βιβλίο ψηφιοποιήθηκε συγκροτώντας την ηλεκτρονική βάση δεδο-

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΕΣΦΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

BIGBANG INTERNATIONAL SHORT FILM FESTIVAL

Πανόραμα Ιρανικών Μικρού Μήκους Ταινιών

Όλος ο Νέος Ιρανικός Κινηματογράφος μπροστά στα μάτια σας

1 - 2 - 3 Ιουνίου
18:00, 20:00 και 22:00

Ταινιοθήκη της Ελλάδος (Κιν/φος Λαΐς)
Γερά Οδός & Μεγάλου Αλεξάνδρου 134-136, μετρό Κεραμεικός

Είσοδος Ελεύθερη

40 μικρού μήκους ταινίες, 3 μέρες, 7 προγράμματα

Τριήμερο Διαγωνιστικό Πρόγραμμα
Ειδικό Αφιέρωμα "Υγεία"
Πρώτα Βήματα Διεσθίων Ιρανών
Co-Production Joined Project

BIGBANG INTERNATIONAL SHORT FILM FESTIVAL

Πανόραμα Ρουμανικών Μικρού Μήκους Ταινιών

Πρώτα Βήματα Ρουμανών Σκηνοθετών
Ειδικό Αφιέρωμα "Υγεία"
Παρουσιάσεις ταινιών

Τριήμερο Διαγωνιστικό Πρόγραμμα
40 Μικρού Μήκους Ταινίες
3 μέρες, 7 προγράμματα

Είσοδος Ελεύθερη

Όλος ο Νέος Ρουμανικός Κινηματογράφος μπροστά στα μάτια σας από την t-shOrt

7 - 8 - 9 Ιουνίου
Ώρες: 18:00, 20:00 και 22:00 / Πληροφορίες: www.shortfilm.gr

Ταινιοθήκη της Ελλάδος (Κιν/φος Λαΐς), τηλ: 210 3609695 - 210 3612046
Γερά Οδός 48 & Μεγάλου Αλεξάνδρου, μετρό Κεραμεικός

μένων ΟΛΩΝ των μικρού μήκους ταινιών. Σύνολο περίπου 6.000 τίτλοι. Τίποτε μέσα στην πλατφόρμα για τις μικρού μήκους ταινίες δεν είναι «αρπαγμένο» χωρίς την άδεια των δημιουργών τους.

Η δημιουργία του BigBang το 2003 ήταν μια πολιτιστική βόμβα. Ταινίες ανέβαιναν για προβολή στο διαδίκτυο, ο κόσμος τις έβλεπε, αν και με ταχύτητες χελώνας, απολαμβάνοντας το νέο μέσο, αλλά ταυτόχρονα γνωρίζοντας τον εξαιρετικό θησαυρό που έχουμε και ονομάζεται «Μικρή Ταινία», ο οποίος για πρώτη φορά έμπαινε στα σπίτια όλων (και δεν εννοώ μόνο των Ελλήνων) προσφέροντάς τους μια άλλη διασκέδαση, έναν άλλο πολιτισμό. Τα σχόλια και οι θετικές αντιδράσεις καταγράφονταν καθημερινά δίνοντάς μου κουράγιο να συνεχίζω αφηρημένα την αδιαφορία της Πολιτείας, η οποία ουδέποτε έσκυψε να δει, πόσο μάλλον να στηρίξει, τη μεγάλη αυτή, για την εποχή, καινοτομία ενέργεια.

Σε ένα γραφιστικό περιβάλλον που «έντυνε» τις ταινίες με αισθητική, αλλά και με προγραμματισμό που βοηθούσε στη διάδραση του κοινού με την ταινία, η μικρού μήκους είχε επιτέλους την τιμητική που της άξιζε στο ηλεκτρονικό της σπίτι. Ξαν οικοδέσποινά που αγαπάει τους επισκέπτες της, τους έδειχνε σεβασμό και τους πρόσφερε για γλυκό τον «μικρό» πολιτισμό, για τη δυναμική του οποίου προσπαθήσαμε χρόνια πολλά. Παράλληλα, οι ταινίες που είχαν ανέβει για προβολή στο BigBang έβγαιναν πολλές βόλτες και σε κανονικές προβολές σε αίθουσες ή χώρους πολιτισμού. Δε θα ξεχάσω για παράδειγμα τις τρεις εξαιρετικές μεταμεσονύχτιες προβολές όλων των ταινιών του BigBang στο αίθριο Θέατρο στη Δράμα, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ της, γύρω στο 2005. Τρεις νύχτες με προβολές, ποτό και ξενύχτι, με το BigBang να δείχνει τη δυναμική του ως πολιτιστικό αγαθό. Και φυσικά όλα αυτά ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΑ, με δωρεάν είσοδο και ποτέ με πληρωμή από τους σκηνοθέτες για τη συμμετοχή στις λίστες των ταινιών του.

Το BigBang ξεκίνησε έχοντας βραβεία που υποστήριζα εγώ με τις μικρές μου δυνάμεις. Βραβεία που έβγαιναν από την ψηφοφορία του κοινού, το οποίο διαμόρφωνε το top10. Οι δέκα καλύτερες ταινίες μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή είχαν από την t-shirt είτε διανομή στους κινηματογράφους (πολύτιμο επίτευγμα που το κατατρέφαμε κι αυτό) είτε παραγωγική στήριξη στην επόμενη δουλειά του σκηνοθέτη.

Τα στατιστικά ήταν και είναι ιδιαίτερα υψηλά σε ό,τι αφορά την επισκεψιμότητα. Μόνο για τις σελίδες της προβολής των ταινιών, οι επισκέψεις είναι περισσότερες από 3.000.000. Ταινίες που - σε συμβατικά πλαίσια προβολής - δεν ξεπερνούσαν τους 100 θεατές, στο BigBang έχουν ξεπεράσει κατά πολύ τις 1.000 θεάσεις. Η σημασία έγκειται στη θέαση των ταινιών, που είναι και το ζητούμενο. Στις μέρες μας είναι πλέον κοινότοπη η προβολή μικρού μήκους ταινιών στο διαδίκτυο. Η διαφορά του BigBang έχει να κάνει με τη συγκρότηση, την οργάνωση και την προώθηση της κάθε ταινίας. Η προβολή ξεπερνάει την τυχαία ανίχνευση στο Google και γίνεται μέσα από οργανωμένη και συγκροτημένη βάση δεδομένων που της δίνει αξία και προσωπικότητα, αφού την εντάσσει στο σώμα των ελληνικών κινηματογραφικών ταινιών μικρού μήκους και σε ένα περιβάλλον που η εστίασή του είναι αποκλειστικά και μόνο η μικρή ταινία.

Με 16 χρόνια συνεχούς δράσης και παρουσίας, το Διαδικτυακό Φεστιβάλ BigBang επιχειρεί το ταυτόχρονο άνοιγμά του στην αίθουσα και κάνει την πρώτη έξοδό του από τον υπέροχο κόσμο του διαδικτύου στον κινηματογράφο «Μικρόκοσμος». Με τα προσεκτικά του βήματα καλεί τον κόσμο να δει σε κινηματογραφική αίθουσα τις νέες μικρού μήκους ταινίες που πλέον περιλαμβάνουν και ξένες, κίνηση που κάνει το Φεστιβάλ και διεθνές. Σαράντα ταινίες συμμετέχουν στο διαγωνιστικό του τμήμα, οι προβολές είναι υπέροχες στον όμορφο κινηματογράφο «Μικρόκοσμος» και ήδη φαίνεται η αυξανόμενη δυναμική του ώστε να γίνει θεσμός.

Ένα ζήτημα που με απασχολεί είναι η ειδοποιός διαφορά σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο των ταινιών: σε μια θεματική που θα διαφοροποιούσε το Φεστιβάλ από τα τόσα άλλα και θα του προσέδιδε προσωπικότητα. Ανιχνεύοντας την επιθυμία μου αυτή και μετά από ένα εξαιρετικό ταξίδι στο Ιράν, σαν από μόνο του λύθηκε το θέμα, αφού από το 2018 και μετά το Φεστιβάλ έχει πλέον τη μορφή πανοράματος μικρού μήκους ταινιών εστιάζοντας κάθε φορά σε μία διαφορετική χώρα. Έτσι, το 2018 η θεματική ήταν η Ιρανική μικρή ταινία και το 2019 η Ρουμανική. Καθορίστηκε σε 40 ο αριθμός των ταινιών και εντάχθηκε στη διαδικασία των βραβείων ένα από τα πλέον σημαντικά ζητήματα: η διανομή των ταινιών.

Είναι άποψή μου και στόχος μου η διανομή της μικρού μήκους ταινίας στις κινηματογραφικές αίθουσες, ένα από τα δυσκολότερα

BingBang International Short Film Festival – Οι βραβευμένες ταινίες του Πανοράματος Ιρανικών Ταινιών Μικρού Μήκους

“Από την Ρουμανία με Αγάπη”
 12 βραβευμένες ταινίες
 από το BigBang International Short Film Festival
 στους κινηματογράφους της Αθήνας

The little hero, by Elena Ciolacu
The Pill of Happiness, by Cecilia Felckri

Aluzia, by Cristian Pascariu
The giit, by Dumitru Gresel

Written / Unwritten, by Adrian Silbeteau
America, by G. Gånvaard & H. Cucuta

Susny rain, by Andrada Botetzatu
There's nothing in this world, by And. Vălean

Ofistage, by Andrei Bujuleac
disAbilities, by Alin Durăsan

The Best Customer, by Serghei Chiviriga
The Christmas gift, by Bogdan Muresanu

Ο νέος Ρουμανικός Κινηματογράφος μπροστά στα μάτια σας
 9 με 15 Ιανουαρίου 2020, 18:00
 Είσοδος 5 ευρώ

Κινηματογράφος «Μικρόκοσμος»
 Λεωφ. Συγγρού 106, Κουκάκι, στάση μετρό Συγγρού-Φιξ, τηλ.: 2109236081

Κινηματογράφος «Studio Art Cinema»
 Σπέρτης & Σταυροπούλου 33, Πλ. Αμερικής, τηλ.: 2108640054, 21082 20008

info: www.shortfilm.gr από την t-shOrt

BingBang International Short Film Festival – Οι βραβευμένες ταινίες του Πανοράματος Ρουμανικών Ταινιών Μικρού Μήκους

Ζητήματα στις μέρες μας, αφού μετά από το 2011 καταργήθηκε το κίνητρο που βοήθουσε τη μικρή ταινία να βρει τον δρόμο της προς το ευρύ κοινό. Τα βραβεία του BigBang είναι βραβεία διανομής. **Οι βραβευμένες ταινίες δεν κλείνουν το Φεστιβάλ απλώς με έναν τίτλο διάκρισης. Μπαίνουν στην αλυσίδα διανομής και προβάλλονται σε κεντρικές αθηναϊκές αίθουσες, αλλά και σε περιφερειακές μέσα από το δίκτυο κινηματογραφικών λεσχών της Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Λεσχών Ελλάδας (Ο.Κ.Λ.Ε.).** Σε ό,τι αφορά την Αθήνα, δύο κινηματογράφοι εξαιρετικοί και με αγάπη για τη μικρή ταινία θα προβάλλουν, ήδη από φέτος, τις 13 βραβευμένες ρουμανικές ταινίες του τελευταίου (2019) Φεστιβάλ. Ο κινηματογράφος «Μικρόκοσμος» και το «Studio Art». Η δυναμική αυτή απόφαση των φίλων Ανδρέα Σωτηρακόπουλου και Βελισσάριου Κοσσυβάκη που ρισκάρουν με αγάπη στο δύσκολο αυτό εγχείρημα, είναι κίνηση προς μίμηση και από άλλους κινηματογράφους που πρέπει να ακολουθήσουν, ώστε να αποκτήσει η μικρή ταινία μεγαλύτερη απήχηση στο κοινό. Σε ό,τι αφορά την περιφέρεια, το δίκτυο της Ο.Κ.Λ.Ε. είναι η καλύτερη περίπτωση για τη διανομή τους, αφού οι ταινίες είναι για όλους τους θεατές και όχι μόνο για τους κατοίκους της πρωτεύουσας. Στην κίνηση αυτή ο αγαπητός φίλος και εξαιρετος συνεργάτης,

Δημήτρης Καλαντίδης, στάθηκε από την πρώτη στιγμή αρωγός και συμπαραστάτης.

Η ομάδα μου αποτελείται από λίγους αλλά εξαιρετους συνεργάτες. Άνθρωποι που κοιιάζουν μαζί μου για την καλύτερη υλοποίηση του Φεστιβάλ, όχι μόνο σε λειτουργικό επίπεδο αλλά και στα ζητήματα αισθητικής και ποιότητας. Χωρίς την ομάδα, αυτές οι ιδέες δε θα πραγματοποιούνταν. Χωρίς την ομαδικότητα, τέχνη δε θα υπήρχε ή θα ήταν μόνο σε ένα επίπεδο, το καθαρά εμπορικό. Τους ευχαριστώ όλους ανεξαιρέτως και στηρίζομαι σε αυτούς και για τις επόμενες διοργανώσεις.

Η ιστορία έχει δείξει πως όλα όσα έχουμε κατακτήσει σε κινηματογραφικό επίπεδο κινδυνεύουν να καταρρεύσουν, αφού η Πολιτεία αδρανεύει. Και σίγουρα η οικονομική στήριξη στα θέματα της μικρού μήκους ταινίας από την Πολιτεία είναι, όχι μόνο απαραίτητη, αλλά και επιτακτική. Το πάθος και η αγάπη είναι σημαντικότεροι παράμετροι για την υλοποίηση των ιδεών και των προσπαθειών μας για τη μικρή ταινία, αλλά στα ζητήματα του κινηματογράφου, που χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα υψηλά κόστη, η θετική ματιά στην οικονομική στήριξη των φεστιβάλ από την Πολιτεία είναι αναγκαία. Αναγκαία για τη μικρή ταινία, αναγκαία για τη διατήρηση του πολιτισμικού μας status, αναγκαία για να μπορεί ο πολίτης να βλέπει και να γνωρίζει τον θησαυρό της μικρού μήκους ταινίας. Ένας θησαυρός που μπορεί να έχει μεγαλύτερη εμβέλεια, μεγαλύτερο κοινό και θαυμαστές, αρκεί να καταφέρουμε να τη γνωρίσουν περισσότεροι θεατές και, νομίζω, τα φεστιβάλ είναι η καλύτερη διαδρομή γι' αυτό.

Στόχος μου είναι να γνωρίζει το ελληνικό κοινό κάθε χρόνο την παραγωγή των μικρού μήκους ταινιών μιας χώρας. Όσο πιο απρόβλεπτη η χώρα, τόσο περισσότερο ενδιαφέρον θα έχει για μένα το κάθε αφιέρωμα / πανόραμα στο πλαίσιο του Φεστιβάλ BigBang. Σκέφτομαι ήδη το Μαρόκο για την επόμενη θεματική, αλλά και άλλες χώρες όπου δεν πάει το μυαλό σας. Χώρες που παράγουν εξαιρετικές μικρές ταινίες άγνωστες σε μας και που όντως έχει νόημα να ταξιδέψουν στα μέρη μας, αφού ο κινηματογράφος είναι παγκόσμιος, δεν έχει και δεν πρέπει να έχει σύνορα.

Χρήσιμα link:

<http://www.shortfilm.gr/>
<http://www.bigbang.gr/romanianfilms.asp?tab=1>
<http://www.bigbang.gr/iranianfilms.asp?tab=1>
<http://www.bigbang.gr/unemployment-about.asp>
<http://www.bigbang.gr/stats.asp?id=24>
<http://www.t-short.gr/Tshort/>
<http://www.t-short.gr/Kyr/?lang=>

ANIMATION

ΤΜΗΜΑ ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 07/04/2019

- Προβολή ταινιών animation μικρού μήκους των φοιτητών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (τέσσερις θεματικές ενότητες)
- Συζήτηση με εισηγητές τους **Ελένη Μούρη** (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, γνωστικό αντικείμενο Animation) και **Σπύρο Σιάκα** (Επίκουρο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, γνωστικό αντικείμενο Τρισδιάστατο Animation)
- Σε συνεργασία με το **Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής**

Συζήτηση για τις ταινίες animation των φοιτητών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής – Σπύρος Σιάκας και Ελένη Μούρη

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ANIMATION ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Των **Ελένης Μούρη** και **Σπύρου Σιάκα**

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Το Animation διδάσκεται στο ΤΕΙ της Αθήνας στο Τμήμα Γραφιστικής από την εποχή της ίδρυσής του, το 1977. Στο αρχικό πρόγραμμα σπουδών τα μαθήματα Animation διδάσκονταν στα δύο τελευταία εξάμηνα από την Εύη Καρατάσσου, η οποία είχε σπουδάσει αρχικά στη σχολή Δοξιάδη και μετά στη Ρώμη. Αργότερα δίδαξε ο συγχωρεμένος Στράτος Στασινός (1982-1984) και κατόπιν ο Γιάννης Γεωργαρίου (για ένα έτος, το 1985). Το 1986 επέστρεψε από το Μιλάνο η Ελένη Μούρη με σπουδές στη Γραφιστική και δεύτερο πτυχίο στο Animation και δίδαξε για άλλα δύο έτη με τον Γιάννη Κουρούδη, γραφίστα. Από το 1985, η διδασκαλία του Animation επεκτάθηκε και έγινε κατεύθυνση μέχρι το 1998, οπότε και επέστρεψε ως σύνολο μαθημάτων επιλογής. Κατά διαστήματα έχουν διδάξει Animation στο ΤΕΙ της Αθήνας μαζί με την Ελένη Μούρη η Αφροδίτη Αντωνάκη, ο Βαγγέλης Ελευθερίου, ο Σπύρος Σιάκας, ο Στέλιος Πολυχρονάκης, ο Νίκος Ρεπούλιος, ο Κώστας Τηλιγάδης και η Ελένη Τσάμπρα.

Σήμερα, στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής τα μαθήματα που περιλαμβάνουν το Animation με τις τεχνικές του διδάσκονται από την Ελένη Μούρη και τον Σπύρο Σιάκα, μόνιμα ΔΕΠ του Ιδρύματος, καθώς και επικουρικά από την Ελένη Τσάμπρα και την Ηρώ Λάσκαρη.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το πρόγραμμα των μαθημάτων που σχετίζονται με το animation στο

Τμήμα Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του Π.Α.Δ.Α. καλύπτει τα τέσσερα τελευταία εξάμηνα σπουδών (Ε, ΣΤ, Ζ και Η), ενώ έχει προηγηθεί μια σειρά μαθημάτων υποδομής και σχεδίου στα προηγούμενα εξάμηνα. Πιο συγκεκριμένα:

Στο πέμπτο εξάμηνο διδάσκεται το μάθημα του **Εικονογραφημένου Σεναρίου**, το μόνο υποχρεωτικό για όλους τους φοιτητές από τον κύκλο των μαθημάτων της Κινούμενης Εικόνας. Στο θεωρητικό μέρος αυτού του μαθήματος γίνεται μια εισαγωγή στις βασικές αρχές της κινηματογραφικής αφήγησης και στο «λεξικό» της κινηματογραφικής γλώσσας. Στο εργαστηριακό μέρος του οι φοιτητές δημιουργούν εικονογραφημένο σενάριο σε ένα συγκεκριμένο και κοινό θέμα. Τους προτρέπουμε να εργάζονται ομαδικά, σε ομάδες δύο ή τριών, χωρίς ωστόσο να αποτρέπουμε την ατομική δημιουργία, αν κάποιος φοιτητής το επιθυμεί.

Στο έκτο εξάμηνο διδάσκονται δύο μαθήματα επιλογής που εισάγουν τους φοιτητές στις βασικές αρχές σχεδιασμού διςδιάστατου και τρισδιάστατου animation, το **Κινούμενο Σχέδιο** (Cartoon) και ο **Τρισδιάστατος Σχεδιασμός** (3D Modeling) αντίστοιχα. Στο **Κινούμενο Σχέδιο** γίνεται μια εισαγωγή με συγκεκριμένες ασκήσεις στις βασικές αρχές δημιουργίας κίνησης με cartoon (παραδοσιακός τρόπος δημιουργίας διςδιάστατου animation), οι οποίες διαφοροποιούν την εμπύκωση από μια απλή κίνηση. Στον **Τρισδιάστατο Σχεδιασμό** γίνεται μια εισαγωγή στις βασικές αρχές του εν λόγω αντικειμένου αξιό-

1. Εργασία της **Άσπας Χατζηβαρσάνη**, «**THE WISH**» (2013), για τη συνεργασία με τον οργανισμό **THE NO PROJECT** εναντίον του **Human Trafficking**

2. Εργασία των **Μαρίας Σταθοπούλου** και **Κωνσταντίνου Κόφιντα** για την **Ορνιθολογική Εταιρία Ελλάδος** και το πρόγραμμα «**Το Ταξίδι είναι Ζωή**»

ποιώντας εξειδικευμένα προγράμματα. Ωστόσο, αν κάποιος φοιτητής το επιθυμούν, υπάρχει και η δυνατότητα δημιουργίας τρισδιάστατου περιβάλλοντος και με παραδοσιακές stop motion τεχνικές, ακολουθώντας μέχρι ενός σημείου κοινή μεθοδολογία με την τρισδιάστατη δημιουργία σε προγράμματα στον υπολογιστή.

Στο έβδομο εξάμηνο με δύο μαθήματα επιλογής επίσης, οι φοιτητές εμβαθύνουν στην τέχνη του animation (δισδιάστατου και τρισδιάστατου) και αξιοποιείται η γνώση και η εμπειρία των εξαμήνων που προηγήθηκαν και αναπτύχθηκαν πιο πάνω στη δημιουργία υψηλής ποιότητας ταινιών animation. Πιο συγκεκριμένα, σε αυτό το εξάμηνο υπάρχουν δύο μαθήματα που σχετίζονται με το animation, το μάθημα **Εμπύκωση** (Animation) και το μάθημα **Τρισδιάστατη Κίνηση** (3D Animation). Στο πρώτο υλοποιούνται τα εικονογραφημένα σενάρια που δημιουργήθηκαν στο πέμπτο εξάμηνο σε οπτικοακουστική animation μορφή. Στο δεύτερο γίνεται μια εισαγωγή στις βασικές αρχές κίνησης σε τρισδιάστατες τεχνικές αξιοποιώντας εξειδικευμένα προγράμματα τρισδιάστατου σχεδιασμού και δημιουργίας animation.

Στο όγδοο εξάμηνο οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν το μάθημα **Σχεδιασμός Ψηφιακού Παιχνιδιού** (Gaming), όπου θα ερευνήσουν και θα παρουσιάσουν ολοκληρωμένα σχέδια εργασίας (projects) Δημιουργίας Διαδραστικής Εφαρμογής Animation Gaming σε τομείς όπως:

- Δημιουργία γραφικών και σχεδιασμός gaming με τρεις διαστάσεις.
- Μεταφορά δισδιάστατων και τρισδιάστατων τεχνικών animation σε μορφές διαδραστικού animation (augmented και virtual reality gaming), καθώς επίσης και εφαρμογές αναπαράστασης και προβολής animation στον χώρο (mapping projection).
- Μελέτες περίπτωσης ανάπτυξης σχεδίου εργασίας animation gaming με δυνατότητες διάδρασης.
- Δημιουργία folder παρουσίασης της έρευνας και του σχεδίου εργασίας με έμφαση σε διεπιστημονικές συνεργασίες και συμπαγωγές.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Στην πτυχιακή εργασία, η οποία συνήθως καλύπτει τουλάχιστον ένα εξάμηνο σπουδών, οι φοιτητές που το επιθυμούν μπορούν να δημιουργήσουν και να τεκμηριώσουν το προσωπικό τους animation project, είτε αυτό είναι μικρού μήκους ταινία είτε Διαδραστική Εφαρμογή Animation Gaming. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο ρόλος μας είναι συμβουλευτικός και ενθαρρυντικός στην ανάδειξη του περιεχομένου του project του φοιτητή με τρόπο ερευνητικά και τεχνικά ορθό. Επίσης ο εξοπλισμός και το εργαστήριο της σχολής είναι στη διάθεση του φοιτητή.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ

Με δεδομένο ότι τα μαθήματά μας εντάσσονται σε μια σχολή εφαρμοσμένων τεχνών και με άξονα την αντίληψη εξωστρέφειας που διέπει την τριτοβάθμια εκπαίδευση, έχουμε υιοθετήσει ως καθηγητές ενός δημόσιου εκπαιδευτικού ιδρύματος μια σειρά δράσεις

που προάγουν την εξωστρέφεια και την επαφή των φοιτητών μας με τον «πραγματικό κόσμο», μέσω κοινωνικών θεμάτων και αντίστοιχων φορέων. Πιο συγκεκριμένα, στο μάθημα του **Εικονογραφημένου Σεναρίου** αποφασίζουμε και δίνουμε για ανάπτυξη ένα θέμα που πιστεύουμε ότι θα λειτουργήσει στην επίτευξη των παραπάνω στόχων και καλούμε έναν ειδήμονα, ο οποίος λειτουργεί ως εμπειρογνώμονας και φορέας προβληματισμού. Η συζήτηση στην αρχή του εξαμήνου και η ανατροφοδότηση με συχνή επικοινωνία κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του θέματος διασφαλίζει την εγκυρότητα και την αποφυγή λαθών επικοινωνιακού χαρακτήρα και παραπληροφόρησης. Μέχρι τώρα η παραπάνω πρακτική οδήγησε στην ανάπτυξη animation project που σχετίζονται με ποικίλα θέματα, κοινωνικά, όπως trafficking , αγωγή υγείας, οικολογία κ.ο.κ., καθώς επίσης και εφαρμογών σε έντυπη και οπτικοακουστική μορφή προς παιδαγωγική αξιοποίηση. Η επιλογή των θεμάτων και των φορέων για τη δημιουργία εικονογραφημένων σεναρίων και ταινιών animation γίνεται με γνώμονα το έργο τους, αλλά και την αναγκαιότητα υποστήριξης ενός προγράμματος σημαντικού για τη ζωή των ανθρώπων. Η σαφής, έγκυρη και πολύπλευρη πληροφόρηση με αξιοποίηση των δυνατοτήτων της οπτικοακουστικής γλώσσας του animation (informative και narrative) μπορεί να συμβάλει στην ευαισθητοποίηση και στη βελτίωση της καθημερινής ζωής. Επιπλέον, η υιοθέτηση της παραπάνω πρακτικής συνεργασίας και εξωστρέφειας γίνεται με σκοπό την ευαισθητοποίηση των φοιτητών μας στα αντίστοιχα θέματα ως ενεργών πολιτών. Τέλος, τόσο τα εικονογραφημένα σενάρια όσο και οι ταινίες που προκύπτουν διατίθενται για περαιτέρω αξιοποίηση σε φορείς και ιδρύματα που το επιθυμούν μετά από ενημέρωσή μας και μετά την αντίστοιχη επιμέλεια.

ΚΑΤΙ ΣΑΝ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με βάση τα παραπάνω, γίνεται φανερό ότι κύριο μέλημα είναι να παραμένει ο φοιτητής στο προσκήνιο έχοντας, ωστόσο, σταθερές βάσεις που εκφράζονται με γνώσεις, εμπειρία και δεξιότητες γνωστικής αυτονομίας και κριτικής σκέψης. Σε κάθε εξάμηνο παράγονται περίπου 10 ταινίες υψηλής ποιότητας, οι οποίες ταξινομούνται και διακρίνονται σε εθνικό και διεθνές πεδίο σε ποικίλα φεστιβάλ και εκδηλώσεις σχετικές με το animation. Σε αυτή την κατεύθυνση, ενθαρρύνουμε τους σπουδαστές στην ανάληψη πρωτοβουλιών συμμετοχής τους σε εθνικούς και διεθνείς διαγωνισμούς και events σχετικά με το animation. Επίσης, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων που μας δίνει η λειτουργία και το θεσμικό πλαίσιο του Πανεπιστημίου, αναλαμβάνουμε πρωτοβουλίες παρουσίασης και προώθησης των εργασιών των σπουδαστών μας σε θεματικές παρουσιάσεις και συνεργασίες με φορείς, σε κινηματογραφικά φεστιβάλ, επιστημονικά συνέδρια, επετειακές εκδηλώσεις κλπ. Για την επίτευξη των στόχων που περιγράφονται παραπάνω, έχουμε δημιουργήσει την ιστοσελίδα www.youtube.com/teianima, όπου ανεβαίνουν οι ταινίες που παράγονται σε κάθε εξάμηνο, καθώς επίσης και οι πτυχιακές εργασίες των φοιτητών μας ταξινομημένες σε διαφορετικά play list ανάλογα με το θέμα.

3

4

3. Πτυχιακή εργασία του **Αλέξανδρου Αποστολάκη**, «**THE GUILTABLE KISS OF MR PATOKOS**» (2014), με πολλά διεθνή Βραβεία ανά τον κόσμο

4. Πτυχιακή εργασία του **Μιχάλη Βαζίκα**, «**LUNANCY**» (2016), με την τεχνική puppet animation

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ (1947-2014) Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΕΝΟΣ ΜΟΝΑΧΙΚΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 27/01/2019

- Προβολή της ταινίας της *Ελένης Αλεξανδράκη ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ, Ο ΠΙΟ ΓΛΥΚΟΣ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ* (ΕΛΛΑΔΑ, 2018)
- Συζήτηση με εισηγητές τους *Ελένη Αλεξανδράκη* (σκηνοθέτιδα της ταινίας) και *Ελευθερία Δημητρομανωλάκη* (συγγραφέα, Διδάκτορα Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού)

«ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ, Ο ΠΙΟ ΓΛΥΚΟΣ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ» (2018) της Ελένης Αλεξανδράκη

ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΗ ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ, Ο ΠΙΟ ΓΛΥΚΟΣ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ (2018)

Της *Ελευθερίας Δημητρομανωλάκη*

Η ταινία της Ελένης Αλεξανδράκη *Κωστής Παπαγιώργης, ο πιο γλυκός μισάνθρωπος* (2018) είναι αναμφίβολα μια προσφορά γνήσιας φιλίας και αγάπης για τον Κωστή Παπαγιώργη και το έργο του.¹ Πρωτίστως, όμως, αποτελεί μια σπουδαία προσφορά στον πολιτισμό, ακριβώς γιατί μέσα από το φιλικό-Τώρα φέρνει στο προσκήνιο του ιστορικού-Τώρα τον διανοητή που, στη ζωή του, παρέμεινε συνειδητά απόμακρος. Έμεινε απόμακρος για να μπορεί να μιλήσει αδέκαστα για τα πάθη και τις συνειδήσεις των ανθρώπων², για την ύπαρξη και τη διάλυσή της μέσα στις ακρότητες³ ή την αναμόχλευσή της στο πένθος και την απώλεια⁴.

Ο Κωστής Παπαγιώργης είναι ένας γνήσιος υπαρξιστής, όχι μόνο γιατί μετέφρασε Sartre⁵, Kierkegaard⁶ και Levinas⁷ ή γιατί γνώριζε τον Heidegger σε σημείο να συγκρούεται λεκτικά με αναλύσεις και κυριολεκτικά με ξυλοδαρμούς⁸, αλλά κυρίως γιατί φαίνεται πως μετουσίωσε τη γνώση σε υπαρξιακή κατάθεση του ίδιου του εαυτού, στο όραμα του φιλοσοφικού στοχασμού. Έκανε το τραύμα γνώση και γραφή.

Με αφετηρία και κατάληξη τον διανοητή Κωστή Παπαγιώργη, το

παρόν κείμενο αναφέρεται στη σκηνοθετική οπτική της Ελένης Αλεξανδράκη, σ' ένα φιλμ του οποίου οι προοπτικές αναγνώσεις μπορούν να καλύψουν συνέδρια πολλαπλών θεματικών. Η πυκνότητα και η πολυπρισματικότητα της φιλικής γραφής, η συνέπεια και το βάθος της έρευνας για τη ζωή και το πλούσιο έργο του σπουδαίου διανοητή, καθιστούν το ντοκιμαντέρ άξιο διαφορετικών προσεγγίσεων. Το κείμενο που ακολουθεί εστιάζει στα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της ταινίας, με προεξέχον καθοριστικό στοιχείο αυτό του χρόνου και της διαχρονικότητας.

Πριν απ' όλα οφείλει να ειπωθεί ότι οι βιογραφικές ταινίες αποτελούν ένα εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα είτε κινούνται περισσότερο προς τη μυθοπλασία, όπως για παράδειγμα η ταινία για τη ζωή του Steven Hawking όσο ο Hawking ήταν ακόμη εν ζωή⁹ είτε βρίσκονται στο μεταίχμιο του ντοκιμαντέρ, όπως η ταινία για τον Snowden¹⁰ είτε δημιουργούν πρωτοπορία στο είδος του ντοκιμαντέρ με στοιχεία μυθοπλασίας, όπως ακριβώς κάνει η Αλεξανδράκη με την ταινία της, και μάλιστα με μοναδικά κινηματογραφικό τρόπο.

Ο υψηλός βαθμός δυσκολίας σε κάθε είδος φιλικής βιογραφίας έγκειται στο ότι ο δημιουργός - σκηνοθέτης οφείλει:

- α. ν' αφήσει στην άκρη το καλλιτεχνικό εγώ του και τις προσωπικές του εμμονές για ν' αφιερωθεί στη ζωή κάποιου άλλου,
- β. να διενεργήσει ενδελεχή έρευνα, ιστορική και ανθρωπολογική,
- γ. να ταξινομήσει το υλικό ανά περιόδους θεματικές και ανά μυθοπλαστικούς στόχους ή δομικά,
- δ. να μετουσιώσει με συνέπεια το ιστορικό - ανθρωπολογικό υλικό σε τέχνη.

Η Ελένη Αλεξανδράκη επιτυγχάνει αυτή τη μετουσίωση. Τολμών να πω, κάνει μια τομή στην ίδια τη γλώσσα του είδους, εισάγοντας στο ντοκιμαντέρ αφηγηματικά στοιχεία πολλαπλής χρονικότητας, όπως ο Marcel Proust στο *Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο*, που, άλλωστε, αποτελεί και βιβλίο αναφοράς στην ταινία.¹¹ Έτσι, η σκηνοθεσία κινείται αφηγηματικά σε τρεις διαφορετικές χρονικές κατευθύνσεις:

1. ο χρόνος πίσω, ο πραγματικός χρόνος της ζωής του Παπαγιώργη,
2. ο χρόνος μπροστά, ο χρόνος χωρίς τον Παπαγιώργη, και
3. ο άχρονος χρόνος, ή, καλύτερα, ο διαχρονικός χρόνος του έργου του.

Οι τρεις αυτοί χρόνοι ρέουν ο ένας μέσα στον άλλον, επηρεάζουν ο ένας τον άλλον δημιουργώντας ένα διηνεκές, ένα ατελείωτο τώρα.¹²

Ο φιλικός χρόνος προς τα πίσω για τη ζωή του Παπαγιώργη, κινείται έγχρωμα, μονάχα έγχρωμα, και γραμμικά ως προς τη σειρά των σημαντικών γεγονότων. Ανασυστήνονται έτσι οι περίοδοι της ζωής του: η γέννηση εν μέσω εμφυλίου το 1947, τα χρόνια στην Κύμη και οι συνεχείς δυσμενείς μεταθέσεις του πατέρα λόγω πολιτικών φρονημάτων, η φοίτηση στη Νομική εν μέσω Χούντας, το φευγικό στο Παρίσι και η γαλλική γλώσσα, φτάνοντας μέχρι την κατάκτηση της πολυπόθητης μόρφωσης, την επιστροφή στην Ελλάδα και τη σταδιακή εδραίωση στον χώρο των γραμμάτων.

Γίνεται εμφανές αμέσως ότι η σκηνοθετική γραφή συνειδητά και σχεδιασμένα διαπλέκει τη ζωή του Παπαγιώργη με τις μαρτυρίες των φίλων, των συγγενών και των οικείων που δίνονται μετά το θάνατό του, με τις αφηγήσεις τους να καταγράφονται από την

κάμερα σε ασπρόμαυρο. Μονάχα σε ασπρόμαυρο. Κι εδώ, σ' αυτή τη χρονική κατεύθυνση, η φιλική γραφή ακολουθεί μια αφήγηση - παλιμψηστο, όπου οι οπτικές των ανθρώπων της ζωής του Παπαγιώργη συγκλίνουν για ν' αποδώσουν συγκεκοκτικά την εικόνα του και την αλήθεια της ζωής του. Παρουσιάζει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον το γεγονός ότι η σκηνοθεσία αφηγείται τη ζωή του Παπαγιώργη με τον ίδιο τρόπο που ο αγαπημένος του συγγραφέας, ο Ντοστογιέφσκι, αφηγείται τη ζωή του Νικολάι Σταυρόγκιν, του κεντρικού ήρωα των *Δαιμονισμένων*, περικυκλώνοντάς τον μέσα από τα μάτια των άλλων¹³ (Δημητρομανωλάκη, 2010: σελ. 59-63).

Ο Παπαγιώργης γράφει για τον Σταυρόγκιν:

*Η πολυφωνία του κακού που παρακολουθούμε μέσα στους Δαιμονισμένους πηγάζει από μια μονοφωνική δύναμη ενός και μόνο προσώπου αυτός είναι όλα.*¹⁴ (Παπαγιώργης, 1990:308)

Ας μου επιτραπεί να παραφράσω τον Παπαγιώργη για ν' αποδώσω την αφηγηματικότητα της ταινίας: «Η πολυφωνία του **αληθούς** που παρακολουθούμε μέσα στο φιλμ πηγάζει από μια μονοφωνική δύναμη ενός και μόνο προσώπου- αυτός είναι όλα». *Ο Κωστής Παπαγιώργης, ο πιο γλυκός μισάνθρωπος.*

Η τρίτη χρονικότητα της ταινίας αντιστοιχεί στη διαχρονικότητα του έργου του διανοτή. Δημιουργεί ένα παράλληλο, αλλά ταυτόχρονα και υπέρτερο αφηγηματικό πλέγμα, σύμφωνα με το οποίο η σημειολογία και οι συμβολισμοί της εικόνας έρχονται να συναντήσουν, ν' αποκαλύψουν πτυχές της σημασίας των κειμένων του.

Μια επιλογή σημείων ιδιαίτερης σημειοδοτικής βαρύτητας απλώς επισημαίνει τον πλούτο των νοηματοδοτήσεων και των συμβολισμών του φιλμ, χωρίς να τον εξαντλεί:

- η ανάγνωση αποσπασμάτων από τα δοκίμια του Παπαγιώργη γίνεται από δύο ηθοποιούς που κατά κάποιον τρόπο τον υποδύονται σε διαφορετικές ηλικιακές φάσεις. Ο Ακύλλας Καραζήσης αποδίδει τον ώριμο Παπαγιώργη και το έργο του, ενώ ο Αργύρης Πανταζάρας τον πιο νέο, διαβάζοντας αποσπάσματα από συνεντεύξεις σε περιοδικά ή εφημερίδες. Μια επιλογή που υποσημαίνει έμμεσα τη διαρκή εξέλιξη του διανοτή, μέσα από τη σύγκρουση με το εγώ του, όπως αναδεικνύουν εμφατικά και οι σκηνές μπροστά στον καθρέφτη.

Συζήτηση για την ταινία της Ελένης Αλεξανδράκη «ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ, Ο ΠΙΟ ΓΛΥΚΟΣ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ» - Ελένη Αλεξανδράκη και Ελευθερία Δημητρομανωλάκη

«ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ, Ο ΠΙΟ ΓΛΥΚΟΣ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ» (2018)
της Ελένης Αλεξανδράκη

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Το σύνολο του δοκιμιακού έργου του Κωστή Παπαγιώργη εκδίδεται από τις εκδόσεις Καστανιώτη.
2. Αναφορά με τη σκέψη στο: Κωστής Παπαγιώργης, *Η κόκκινη αλεπού. Οι ξυλοδαρμοί*, 1998, εκδ. Καστανιώτη.
3. Αναφορά με τη σκέψη στα: Κωστής Παπαγιώργης, *Περί μέθης*, 2008, εκδ. Καστανιώτη και Κωστής Παπαγιώργης, *Ήμερος και Κλινιοπάλη*, 1996, εκδ. Καστανιώτη.
4. Αναφορά με τη σκέψη στο: Κωστής Παπαγιώργης, *Ζώντες και τεθνεώτες*, 1995 (1^η έκδοση), 2018 (2^η συλλεκτική έκδοση), εκδ. Καστανιώτη.
5. Jean Paul Sartre, *Το Είναι και το Μηδέν*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης, εκδ. Παπαζήση, 2007.
6. Søren Kierkegaard, *Ασθένεια προς θάνατον*, μτφρ - επιμέλεια σειράς Κωστής Παπαγιώργης, εκδ. Καστανιώτη, 1999 και 2007, και Søren Kierkegaard, *Φιλοσοφικά ψιχία ή κινήματα και περιπτώματα*, μτφρ, επιμέλεια σειράς Κωστής Παπαγιώργης, εκδ. Καστανιώτη, 1998 και 2007.
7. Emmanouel Lévinas, *Ηθική και άπειρο*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης, εκδ. Ίνδικτος, 2007. Emmanouel Lévinas, *Από την ύπαρξη στο υπάρχον*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης, εκδ. Ίνδικτος, 1996. Emmanouel Lévinas, *Ολότητα και άπειρο*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης, εκδ. Εξάντας, 1989.
8. Οι φίλοι του Παρισίου στις εξομολογήσεις τους στην κάμερα και την Ελένη Αλεξανδράκη, αναφέρονται στους ξυλοδαρμούς προς χάριν διεκδίκησης της πιο ορθής ερμηνείας και της πιο επαρκούς γνώσης του έργου του Martin Heidegger.
9. Αναφορά στην βιογραφική ταινία για τον Stephen Hawking, με τίτλο *Η θεωρία των πάντων (The Theory of Everything)*, 2014 του James Marsh.
10. Αναφορά στην ταινία για τον Edward Snowden, σε σκηνοθεσία Oliver Stone (2016).
11. Marcel Proust, *Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο: Η Αλμπερτίν αγνοούμενη*, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2014.
12. Πλήρης ανάλυση στα ζητήματα του χρόνου κατά την αφήγηση διενεργείται από τον Gérard Genette στο *Figure III* (1972), με πρότυπο ανάλυσης το *Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο* του Marcel Proust. Gérard Genette, *Σχήματα III. Ο λόγος της αφήγησης: δοκίμιο μεθοδολογίας*, μτφρ. Μπάμπης Λυκούδης, επιμ. Ερατοσθένης Καψωμένος, εκδ. Πατάκη, 2006.
13. Ανάλυση του αφηγηματικού παλίμψηστου γύρω από τον Νικολάι Σταυρόγκιν των *Δαιμονισμένων* στο: Ελευθερία Δημητρομανωλάκη, «Ο χρόνος ως μήμη και ιδεολογία στους *Δαιμονισμένους* του Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι», περ. *Μανδραγόρας*, τευχ. 43, 2010, σελ. 59-63.
14. Κωστής Παπαγιώργης, *Ντοστογιέφσκι*, 1990, εκδ. Καστανιώτη, σελ. 308.
15. Jean Paul Sartre, *Το Είναι και το Μηδέν*, μτφρ. Κωστής Παπαγιώργης, εκδ. Παπαζήση, 2007, σελ. 178.
16. Tennessee Williams, *Γυάλινος κόσμος*, μτφρ. Ερρίκος Μπελιές, εκδ. Κέδρος, 2001.

• τα αποσπάσματα από το σύνολο του δοκιμιακού έργου δίνουν σκυτάλη στην εικόνα και ο εννοιολογικός στοχασμός μεταμορφώνεται, μεταπλάθεται σε μια ορατή διάσταση που λειτουργεί σαν μια επαν-ανάγνωση και επαν-ερμηνεία των κειμένων και αποδίδεται στο θεατή ως μια σε βάθος εκδοχή του νοήματος διαμέσου της εικόνας.

• η συστηματική χρήση των διπλοτυπιών, η αρμονική συνύπαρξη διαφορετικών εικόνων από διαφορετικές στιγμές δίνουν την έντονη εντύπωση παρόντος και παρελθόντος μαζί, υποβάλλοντας την αίσθηση της ρευστότητας του χρόνου και του φευγαλέου της ύπαρξης.

Οι επιλογές αυτές καταδεικνύουν τη συνειδητή υπαρξιακή διάσταση της ταινίας με απόλυτους όρους τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και ως προς τη μορφή. Από όποια πλευρά κι αν κοιτάξει κανείς την ταινία, θα διακρίνει πως η Ελένη Αλεξανδράκη είναι συνεπής στο φιλοσοφικό αίτημα του Σαρτρ, όπως αποτυπώνεται στο *Είναι και το Μηδέν* - που έχει μεταφράσει και σχολιάσει ο Παπαγιώργης - σύμφωνα με το οποίο:

*Η μόνη δυνατή μέθοδος για να μελετήσουμε τη χρονικότητα είναι να την προσεγγίσουμε σαν μια ολότητα...*¹⁵ (Sartre, 2007:178)

Η σκηνοθεσία, συστηματικά και στην παραμικρή λεπτομέρεια, στήνεται με τρόπο ώστε να φέρει τον φιλοσοφικό στοχασμό του Παπαγιώργη στο επίπεδο του ορατού, ώστε να φέρει την ίδια την ύπαρξή του στη χρονική σφαίρα του παρόντος. Όλα γυρίζουν γύρω από τον χρόνο και τη μήμη, τον χρόνο και τη συνείδηση των άλλων και του εαυτού, αναπόφευκτα, αφού αυτές είναι κομβικές θεματικές τόσο στο έργο του Κωστή Παπαγιώργη, όσο και στο σύνολο του έργου της Ελένης Αλεξανδράκη.

Κλείνοντας, έρχεται στον νου η τελευταία φράση από τον *Γυάλινο κόσμο* του Τένεσι Ουίλιαμς:

*Ανάμεσα σε δύο σημεία η πιο μεγάλη απόσταση είναι ο χρόνος*¹⁶

Ε, λοιπόν η Ελένη Αλεξανδράκη αντιτίθεται στις αποστάσεις του χρόνου. Καταργεί τον χρόνο που χωρίζει το εδώ, το δικό μας εδώ, με το εκεί, το επόμενα του σπουδαίου διανοητή Κωστή Παπαγιώργη. Μας τον φέρνει στο τώρα. Καταργεί το τέλος της παρουσίας του και τον φέρνει στον τόπο του ever-last, του ατελεύτου.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΗΝ **ΕΛΕΝΗ** **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΗ**

«Στα γραπτά του Κωστή οι άνθρωποι αναγνωρίζουν τον εαυτό τους»

Ελένη Αλεξανδράκη

Από τη **Μαρία Νίκα**

Πώς γνωριστήκατε με τον Κωστή Παπαγιώργη;

Με τον Κωστή Παπαγιώργη και τη γυναίκα του Ράνια μας συνδέωσε μια εξαιρετικά στενή φιλία. Γνώρισα τον Κωστή το 1993 όταν έγραφε το «Γεια σου Ασημάκη», ένα από τα πιο όμορφα βιβλία του. Είναι το πορτρέτο του Χρήστου Βακαλόπουλου, που ήταν φίλος του και πέθανε τον Ιανουάριο του 1993. Ο Κωστής, θέλοντας τότε να γνωρίσει ανθρώπους που ήξεραν το Χρήστο, μου τηλεφώνησε και ζήτησε να συναντηθούμε. Από τότε γίναμε πολύ φίλοι με τον Κωστή και τη Ράνια.

Γιατί αποφασίσατε να κάνετε ένα ντοκιμαντέρ για εκείνον;

Ο θάνατος του Χρήστου και ο θάνατος του Κωστή οριοθετούν τη μέχρι τώρα σημαντικότερη περίοδο της δικής μου ζωής. Βρέθηκα λοιπόν κι εγώ στη θέση που είχε βρεθεί ο Κωστής όταν πέθανε ο Χρήστος. Ένωσα την ανάγκη να βουτηχτώ μέσα στη ζωή του φίλου μου, να μελετήσω το βίωμά του και το έργο του, έτσι ώστε να τον γνωρίσω ακόμη καλύτερα και βαθύτερα, για να του αποδώσω έναν φόρο τιμής φτιάχνοντας το πορτρέτο του.

Γίνεται ένας «μισάνθρωπος» να είναι γλυκός;

Στην περίπτωση του Κωστή προφανώς γίνεται. Ο τίτλος προέρχεται από μια αφιέρωση που είχε γράψει ο Βακαλόπουλος σε κάποιο βιβλίο του, το οποίο είχε προσφέρει στον Κωστή: «Στον πιο γλυκό μισάνθρωπο της Καλλιδρομίου» έλεγε, πράγμα που δείχνει πόσο καλοί φίλοι ήταν οι δυο τους και πόσο με χιούμορ και χωρίς σοβαροφάνεια έβλεπαν τα πράγματα. Πιστεύω όμως ότι με την ευαισθησία και την οξυδέρκεια που είχε ο Χρήστος, και παρόλο το παιγνιώδες της αφιέρωσης, διέκρινε πολύ καθαρά τις δύο ιδιότητες του φίλου του που ήταν από τη μία η γλυκύτητα και από την άλλη η αγοραφοβία, που ως άμυνα μεταμορφώνεται σε μια μάσκα μισανθρωπίας. Άλλωστε ο ίδιος ο Κωστής που, όπως ξέρουμε, γράφει πάντα με πυξίδα το βίωμα, στα γραπτά του έχει εντυπώσει ιδιαίτερα στο θέμα της μισανθρωπίας.

Πράγματι στο Παρίσι έκλεβε βιβλία από τα βιβλιοπωλεία και τα πουλούσε στη μισή τιμή για να ζήσει; Φοβερό μου φαίνεται!

Ναι μπορώ να καταλάβω ότι σας ξενίζει αυτό, αλλά ο Κωστής δεν ήταν ούτε ηθικολόγος, ούτε «comme il faut» (σ.σ. καθώς πρέπει), ούτε απέκτησε ποτέ αυτό που θεωρείται ευρέως «political correctness». Είχε μια πραγματικά, βαθιά, δική του, αναρχική τάση που τον έκανε να φτάνει στα άκρα, τότε με κίνδυνο να χάσει την ίδια τη ζωή του και τότε κάνοντας πράγματα που μπορεί να θεωρηθούν συντηρητικές κινήσεις, όπως παραδείγματος χάριν ο γάμος του και η οικογένεια, που γι' αυτόν ήταν κι αυτό κάτι ακραίο και το έκανε με έναν ακραία συνεπή τρόπο.

Είναι αλήθεια ότι δεν συμπαθούσε την ποίηση και θεωρούσε σημαντικότερα το δοκίμιο και το μυθιστόρημα;

Ναι, τον ενδιέφερε πιο πολύ το δοκίμιο και αντιλούσε πάρα πολλά από το μυθιστόρημα το οποίο λάτρευε. Τον ενοχλούσε πολύ η ευκόλως εννοούμενη ποίηση. Αλλά όσο κι αν αντιστεκόταν, αγαπούσε πολύ την αληθινή ποίηση και τη θαύμαζε. Π.χ. θαύμαζε πάρα πολύ την ποίηση του Νίκου Παναγιωτόπουλου και του Μιχάλη Γκανά που ήταν και οι δύο φίλοι του, ή την ποίηση του Paul Celan...

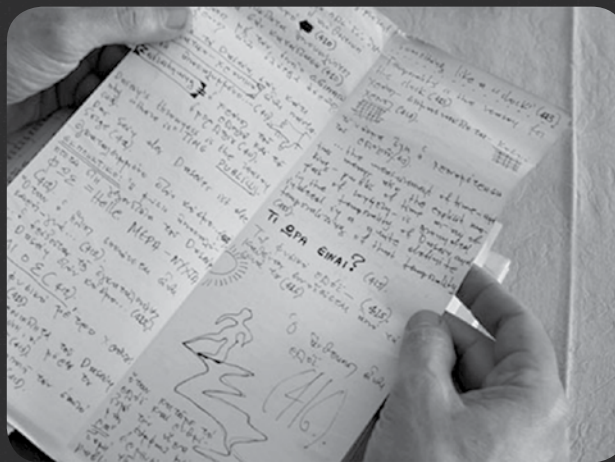
Πόσες ώρες μπορεί να διάβαζε την ημέρα;

Διάβαζε πολύ, αλλά όχι πολλές ώρες. Το ίδιο και με το γράψιμο. Νομίζω ο ίδιος έλεγε ότι δεν καθόταν πάνω από τέσσερις ώρες στο γραφείο του για να γράψει. Αλλά, όπως μου έχει πει η Ράνια, ήταν πολύ οργανωμένος στο γράψιμό του και στο διάβασμα και δεν περνούσε μέρα που να μην εργαστεί. Αυτό που έχει ενδιαφέρον είναι ότι στο Παρίσι, σπούδασε στην ουσία μόνος του, αυτοδίδακτος. Είχε απίστευτη θέληση και επιμονή. Στη σοφίτα που έμενε, λένε κάποιοι φίλοι του, διάβασε το «Είναι και Χρόνος» του Χάιντεγκερ σαράντα φορές και αντέγραψε με το χέρι όλο το «Έγκλημα και Τιμωρία» του Ντστοσογιέφσκι.

Οι φίλοι του στην ταινία σας τον χαρακτηρίζουν εγωιστή αλλά καθόλου υπερόπτη. Στο Παρίσι, λείει, ξεκίνησαν να βγάζουν το περιοδικό «Χώρα», όμως το τρίτο τεύχος δεν κυκλοφόρησε ποτέ γιατί μάλωσαν. Τσακωνόταν εύκολα; Και για ποια θέματα μπορούσε να μαλώσει;

Ήταν ένας άνθρωπος που δεν είχε την παραμικρή «ιδέα για τον εαυτό

«ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ, Ο ΠΙΟ ΓΛΥΚΟΣ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ» (2018)
της Ελένης Αλεξανδράκη

του» και ένιωθε μεγάλη περιφρόνηση γι' αυτούς που περι αυτοολογούσαν και θεωρούσαν ότι οι ίδιοι κάτι αξίζουν. Παράλληλα όμως ήταν και υπερευαίσθητος. Στο Παρίσι η τετραμελής παρέα ήταν εξαιρετικά ανταγωνιστική. Επρόκειτο για τέσσερις φίλους, πολύ νέους (Παπαγιώργης, Ζέρβας, Λεβέντης, Αποστολόπουλος) που ασκούντο ουσιαστικά στον ανταγωνισμό για να ελέγχουν τις γνώσεις και την πνευματικότητα ο ένας του άλλου. Αυτό ευδοκίμησε και ήταν πολύ απολαυστικό για όλους τους για κάποια χρόνια, αλλά ήταν κι αυτό τόσο ακραίο και σκληρό που ήταν επόμενο να έχει ημερομηνία λήξης.

Ωστόσο θεωρούσε πολύ σημαντική τη φιλία...

Ναι η φιλία ήταν το παν γι' αυτόν και οργανωνόταν σχεδόν πάντα σε τετράδες. Ποιος ξέρει γιατί...

Στην ταινία παρουσιάζετε μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα, όχι μόνο τον διανοούμενο: Στιγμές ευχάριστες με τους δικούς του ανθρώπους, αλλά και τη μελαγχολία του, την απομόνωση, τη σχέση του με το ποτό...

Προσπαθώ να μεταδώσω όσο πιο σφαιρικά ό,τι ξέρω γι' αυτόν είτε από εμπειρία είτε από ακούσματα.

Γιατί πιστεύετε ότι αγαπούσε τόσο πολύ τον Ντοστογιέφσκι και τον Παπαδιαμάντη;

Γιατί ταυτίζεται με τον χαρακτήρα τους, που είναι κι εκείνων διπλός: «Και άγιος και κολασμένος». Θαυμάζει τον Παπαδιαμάντη για τη γραφή του που εκφράζει υπέροχα αυτό που φέρουμε όλοι οι Έλληνες, όπως και τον Ντοστογιέφσκι που η γραφή του εκφράζει με τον καλύτερο τρόπο την αγιότητα ενός περίπλοκου τύπου κατά κάποιο τρόπο κακού ή μισάνθρωπου.

Ήταν πολυγραφότατος. Ποιο θεωρείτε σημαντικότερο από τα βιβλία του, ποιο ήταν το δικό σας αγαπημένο και γιατί;

Τα αγαπημένα μου είναι τα βιβλία: «Κόκκινη Αλεπού», που πραγματεύεται τη μισάνθρωπία με έναν πολύ ενδοσκοπικό τρόπο, «Λάδια ξίδια» που μιλάει για τη μεταφορά και τα ποιητικά ταξίδια των λέξεων και των νοημάτων και «Ντοστογιέφσκι», γιατί βρρίσκω ότι είναι ένα καταπληκτικό πορτρέτο συγγραφέα και ότι διαβάζοντας αυτό το βιβλίο καταλαβαίνεις για τον Κωστή ακριβώς όσα μαθαίνεις και για τον Ντοστογιέφσκι.

Στην ταινία αναφέρεται ότι δεν πήγαινε να ψηφίσει. Είχε απογοητευτεί; Νομίζω ότι αν διαβάσετε τα πιο πάνω που σας είπα, καταλαβαίνετε ότι ήταν ένας άνθρωπος πολύ εκλεκτικός που δεν θα μπορούσε να πιστεύει σε κόμματα και αρχηγούς. Άλλωστε ο ίδιος είχε πει για τη σημερινή Ελλάδα: «Όλη η χώρα, αυτή τέλος πάντων που απέμεινε, θυμίζει την ύαινα που κυλιέται πάνω στον εμετό της. [...] Η κοινωνία διαλύεται προκλητικά και το μόνο που τη συγκρατεί είναι η ελπίδα για πολιτικο-κομματική εκδίκηση».

Η σύζυγός του τι είπε όταν είδε το ντοκιμαντέρ σας;

Ευχαριστήθηκε πολύ. Παρόλη τη φιλία μας, κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων είχε μεγάλη αγωνία για το τι θα έκανα. Νομίζω ότι δεν μπορούσε να δει τι ακριβώς είχα στο νου μου. Όμως τώρα χαίρεται πάρα πολύ.

Είναι συγκινητική η συνομιλία που έχετε στην ταινία με μια ηλικιωμένη γυναίκα, μικροπωλήτρια στην οδό Αιόλου. Ο σεβασμός με τον οποίο μιλά για τον Κωστή Παπαγιώργη είναι απίστευτος! Το ίδιο και η μαγεύρισα στο εστιατόριο που σύναζε κάθε Πέμπτη με τους φίλους του.

Ναι, ο Κωστής δεν ήταν φίλος μόνο με διανοούμενους. Είχε ο ίδιος μια λαϊκότητα που τον έφερνε κοντά σε όλων των ειδών τους ανθρώπους. Νομίζω σε αυτό οφείλεται και το ότι έγραφε βιωματικά και κατ' επέκταση εκεί είναι και η πηγή της αγάπης και της πληθώρας των αναγνωστών του. Γιατί παρόλο που γράφει φιλοσοφικά δοκίμια, ένα είδος όχι «εμπορικό», έχει τεράστιο αναγνωστικό κοινό γιατί οι άνθρωποι αναγνωρίζουν τον εαυτό τους μέσα στα γραπτά του.

Συνήθως λένε «ουδείς αναντικατάστατος». Το κενό που άφησε ο Κωστής Παπαγιώργης στα ελληνικά γράμματα και τη διανόηση, θα αναπληρωθεί;

Το μόνο που μπορώ να πω είναι ότι ο Κωστής ζει και θα ζει πάντα μέσα από τα βιβλία του. Να αντικατασταθεί μου φαίνεται αδύνατον, γιατί έτσι κι αλλιώς εγώ νομίζω ότι κανείς δεν μπορεί να αντικατασταθεί. Αλλά εύχομαι αληθινά να έρθουν κι άλλοι ταλαντούχοι άνθρωποι που να μας συναρπάσουν όσο κι εκείνος.

5^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Πελοποννήσου,
«Kalamata Journal», 20/01/2019

«ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗΣ, Ο ΠΙΟ ΓΛΥΚΟΣ ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ» (2018) της Ελένης Αλεξανδράκη

Ο πρωτόπορος και διορατικός ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ - ΤΕΡΙΑΔΕ (1897-1983)

Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ
ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 20/01/2019

- Προβολή της ταινίας του Σίμου Κορεξενίδη **ΤΕΡΙΑΔΕ - ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)** (ΕΛΛΑΔΑ, 2016)
- Συζήτηση με εισηγητή τον Σίμο Κορεξενίδη (σκηνοθέτη της ταινίας)
- Σε συνεργασία με την Ένωση Καλλιτεχνών και Λογοτεχνών Ηλιούπολης «Το Εργαστήρι»

Στρατής Ελευθεριάδης - Τέριαδε

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ - ΤΕΡΙΑΔΕ (1935)

ΘΕΟΦΙΛΟΣ - ΕΝΑΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ
ΜΕΓΑΛΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΛΑΪΚΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ποιος είναι ο Θεόφιλος;

Ο Θεόφιλος, που το όνομά του το ακούτε ίσως για πρώτη φορά, είναι ένας περιπλανώμενος ζωγράφος, ο «τσολιάς», όπως τον ονόμασαν για την ανάλλαξη! ευζωνική φορεσιά του, που γυρνούσε από ταβέρνα σε ταβέρνα και από χωριό σε χωριό, παίζοντας τη φουσαρμόνικα του και ζωγραφίζοντας τους ασβεστωμένους τοίχους όπου καθότανε κι όπου στεκότανε. Ο μόνος πόθος του και ο μοναδικός σκοπός της ζωής του ήταν να ζωγραφίζει.

Πριν από λίγα χρόνια, σαν να προαισθάνθηκε το τέλος του, γύρισε στην πατρίδα του, τη Μυτιλήνη, και πέθανε - είναι ενάμιση χρόνος τώρα - σε ηλικία 65 περιπου ετών. Τα έργα του σπαρμένα εδώ κι εκεί σε τοίχους μαγαζιών και καφενείων, όσο πάνε και χάνονται κάτω από το ασβέστωμα των νοικοκυραίων που τους εμπνέει μια ακατάσχετη αγάπη για την καθαριότητα και θα χαθούν πολύ γρήγορα,

προς μεγάλη εθνική ζημία, αν δεν προλάβει η κρατική μέριμνα να τα περιιώσει. Ευτυχώς σώθηκαν τα καλύτερά του έργα κι αυτό οφείλεται - ίσως - στη φιλοτιμία που ένιωσε ο ζωγράφος στα τελευταία του χρόνια να συγκεφαλαιώσει το έργο του με επιμέλεια και κέφι πάνω σε αμερικάνικο πανί. Μερικά από αυτά θα εκτεθούν φέτος στο Παρίσι και σε άλλα καλλιτεχνικά κέντρα και είμαι βέβαιος πως θα προκαλέσουν μεγάλη συγκίνηση κι ενθουσιασμό.

Ποια είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ζωγραφικής του Θεόφιλου;

Η βυζαντινή παράδοση της τοιογραφίας ξαναγεννιέται φυσικά μέσα στο έργο του. Η απλότητα, η γνώση της επιφάνειας ενός τοίχου, η αίσθηση ενός χρώματος επάνω σ' έναν ασβεστωμένο ελληνικό τοίχο, η θαυματουργός ευαισθησία στο χρώμα γενικά, τα στολίδια μιας δροσερής πηγαίας φαντασίας, τέλος η αφέλεια, που κάνει

Στρατής Ελευθεριάδης - Τέριαδε (Έργο του Θεόφιλου Χατχημαχάλ, 1930)

Συζήτηση για την ταινία του Σίμου Κορζεβίδη «TÉRIADE - ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)» - Σίμος Κορζεβίδης

Στέλιος Μαρούλης (Πρόεδρος της Ένωσης Καλλιτεχνών και Λογοτεχνών Ηλιούπολης «Το Εργαστήρι»)

την πρωτόγονη τέχνη ίση με την πιο εξελιγμένη και ίσως και καλύτερη όλα αυτά μαζί συνθέτουν τη φυσιολογία του Θεόφιλου, που τ' αλαφρογάλανα μάτια του καθρέφτιζαν θησαυρούς από χρώματα ευγενικά και δυσκολοεύρετα, και τον φέρνουν στο επίπεδο όλων των «πριμιτίφ»² και όλων των πιο νεωτεριστών σημερινών ζωγράφων των οποίων την εφευρετική τόλμη κατείχε σε σημείο που να μας εκπλήττει.

Όταν ο Θεόφιλος ζωγραφίζει ήρωες του '21, οι φουσανάλες γίνονται λουλούδια στους αγρούς. Όταν ζωγραφίζει δάση πολύφυλλα, εκφράζει με την πράσινη ποικιλία τους όλη τη λαχτάρα ενός αγρότη για το νερό. Όταν ζωγραφίζει σκηνές από την καθημερινή ζωή, φτάνει στη συνθετική και χρωματική ενότητα των πιο σοφών ζωγράφων. Τα τοπία του κινούνται σύμφωνα με τους πιο ζωντανούς πλαστικούς ρυθμούς και το καθένα λύνει, μπορεί να πει κανείς, και ένα πλαστικό πρόβλημα.

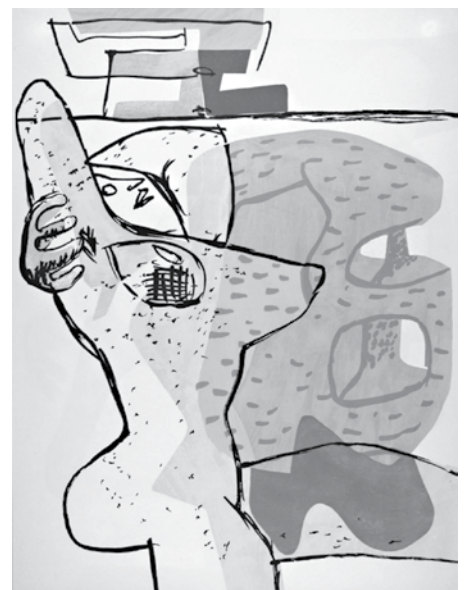
Όταν ο Θεόφιλος ζωγραφίζει σπίτια και βρύσες, τα άσπρα του έχουν τις εκφραστικές βαθύτητες του Utrillo³. Όταν ζωγραφίζει σκηνές από μέρη όπου δεν επήγε ποτέ του, η ζωντάνια των αναπολήσεών του μας φέρνει στον Douanier Rousseau⁴ με τις θαυμάσιες φανταστικές περιγραφές του. Ο Utrillo ποθώντας να αποδώσει την ασπράδα των

τοίχων, που πετύχαιναν οι φίλοι του οι χίστες, ζωγράφισε την περίφημη «λευκή περίοδο» του έργου του. Ο Rousseau, ζητώντας να ζωγραφίσει όπως οι ακαδημαϊκοί ζωγράφοι, έκανε έργα παράλληλα με τα έργα των πιο κλασικών ζωγράφων της πατρίδας του. Ο Θεόφιλος είχε πάντα μέσα του τη συγκίνηση του δημοτικού τραγουδιού και μπροστά στα μάτια του τα βυζαντινά εικονίσματα και τη λαϊκή αρχιτεκτονική, που είναι τόσο μεγάλη και τόσο σύμφωνη με τις υπέροχες διαστάσεις του ελληνικού τοπίου.

Δε ζητούσε παρά να προσφέρει στους συγχρόνους του τις χρωματικές χαρές, τα ελληνικά φώτα που είχε ο ίδιος θησαυρίσει ασυνείδητα στην ψυχή του, και κατόρθωσε χρωματικά αριστουργήματα που πλησιάζουν την επιστημονική προσπάθεια ενός Henri Matisse⁵. Οι κάρτες και τα οποιαδήποτε σχέδια, που μεταχειριζόταν ως βάσεις πεζές για το ξεκίνημα της ζωγραφικής του φαντασίας, μεταρσιώνοντάς, νομίζει κανείς, ανάμεσα στα χρώματα και την πλούσια σύνθεσή τους. Και ποιος ζωγράφος πραγματοποίησε καλύτερα, μεγαλοπρεπέστερα, την αδιαφορία του για το πρώτο αίτιο, για το θέμα, για το «πρόσχημα θέμα», από τον Θεόφιλο; Γι' αυτόν, το πραγματικό θέμα, δηλαδή η ζωγραφική η ίδια και η ποίησή της, αρχίζουν από εκεί που τελειώνει το ντοκουμέντο.

«TÉRIADE - ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)» (2016) του Σίμου Κορζεβίδη - Περιοδικό «Verve», τεύχος 29-30, 1954 (Έργα του Πάμπλο Πικάσο)

«TÉRIADE - ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)» (2016) του Σίμου Κορζεβίδη - «Grands Livres» (Λε Κορμπιζιέ, «Το ποίημα της ορθής γωνίας», 1955)

Όποτε νομίζετε ότι ο Θεόφιλος είναι ο καλύτερος αντιπρόσωπος της ελληνικής λαϊκής ζωγραφικής;

Ο Θεόφιλος, γέννημα και θρέμμα της ελληνικής φύσης και απόγονος άμεσος της επανάστασης, είναι για μένα το ευγενικότερο, το αριστοκρατικότερο σύμβολο του λαού μας, μια βεβαίωση πως αυτός ο λαός ζει και νιώθει βαθιά και πως, άμα του δοθεί ευκαιρία με τα χαρίσματα της τέχνης να πει τον λόγο του, δηλαδή να εκφραστεί, κατορθώνει να ξεπερνά όλα τα επίκτητα, να φτάνει όλα τα καλά και να συγχρονίζεται κάνοντας τα άλματα εκείνα που επιτρέπει αυτός ο τόπος. Η αυθεντικότητα της τέχνης ενός Θεόφιλου πρέπει να μας γεμίζει χαρά, γιατί είναι καμωμένη από ό,τι διαρκεί μέσα σε μια μεγάλη ράτσα, που ζει μέσα στον πιο δυνατό τόπο του κόσμου, μέσα στο πιο ωραίο φυσικό περιβάλλον που δόθηκε στον άνθρωπο. Είναι καμωμένη από στοιχεία ανάλαφρα κι όχι βαριά, βάρβαρα και καταθλιπτικά, από ευαισθησία υπερπολιτισμένη, πραγματική, ακριβόλογη, από ψυχικά νιάτα. Η αυθεντικότητα ενός Θεόφιλου βρίσκεται ολόκληρη στη ζωγραφική ευθύνη του έργου του. Και τι ικανότερο υπάρχει για τη ράτσα μας από το να μπορούμε να βρίσκουμε μέσα της έναν τέτοιο ζωγράφο όταν τον χρειαζόμαστε, έναν ζωγράφο που να μας εμπνέει εμπιστοσύνη στα χέρια μας και να μας πείθει ν' ανοίξουμε απεριόριστη πίστωση στον λαό μας.

Όπως τον Rousseau τον καθιέρωσαν οι τολμηροί παριζιάνοι ζωγράφοι του 1910, έτσι και τον Θεόφιλο θα τον βάλουμε στην πρόπουσά του θέση, κοντά σε ό,τι ευγενέστερο υπάρχει στην ελληνική τέχνη από τους βυζαντινούς χρόνους ως σήμερα, οι Έλληνες καλλιτέχνες του 1935 που δημιουργούν σιγά σιγά και πάντα προχωρώντας μια νέα ελληνική άνθηση. Το έργο του Θεόφιλου επικυρώνει την προσπάθειά τους και δείχνει ότι μπορούν να φτάσουν στην ανώτερη έκφραση, γιατί βγαίνουν από ράτσα που δεν έχασε το πλαστικό αίσθημα.

«Αθηναϊκά Νέα», 20/09/1935.

Η συνέντευξη αναδημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Λέξη», τεύχος 172, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2002, αφιέρωμα στον Θεόφιλο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. **Ανάλλαξη** = που δεν έχει μεταβληθεί / **συνώνυμα**: αμετάβλητος, αναλλοίωτος, απαράλλαχτος.
2. **Primitif** (γαλλ.) = πρωτόγονος / ονομάστηκαν οι ζωγράφοι που ήταν συνήθως αυτοδίδακτοι και η τεχνική τους είναι, με ακαδημαϊκά κριτήρια, αδέξια. Χαρακτηριστικά του έργου τους είναι η αφέλεια (naive art, naïf = αφελής), η υπερβολική απλότητα και παιδικότητα. Παρά τα «ιδιαιτέρα» αυτά χαρακτηριστικά τους, μερικοί Πριμιτίφ καλλιτέχνες ήταν ιδιαίτερα πρωτότυποι και ευρηματικοί, ενώ οι πίνακές τους διαπνέονται από έντονη εκφραστική δύναμη και επινοητικότητα.
3. **Utrillo Maurice**: Γάλλος ζωγράφος (1883-1955), που ειδικεύτηκε στα τοπία πόλης. Γεννήθηκε στην Μονμάρτρη και είναι ένας από τους λίγους διάσημους ζωγράφους της που γεννήθηκε εκεί. (Wikipedia)
4. **Rousseau Henri** (1844-1910): Γάλλος ζωγράφος του Μεταίμπρεσιονισμού. Ήταν γνωστός ως «Le Douanier» (Ο Τελώνης) λόγω του επαγγέλματός του. Ήταν αυτοδίδακτος και έγινε γνωστός από τα υψηλής ποιότητας έργα του. Μερικά από τα έργα του απεικονίζουν ζούγκλες, παρόλο που δεν είχε πάει ποτέ σε ζούγκλα. Λέγεται πως πήρε την έμπνευσή του από εικονογραφημένα βιβλία και βοτανικούς κήπους στο Παρίσι.
5. **Matisse Henri** (1869-1954): Ένας από τους σημαντικότερους Γάλλους ζωγράφους του 20ού αιώνα. Θεωρείται ιδρυτής του καλλιτεχνικού κινήματος του φωβισμού καθώς και μία από τις σημαντικότερες μορφές της μοντέρνας τέχνης. Υπήρξε επιστήθιος φίλος του Tériade.
6. **μεταρσιώνω**: «ανεβάζω» κάποιον ακόμα και πάνω και πέρα από τον αισθητό κόσμο /εξυψώνω.

«TÉRIADE - ΣΠΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)» (2016) του Σίμου Κορεξενίδη - Tériade (Έργο του Αλμπέρτο Τζιακομέτι)

«TÉRIADE - ΣΠΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)» (2016) του Σίμου Κορεξενίδη

«TÉRIADE - ΣΠΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)» (2016) του Σίμου Κορεξενίδη - Μουσείο -Βιβλιοθήκη Σπατή Ελευθεριάδη - Tériade (1979, Βαρειά Λέσβου)

ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

ΤΕΡΙΑΔΕ

(1897-1983)

Ο Τέριαδε γεννήθηκε στη Βαρεία της Λέσβου το 1897 και πέθανε στο Παρίσι το 1983. **Συνοπτής του λαϊκού ζωγράφου Θεόφιλου, που γνώρισε λίγα χρόνια πριν πεθάνει, βοήθησε στην ανάδειξη του παρέχοντας του τα μέσα** (στέγη, καμβάδες, χρώματα, χρήματα) ώστε να μπορεί να δημιουργεί χωρίς το βιοποριστικό άγχος. Αυτοί οι πίνακες του Θεόφιλου σώζονται χάρη στον Τέριαδε.

Συνεργαζόμενος αρχικά με τα σημαντικότερα περιοδικά τέχνης της εποχής του, όπου έγραφε κριτικές, ή ήταν αρχισυντάκτης ή διευθυντής, **πέρασε στη συνέχεια στον ρόλο του εκδότη** εκμεταλλευόμενος στο έπακρο την Παρισινή καλλιτεχνική και λογοτεχνική έκρηξη του Μεσοπολέμου. **Έγινε φίλος των μεγαλύτερων ονομάτων της Τέχνης:** Πικάσο, Ματίς, Μιρό, Σαγκάλ, Τζιακομέτι, Λεζέ, Χουάν Γκρί, Λε Κορμπιζιέ, Ρουό, Μπρακ, Ελιάρ, Μιγιό, Λοράνς, Καρτιέ Μπρεσόν, Μπονάρ, Βιλόν, Μπρασάι καθώς και των Ελλήνων: Ελύτη, Τσαρούχη, Ν. Χ. Γκίκα, Βενέζη, Κανέλλη.

Η βαθύτερη επιθυμία του να προσφέρει στην πατρίδα γη, τον ώθησε να ιδρύσει και να χρηματοδοτήσει στο κτήμα του, δίπλα στο πατρικό σπίτι του στη Βαρεία και να δωρίσει δύο Μουσεία: το **Μουσείο Θεόφιλου** (όπου εκτίθενται οι πίνακες της συλλογής του) και το **Μουσείο - Βιβλιοθήκη Στρατή Ελευθεριάδη - Τέριαδε** (όπου εκτίθεται το σύνολο του εκτυπωμένου έργου του), **το οποίο θεωρείται ως το πρώτο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης στην Ελλάδα.** Για την προσφορά του στην Τέχνη τιμήθηκε από τη Γαλλική Ακαδημία με τον τίτλο του «Ιππότη των Τεχνών».

<https://www.elculture.gr/blog/1024225971/>

«**ΤΕΡΙΑΔΕ - ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)**» (2016)
του **Σίμου Κορεξενίδη** - Τέριαδε και Ανρί Ματίς (1953,
φωτογραφία του Ανρί Καρτιέ Μπρεσόν)

ΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ

ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ - ΤΕΡΙΑΔΕ

- Ο άνθρωπος που μιλάνε για την τέχνη της εποχής τους, την τέχνη εν εξελίξει, χαράσσουν με κόπο το ίχνος τους, ίχνος σκοτεινό ή αυθεντικό, ανάμεσα στη θαυμαστή δύναμη της μαντικής και το εύθραυστο πνεύμα της επικαιρότητας.
- Το περιοδικό *Verne* γεννήθηκε τον Δεκέμβριο του 1937. Σε περιόδους αγωνίας γίνονται τέτοια πράγματα... Όταν υπάρχουν μεγάλες κρίσεις. Όταν βρισκόμαστε πραγματικά σε απόγνωση και δεν έχουμε τίποτα να χάσουμε. Ή μάλλον, φοβόμαστε ότι όλα θα χαθούν αφού περιμένουμε την καταστροφή... τότε όλοι είναι ικανοί για παράτολμες και παθιασμένες πράξεις.
- Ο Θεόφιλος έχει μέσα του τη συγκίνηση του δημοτικού τραγουδιού και μπροστά στα μάτια του τα βυζαντινά εικονίσματα και τη λαϊκή αρχιτεκτονική. Δε ζητούσε παρά να προσφέρει στους συγχρόνους του τις χρωματικές χαρές, τα ελληνικά φώτα που είχε ο ίδιος θησαυρίζει ασυνείδητα στην ψυχή του, και κατόρθωσε να μεταφέρει σε χρώματα.
- Αν πέτυχα την προσέγγιση των ποιητών με τους ζωγράφους σ' αυτά τα βιβλία, αυτό βασικά οφείλεται στο γεγονός ότι οι άνθρωποι αυτοί με έβλεπαν πρώτα σαν φίλο, σαν ομότεχνό τους, που μιλούσε μ' αυτούς την ίδια γλώσσα. Μη ζητάτε άλλη εξήγηση. Δεν υπάρχουν ούτε ηρωισμοί ούτε μυστήρια.
- Η Τέχνη εκδηλώνει την ύπαρξή της μόνο όταν μας ξεπερνά.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ - ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΕΡΙΑΔΕ

- Τα βραβεία, αν βάλεις κατά μέρος την υλική πλευρά, κάποτε ξεχνιούνται. Εκείνο που μένει είναι το κομματάκι που μπόρεσες να ενσωματώσεις μέσα στην παράδοση της χώρας σου και του λαού σου.

«ΤÉRIADE - ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)» (2016) του Σίμου Κορεξενίδη - Μαρκ Σαγκάλ και Τέριαντ (1950)

«ΤÉRIADE - ΣΤΡΑΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1897-1983)» (2016) του Σίμου Κορεξενίδη - Αλμπέρτο Τζιακομέτι και Τέριαντ (1952)

AMERIKA SQUARE

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΙΣΤΟΣ ΑΠΟ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΠΟΥ ΤΕΜΝΟΝΤΑΙ ΜΕ
ΦΟΝΤΟ ΤΗΝ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 17/03/2019

- Προβολή της ταινίας του *Γιάννη Σακαρίδη AMERIKA SQUARE* (ΕΛΛΑΔΑ/ΒΡΕΤΑΝΙΑ/ΓΕΡΜΑΝΙΑ, 2016)
- Συζήτηση με εισηγητές τους *Γιάννη Σακαρίδη* (σκηνοθέτη της ταινίας) και *Νίκο Μυλωνά, Γιώργο Ποντίκη* και *Δημήτρη Κιούση* (Ηθιοπολίτες ηθοποιούς της ταινίας)

«AMERIKA SQUARE» (2016) του Γιάννη Σακαρίδη

AMERIKA SQUARE (2016)

ΧΙΟΥΜΟΡ, ΣΑΡΚΑΣΜΟΣ, ΕΡΩΤΑΣ, ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ, ΤΟ TRAFFICKING,
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ, Η ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ

Του *Γιάννη Σακαρίδη*

Με φόντο την πολύβουη Πλατεία Αμερικής, τέσσερις διαφορετικοί άνθρωποι συναντιούνται και η πορεία του ενός καθορίζεται από τον άλλο. Ο Μπίλι (Γιάννης Στάνκογλου) και ο Νάκος (Μάκης Παπαδημητρίου) είναι φίλοι από παιδιά, όμως έχουν εξελιχθεί σε δύο diametrically opposite χαρακτήρες. Ο Νάκος ζει ακόμα με τους γονείς του, μισεί τους ξένους που έχουν κατακλύσει το μόνο πράγμα που του δίνει ταυτότητα, τη γειτονιά του. Εκεί, ο Μπίλι, ένας rock n' roll σαραντάρης με το δικό του μπαρ και το παράνομο tattoo studio στο

πατάρι, παρατηρεί τις αλλαγές στο τοπίο μέχρι που μια αναπάντεχη ερωτική ιστορία βομβαρδίζει τον μικρόκοσμό του. Η Τερέζα (Ξένια Ντάνια), μια Αφρικανή τραγουδίστρια μπλεγμένη στα δίκτυα της μαφίας, θέλει να καλύψει ένα παλιό tattoo και η χημεία μεταξύ τους είναι ακαριαία. Παράλληλα, ο Τάρεκ (Βασίλης Κουκαλάνης), ένας απελπισμένος πρόσφυγας από τη Συρία με τη 10χρονη κόρη του, απευθύνεται όπου μπορεί για να φύγει από τη χώρα. Όσο ο Νάκος καταστρώνει σχέδιο εξολόθρευσης μεταναστών, η τύχη υφαίνει τη δική της πλοκή και φέρνει τις μοίρες των ανθρώπων κοντά, όσο μακριά κι αν γεννήθηκαν.

Συζήτηση για την ταινία του Γιάννη Σακαρίδη «AMERIKA SQUARE» - Γιάννης Σακαρίδης και Νίκος Μυλωνάς

«AMERIKA SQUARE» (2016) του Γιάννη Σακαρίδη

Ύστερα από μια σημαντική πορεία ως επαγγελματίας κινηματογραφιστής στο Λονδίνο επί δεκαοκτώ χρόνια, γύρισα στην Ελλάδα για να κάνω την πρώτη μεγάλου μήκους ταινία μου, το **Wild Duck** (2013). Άλλα μεγέθη, άλλες ταχύτητες, άλλο σύστημα. Η επιμονή μου, όμως, να κάνω δεύτερη ταινία στα ελληνικά, παρέμεινε εξίσου αναλλοίωτη όσο και η εμμονή μου σε θέματα κοινωνικής ευαισθησίας που επηρεάζουν τις ζωές απλών πολιτών, και στην πάλη του «καλού» και του «κακού» έτσι όπως την βιώνουμε έξω από την πόρτα μας στην καθημερινότητά μας.

Σ' αυτή τη δεύτερη μεγάλου μήκους ταινία, εμπνέομαι από προσωπικά βιώματα, από καυτά ζητήματα της επικαιρότητας και βασίζομαι στη νουβέλα του Γιάννη Τσίρμπα *Η Βικτώρια δεν υπάρχει*.

Ένας μπανάλ ρατσιστής. Ένας tattoo artist. Ένας φυγάς από το Αλέπο. Τρεις άξονες στην ίδια ταινία, με τελείως διαφορετικά χαρακτηριστικά ο καθένας. Άλλοι κόσμοι, άλλες ανάγκες, άλλοι άνθρωποι. Καθαρές γραμμές από το πιστόλι του tattoo, χιούμορ, σαρκασμός, έρωτας, το μεταναστευτικό ζήτημα, το trafficking, η οικονομική κρίση, η ξενοφοβία. Θάλασσα, έρμητοι όρμοι, tattoo studio, τζαζ μπαρ, μια πολυκατοικία με όλες τις φυλές του κόσμου.

Η Πλατεία Αμερικής, η «Via Veneto» στα 50s και στα 60s, το αγαπημένο μέρος των καλλιτεχνών, κινηματογραφιστών, «εκεί όπου ζούσε η Μαρία Κάλλας», με δεκάδες σινεμά και θέατρα, τώρα είναι μια από τις πιο πολυπολιτισμικές γειτονιές της Αθήνας και ένα πολύ γνώριμο περιβάλλον για μένα που έρχομαι από το Λονδίνο. Έχουν περάσει πολλά πράγματα από κει τα τελευταία 10 χρόνια που είμαι στην Ελλάδα και αναπτύσσω αυτή την ιδέα. Οι Αφρικανοί, οι επιδρομές κατά των προσφύγων και τώρα η Πλατεία είναι η σύγχρονη «Καζαμπλάνκα», ο πρώτος σταθμός χιλιάδων προσφύγων και μεταναστών την τελευταία δεκαετία, όπου χιλιάδες πρόσφυγες περιμένουν το εισιτήριο ή τον σμάγκλερ ή έναν τρόπο να φύγουν στη Δ. Ευρώπη.

Κατάγομαι και εγώ από προσφυγική οικογένεια - οι παππούδες μου ήρθαν από την Ανατολική Θράκη. Επίσης στα 18 χρόνια που έζησα στο Λονδίνο ήρθα πολύ κοντά σε ανθρώπους μετανάστες ή πρόσφυγες.

Ψάχνω μια φόρμα η οποία αγγίζει τον νέο Νεορεαλισμό, με χιούμορ, λυρισμό, γρήγορο αφηγηματικό ρυθμό και πυκνότητα στη θεματολογία. Αποφεύγω το μελοδραμα σε θέματα μελοδραματικά από τη φύση τους και θέλω να αντιμετωπίζω τους «κακούς» με τρυφερότητα, αγάπη, να ανακαλύπτω όλες τις πτυχές τους, το χιούμορ τους, τον σαρκασμό τους και την «καλή» πλευρά τους.

Κάνω κάστινγκ πριν ολοκληρωθεί το σενάριο, οπότε με τους ηθοποιούς συζητάμε το θέμα, τον χαρακτήρα και ο ηθοποιός βάζει τη ζωή του μέσα στο σενάριο: αυτά που ζει, που ονειρεύεται, που φαντάζεται αλλά και αυτά που θα ήθελε να κάνει. Μια avant-garde αυτοβιογραφία.

Το σενάριο είναι μια οργανική διαδικασία που αναπτύσσεται μέχρι το γύρισμα. Κάνουμε λίγες πρόβες και όταν φτάσουμε στη διαδικασία του γυρίσματος υπάρχει ελευθερία στον διάλογο, στον αυτοσχεδιασμό και στην κίνηση. Αυτό γίνεται με διάθεση απόλυτης εμπιστοσύνης προς τους ηθοποιούς, που την έχω - το νιώθουν και

βγαίνει η αίσθηση αυτή αφού τους εμπιστεύομαι απόλυτα.

Το tattoo είναι το μόνο προσωπικό στοιχείο που μπορεί να κρατήσει ασφαλές κάποιος που φεύγει από την πατρίδα του, από την Αφρική ή την Ασία και ταξιδεύει κάτω από αντίξοες συνθήκες προς την Ευρώπη ή την Αυστραλία.

Το «Refuse to sink» είναι το πιο δημοφιλές και χαρακτηριστικό τατουάζ ανάμεσα στους πρόσφυγες. Είναι το tattoo του πρωταγωνιστή Μπίλι (Γιάννης Στάνκογλου) και της φίλης του Τερέζας (Ξένια Ντάνια). Επίσης το tattoo είναι το ίδιο σε όλα τα χρώματα δέρματος σε όλες τις φυλές. Και όπως λέει ο Μπίλι:

Ακόμα και το μελάνι, το ταπεινό μελάνι, διαρκεί περισσότερο από μας. Από τους έρωτές μας, τον ιδρώτα μας, το σώμα μας το ίδιο. Ενάμιση χρόνο. Παίρνει ενάμιση χρόνο να φύγει ένα τατου. Αφού πεθάνεις...

Η μουσική του Μίνωα Μάτσα, έμπνευση στο μοντάζ και εξαιρετικός μετρονόμος των χαρακτήρων, μια καλλιτεχνική δράση από μόνη της, μια άψογη συνεργασία.

Οι ηθοποιοί που με εμπιστεύτηκαν είναι όλοι τους εξαιρετικοί: Μάκης Παπαδημητρίου, Γιάννης Στάνκογλου, Βασίλης Κουκαλάκι, Θέμις Μπαζάκι, Ερρίκος Λίτσος, Αλέξανδρος Λογοθέτης. Και πολλοί ερασιτέχνες ηθοποιοί.

ΠΟΙΟΙ ΚΑΘΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΠΑΓΚΑΚΙΑ ΤΗΣ AMERIKA SQUARE;

Μόνιμοι ή περαστικοί. Αυτοί που θέλουν να μείνουν, αυτοί που θέλουν να φύγουν και όλο το ενδιαμέσο. Αυτοί που θέλουν να φύγουν οι ξένοι. Οι ξένοι που θέλουν να φύγουν, αλλά εγκλωβίζονται. Στην πλατεία Αμερικής σήμερα κανείς δεν είναι εκεί που θέλει να είναι, όπως θέλει να είναι. Κι όμως είναι πιο γεμάτη από ποτέ.

Μπίλι (Γιάννης Στάνκογλου)

Παλιός Αθηναίος, κάτοικος της πλατείας από πάντα. Εκεί μεγάλωσε, εκεί ωριμάζει. Αρχικά παρατηρεί τις ζωές των άλλων, περισσότερο ως ακροατής στο μπαρ ή το tattoo studio του. Δε θ' αργήσει όμως να αναλάβει δράση.

Νάκος (Μάκης Παπαδημητρίου)

Είναι ζήτημα αν έχει φύγει ποτέ από τα περίξ της πλατείας, ούτε καν από το πατρικό του σπίτι, όπου συγκατοικεί ακόμα με τους γονείς του. Το προσφυγικό τον αφορά με τόση εμμονή που μετατρέπεται σε βία.

Τάρεκ (Βασίλης Κουκαλάκι)

Η Πλατεία Αμερικής είναι η ενδιάμεση στάση για ένα καλύτερο αύριο με τη δεκάχρονη κόρη του. Ο πόλεμος, η μισαλλοδοξία και η συγγή εκμετάλλευση τον έχουν κάνει πιο σοφό αλλά και αποφασισμένο να επιβιώσει παίζοντας με τους κανόνες των ισχυρών.

Τερέζα (Ξένια Ντάνια)

Μια Αφρικανή τραγουδίστρια που ονειρεύεται το Παρίσι. Τόσο σαγηνευτική, που η μαφία της περιοχής θέλει να την κρατήσει φυλακισμένη. Θα βρει αναπάντεχο σύμμαχο στο πρόσωπο του Μπίλι, ακόμα και αν αυτός ο έρωτας δεν μπορεί να κρατήσει.

Επιστροφή στην κορυφή

ΑΝΑΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΚΟ ΑΜΑΞΙΔΙΟ
Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΘΕΛΗΣΗΣ, ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 10/02/2019

- Προβολή της ταινίας του *Στρατή Χατζηγελοπούδα ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ* (ΕΛΛΑΔΑ, 2018)
- Συζήτηση με εισηγητές τους *Στρατή Χατζηγελοπούδα* (σκηνοθέτη της ταινίας), *Βασίλη Χριστοδούλου* (διευθυντή φωτογραφίας της ταινίας) και *Λεωνίδα* (πρωταγωνιστή της ταινίας)
- Σε συνεργασία με τον *Ελληνικό Ορειβατικό Σύλλογο Ηλίουπόλης* και το *Κέντρο Ειδικής Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες «Ορίζοντες»*

«ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ» (2018) του Στρατή Χατζηγελοπούδα

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ (2018) ΥΜΝΟΣ ΣΤΗ ΦΙΛΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Του Στάυρου Μαλικούδη

Όταν ο γιατρός είπε στον Λεωνίδα ότι δεν θα περπατούσε ξανά, αυτός αρνήθηκε να νιώσει άσχημα για τον εαυτό του κι έβαλε αμέσως το επόμενο μεγάλο στοίχημα: θα ανέβαινε στην κορυφή του Ολύμπου. Με τη βοήθεια και των φίλων του τα κατάφερε, και η περιπέτειά τους έγινε ντοκιμαντέρ. [...]

Ο Λεωνίδας ήθελε να επιστρέψει στον Όλυμπο. Εννιά χρόνια νωρίτερα, το 2008, όταν ήταν 23 χρονών και επέστρεφε από το βουνό, ένα ατύχημα με την μηχανή τον είχε αφήσει με αναπηρία. Από εκείνη τη μέρα δεν σταμάτησε να σκέφτεται την κορυφή. Και είχε την επιθυμία να γυριστεί σε ταινία η ανάβαση, προκειμένου να λειτουργήσει ως πηγή ενδυνάμωσης για ανθρώπους που βρίσκονταν στη θέση του, αλλά όχι μόνο.

Όταν οι συνθήκες ωρίμασαν, η ταινία μπήκε στο πλάνο. Με παραγωγό την Ιωάννα Πετειναράκη, ο Λεωνίδας θα γινόταν ο πρώτος (πανκ) παραπληγικός που θα έφτανε στην κορυφή του Ολύμπου, με τον Στρατή Χατζηγελοπούδα να καταγράφει την προσπάθειά του, γυρνώντας την πρώτη του μεγάλου μήκους ταινία. [...]

Η τελική ανάβαση στον Όλυμπο πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2017. «Σε αυτό το στάδιο υπήρχαν συγκεκριμένες προ-

κλήσεις», λέει ο Στρατής Χατζηγελοπούδας. «Ένας "εχθρός" ήταν ο καιρός, καθώς τα μικροκλίματα σε αυτά τα ύψη είναι αρκετά απρόβλεπτα, και δεν μπορείς με απόλυτη σιγουριά να ξέρεις τι καιρό θα συναντήσεις, ενώ είναι και επικίνδυνο να βρεθείς εκεί π.χ. ενώ πέφτουν κεραυνοί». Το δεύτερο ζήτημα αφορούσε την μεταφορά του εξοπλισμού και τη δυνατότητα ηλεκτροδότησης για τις κάμερες των δύο συνεργείων (σετ κάμερας και ηχολήπτης) που θα κατέγραφαν την προσπάθεια του Λεωνίδα. «Επειδή χρειαζόμασταν φορτισμένες μπαταρίες για να περνάμε το υλικό σε σκληρούς δίσκους και υπολογιστές, κάτι που προφανώς δεν μπορείς να έχεις μαζί σου πάνω στο βουνό, είχαμε δημιουργήσει μια βάση στο καταφύγιο. Και υπήρχε ένας μαραθωνοδρόμος βουνού, ο οποίος έπαιρνε τις μπαταρίες και έτρεχε πάνω-κάτω για να τις φέρει», λέει ο σκηνοθέτης. Το τελευταίο ζήτημα αφορούσε τον συγχρονισμό της διαθεσιμότητας όλων των συμμετεχόντων. Πρωταγωνιστής της ταινίας είναι ο Λεωνίδας, με συμπρωταγωνιστή τον Γιώργο Μπαϊρακτάρη, ο οποίος είναι διαχειριστής του καταφυγίου στον Χορτιάτη, παλιός διασώστης και προσφέρει διακοπές σε άτομα με αναπηρία στην περιοχή. Εκείνος βοήθησε πάρα πολύ στο τεχνικό κομμάτι: για παράδειγμα εκπαι-

Συζήτηση για την ταινία του Στρατή Χατζηλενούδα «ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ» - Στρατής Χατζηλενούδας, Λεωνίδας και Βασίλης Χριστοδούλου

δεύοντας την ομάδα, δημιουργώντας το κατάλληλο αμαξίδιο που θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις δυσκολίες της ανάβασης, σχεδιάζοντας τον τρόπο με τον οποίον αυτή θα πραγματοποιούνταν. Συνολικά στην ανάβαση συμμετείχαν περίπου 40 άτομα, από τους περίπου 10 αναρριχητές, τους σπηλαιολόγους και τους κινηματογραφιστές έως τους φίλους του Λεωνίδα.

Όταν ερωτάται για το δεύτερο πράγμα που του έκανε εντύπωση κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων, ο Στρατής Χατζηλενούδας είναι σαφής: η παρέα του Λεωνίδα. «Ο Λεωνίδας και οι φίλοι του είναι τρομερά δεμένοι και ενωμένοι, σε κάθε στιγμή, από την καθημερινότητα τους μέχρι και όταν οργανώνουν κάτι μαζί. Και όπως τον προστατεύουν εκείνοι, έτσι κι εκείνος τους προστατεύει πάρα πολύ».

Η φιλία είναι διαρκώς παρούσα στην ταινία, όχι μόνο στη σχέση του Λεωνίδα με τον Γιώργο Μπαϊρακτάρη αλλά και στις σχέσεις της παρέας. Από τη συνεργασία για την ανάβαση στις συζητήσεις όπου εκφράζεται προβληματισμός για την τελική της έκβαση, και από τη στιγμή του μαγευμένου στα πειράγματα και το ροχαλιτό του «μάγειρα» που ακούγεται μέσα στην νύχτα, όταν έχει έρθει πια η ώρα της ξεκούρασης. «Υπάρχουν άλλα άτομα που έχουν 500 συγγενείς, εγώ έχω 500 φίλους», λέει ο Λεωνίδας σε μια στιγμή. [...]

Κάτι ακόμη που είχε την δυνατότητα να γνωρίσει ο Στρατής Χατζηλενούδας στη διάρκεια των γυρισμάτων ήταν η ταχύτατη ανταπόκριση του κόσμου, που συχνά ξεπερνούσε και την ίδια την ζήτηση. Είτε επρόκειτο για την αρχική καμπάνια χρηματοδότησης, είτε για ανάγκες σε υλικό εξοπλισμό ή φυσική παρουσία, η ανταπόκριση ήταν πολύ μεγάλη. «Ακόμη και όταν πηγαίναμε να ξεκινήσουμε την ανάβαση, ο κόσμος που συναντούσαμε γνώριζε γιατί βρισκόμασταν

εκεί και μας χαιρετούσε, μας έδινε δύναμη. Αυτό είναι κάτι που προσπάθησα κι εγώ να βγάλω στην ταινία. Να δείξω πόση σημασία έχει η φιλία και η αλληλεγγύη, το να νοιαζόμαστε ο ένας για τον άλλον και να ακολουθούμε τα όνειρά μας. Και φυσικά τη δύναμη τη θέλησης ενός ανθρώπου όπως ο Λεωνίδας», υπογραμμίζει ο Στρατής.

Χρησιμοποιώντας το ειδικό αμαξίδιο, με τρακτερωτές ρόδες και τιμόνι με φρένα που θυμίζει εκείνο των δίτροχων οχημάτων, ο Λεωνίδας μπορεί να κινηθεί με ταχύτητα έξι φορές μικρότερη από τους υπόλοιπους, οπότε και η ομάδα προσαρμόζει ανάλογα τον ρυθμό της. Αλλά σε κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια της ανάβασης, βρίσκονται μιάμιση ώρα μπροστά από τους αρχικούς υπολογισμούς τους. Αιτία είναι πως ο Λεωνίδας δεν καθυστερεί, δεν δείχνει να γνωρίζει από κόπωση και εμψυχώνει διαρκώς και τους άλλους για να πηγαίνουν πιο γρήγορα, παρότι ο ίδιος επιλέγει να πάνε πάντοτε από την δύσκολη, όχι από την εύκολη επιλογή. «Ε, όχι φλώρικα ρε!», όπως εξηγεί σε μια σκηνή.

Πάνω στην κορυφή, αφού έχει ολοκληρωθεί με επιτυχία η ανάβαση, οι φίλοι αγκαλιάζονται, ανταλλάσσουν χειραφίτες και φιλιά, βγάζουν σέλφι με γκριμάτσες, πειράγματα, χειρονομίες και μια σημαία του Ολυμπιακού, και το βουνό βρίσκεται πλέον από κάτω τους. Ο Λεωνίδας παίρνει το βιβλίο και αφήνει την υπογραφή του - μόλις έχει γίνει ο πρώτος παραπληγικός που φτάνει στην κορυφή του Ολύμπου. «Πουτάνα όλα, μόνο πανκ! Και στα αγγλικά: only punk ρε!». Και η παρέα γελάει.

«Inside Story», 25/09/2018, <https://insidestory.gr/article/climbing-olympus>

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΛΕΩΝΙΔΑ

Ο ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΑΝΕΒΗΚΕ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΚΟ ΑΜΑΞΙΔΙΟ ΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟ ΕΠΕΙΔΗ ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΠΑΝΚ

Από τη **Μαρία Λούκα**

Λεωνίδα, θέλεις να συστηθείς στον κόσμο;

Είμαι ο Λεωνίδας, λοιπόν, 35 ετών. Γεννήθηκα στην Αθήνα και μεγάλωσα στην Καλλιθέα, στον λόφο Σικελίας, στο γνωστό Ελ Πάσο, το γήπεδο της Καλλιθέας. Πριν από το ατύχημα δούλευα στην οικοδομή και έπειτα για κάποια χρόνια σ' ένα εργοστάσιο.

Τι ρόλο έπαιξαν στη διαμόρφωσή σου και τη σημερινή σου πραγματικότητα η μουσική και ο Ολυμπιακός;

Η ζωή μου βασίζεται κατά κύριο λόγο στη μουσική που γουστάρω από μικρό παιδί, το punk και την ομάδα μου, τον Ολυμπιακό. Αυτό που είμαι σήμερα ξεκίνησε όταν πρωτοπήγα στο παλιό Καραϊσκάκη το '93, στο Ολυμπιακό-Παναχαϊκή 0-2 και στην ηλικία των πέντε, όταν είδα τέσσερις μοϊκανούς να περνάνε κάτω από το σπίτι μου είπα «Έτσι θέλω να γίνω» - και έτσι έγινα. Ήταν η μέρα που άλλαξε τη ζωή μου. Γιατί το punk εκτός από μουσική είναι ιδέα και τρόπος ζωής για εμάς. Από την ηλικία των 12-13 τραβιέμαι σε live σε Αθήνα, Σαλόνικα, ανά την Ελλάδα και στο εξωτερικό. Όσο για τον Ολυμπιακό, μου προσφέρει ατελείωτη χαρά σε όλα τα αθλήματα και ταυτίζομαι απόλυτα με τον

Θρύλο - πρωταθλητής και στη ζωή (γέλια). Πιστεύω ότι και τα δύο μου δίνουν την ενέργεια που χρειάζομαι.

Η αναπηρία είναι μια συνθήκη που προέκυψε στη ζωή σου σε ηλικία 23 ετών. Τι χρειάστηκε να κάνεις, για να προσαρμοστείς;

Το τροχαίο μου έγινε το 2008 στην Εθνική Οδό, γυρνώντας από τον Όλυμπο. Είχα πάει διακοπές στο βουνό, με σκοπό την ανάβαση στον Μύτικα. Κατέληξα στο νοσοκομείο διασωληνωμένος, με φουσαλίδες στο πίσω μέρος του εγκεφάλου, με πολλαπλά συντριπτικά κατάγματα στη σπονδυλική στήλη, στην αυχενική-θωρακική μοίρα και διαλυμένα πλευρά. Το αποτέλεσμα ήταν ρήξη πνευμόνων και πλήρη παραπληγία σε ποσοστό 85%, συν τα πολλαπλά προβλήματα υγείας που έχουν βγει ανά τα χρόνια. Η αποκατάστασή μου κράτησε συνολικά δύομιση χρόνια σε κέντρα αποκατάστασης στην Αθήνα. Η προσαρμογή ποτέ δεν είναι εύκολη, αν σκεφτείς ότι από τη μια στιγμή στην άλλη αλλάζει όλη η ζωή σου και ειδικά όταν ακούς τον γιατρό στους πρώτους τρεις μήνες να σου λέει την ατάκα, «Παρ' το χαμπάρι, δεν θα περπατήσεις ποτέ ξανά». Το καλό με μέμα είναι ότι δεν έμεινα στα λόγια του και

προσπάθησα να αλλάξω το αποτέλεσμα, σκεπτόμενος ότι είμαι τυχερός που είμαι ακόμη εδώ. Έτσι, δεν ένιωσα ποτέ άσχημα με την κατάστασή μου. Ίσα- ίσα που νιώθω τυχερός στην ατυχία μου. Είναι σημαντικό, γενικά στη ζωή, να μην νιώθεις άσχημα με τον εαυτό σου. Ευτυχώς τα παίρνω τα «γράμματα» και έγινα απ' την πρώτη στιγμή αυτόνομος με το νέο μου «όχημα».

Πότε σκέφτηκες για πρώτη φορά την ιδέα να ανέβεις στον Όλυμπο με αμαξίδιο;

Επειδή χτύπησα γυρνώντας από τον Όλυμπο, απ' τις πρώτες μέρες στο νοσοκομείο το σκεπτόμουν και ξενέρωνα με την ιδέα ότι δεν θα μπορούσα να ανέβω ξανά στον Μύτικα. Η ειρωνεία είναι ότι τον πρώτο μήνα έβλεπα κάθε βράδυ στον ύπνο μου τον Όλυμπο. Έλεγα τότε, ότι αν χρειαστεί, θα νοικιάσω ελικόπτερο να με πάει (γέλια). Στην ουσία, ήταν όνειρο ζωής για μένα να ανέβω ξανά στα ψηλά του Ολύμπου. Από τότε που τράκαρα, πάω κάθε χρόνο στον Όλυμπο, σε χαμηλότερα υψίπεδα, αλλά δεν μου έφτανε. Ήθελα να βρω τρόπο ν' ανέβω ψηλότερα. Το 2011, παρέα με την κοπέλα που ήμουν τότε, βρήκα μονοπάτι για το Σκολιό, τη δεύτερη σε ύψος κορυφή του Ολύμπου και μονολογούσα «Δύσκολο, αλλά - πού ξέρεις - κάποια μέρα ίσως». Ήταν η αρχή του ονείρου για μένα.

Γιατί είχε σημασία για σένα αυτή η προσπάθεια; Πέρα από μια προσωπική επιθυμία, είχε και κάποιον ευρύτερο συμβολισμό;

Αρχικά, ήταν όνειρο ζωής για μένα. Ο λόγος που δέχτηκα να γυρίσουμε όλη τη φάση σε ντοκιμαντέρ, όπως και να μιλήσω στο «Vice» - παρεμπιπτόντως, κάμερες και ΜΜΕ είναι τα χειρότερα μου -, ήταν για να μοιραστώ το όνειρο και την όλη προσπάθεια με τον κόσμο. Πιστεύω πως τέτοιες φάσεις καλό είναι να μοιράζονται και ο καθένας να παίρνει το μάθημά του. Να τονίσω ότι όλα το εγχείρημα ήταν αποτέλεσμα αλληλεγγύης. Η φάση έγινε από πολλούς ανθρώπους μαζί. Αν δεν είχα κόσμο να με υποστηρίξει, απλώς δεν θα είχε συμβεί. Στην ουσία, το ντοκιμαντέρ απευθύνεται σ' αυτούς που δεν το βάζουν κάτω, που αγωνίζονται με τα καθημερινά προβλήματά τους, είτε τα έχουν επιλέξει είτε όχι, άνθρωποι με αναπηρία και μη, φυλακισμένους, ταλαίπωρους της ζωής, πρόσφυγες, ψυχικά ασθενείς και γενικά σε όσους η γαμωκοινωνία έχει πετάξει στο περιθώριο.

Τι είδους προετοιμασία χρειάστηκε να κάνεις, για να το πετύχεις;
Κάποιοι δικοί μου νόμιζαν ότι θα κάνω όλη μέρα βάρη, ότι θα προσέχω τη διατροφή μου, ότι θα ελαττώσω το κάπνισμα κτλ. (γέλια). Τίποτα απ' όλα αυτά δεν έκανα. Η βασική καθημερινή γυμναστική μου ήταν απλά η καθημερινή μου κίνηση με το καρτσάκι στη ζουγκλα της Αθήνας, επειδή, πέρα απ' την πλάκα, πιο εύκολα πας με καρτσάκι στον Όλυμπο, παρά στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Απλώς, η βασική μου εξάσκηση σε πραγματικές συνθήκες σε βουνό ήταν το χόμπι μου - να γυρνάω στα βουνά τις Αττικής, το ελεύθερο κάρμπινγκ σε φαράγγια, ποτάμια, παραλίες και φυσικά στο καταφύγιο Χορτιάτη, όπου επί δύο χρόνια με τον Γιώργο και τη Σουζάνα, τα παιδιά του καταφυγίου, κάναμε εντατικές προπονήσεις σε συνθήκες ορειβασίας και αναρρίχησης.

Ποιοι άνθρωποι και φορείς σε στήριξαν;

Κοίτα, όλο αυτό πήρε τέτοιες διαστάσεις μέσω του Ίντερνετ, που δεν το περίμενα. Ήρθαν κοντά μου άνθρωποι που δεν είχα συναντήσει ποτέ στη ζωή μου, που πίστεψαν σε μένα και μου έδωσαν την ώθηση να προχωρήσω, π.χ. το καταφύγιο Χορτιάτη, ορειβάτες, αναρριχητές, σπηλαιολόγοι. Φυσικά, ενίσχυσαν επίσης πολλοί, για να βγει ένα DIY (Do It Yourself) ντοκιμαντέρ, επειδή, για να γίνει το ντοκιμαντέρ, το ρίξαμε στην τράκα και βοήθησαν πολλοί παράγοντες - απλός κόσμος

μέσα απ' το Ίντερνετ, οπαδοί ομάδων, κουλιγκάνοι, πάνκηδες, κόσμος του ευρύτερου χώρου των Εξαρχείων, με συναυλίες-πάρτι. Επίσης, εννοείται ότι υπάρχουν οι φίλοι και οι άνθρωποι μου που με στηρίζουν απ' την πρώτη στιγμή του τροχαίου μου. Ούτως ή άλλως, μέσω της αλληλεγγύης μπορούμε να πετύχουμε πολλά, είναι κάτι που με διδάξε ο δρόμος και το punk κίνημα.

Υπήρξε κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια της προσπάθειας που αμφέβαλλες, φοβήθηκες ή σκέφτηκες να το ακυρώσεις;

Επειδή είχα ανέβει στον Μύτικα δύο φορές προτού χτυπήσω, ήξερα ότι με το καρτσάκι θα είναι επικίνδυνο, αλλά σε καμία περίπτωση δεν σκέφτηκα να το αναβάλω. Αν αφήσεις τον φόβο να μπει στο κεφάλι σου, την έκαστες. Εγώ με την καύλα που είχα, δεν σκέφτηκα ούτε ένα λεπτό να τα παρατήσω. Αν δεν ρισκάρεις στη ζωή σου, δεν προχωράς. Ούτως ή άλλως, ήταν όνειρο ζωής για μένα και κάτι που έχω κάνει καραμέλα στη ζωή μου είναι το εξής: «Δεν είναι κακό να ονειρεύεσαι, κακό είναι να μην πραγματοποιήσεις τα όνειρά σου».

Ποιο στιγμιότυπο θυμάσαι πιο έντονα από την ανάβαση;

Από τα δύο χρόνια προσπάθειας για το βουνό, θα μείνω σε τρεις φάσεις: Πρώτον, στις αμέτρητες τούμπες με το καρτσάκι σε Χορτιάτη-Όλυμπο. Δεύτερον, στην πρώτη καύλα της κατάκτησης που ένιωσα, τον Σεπτέμβριο του 2015 - αυτή ήταν η πρώτη προσπάθεια ανάβασης που κάναμε, αλλά ακυρώθηκε η κινηματογράφηση λόγω καιρού. Παρέα με τον Γιώργο, τη Σουζάνα και τον Στέφανο ανεβήκαμε δοκιμαστικά μέχρι το Σκολιό (2.911 μ.), τη δεύτερη σε ύψος κορυφή. Τρίτον, η πιο ωραία και συγκινητική στιγμή ήταν, όταν βγήκαμε κάτω απ' το Σκολιό φωτογραφία μ' ένα πανό του Ολυμπιακού και την προσωπογραφία-πανό του Θανασάρα, ενός βάζελου παιδικού φίλου που δεν είναι πλέον μαζί μας.

Αυτή η προσπάθεια, πέρα από τον αντίκτυπο που είχε σε σένα προσωπικά, θεωρείς ότι ήταν και μια κίνηση αποδόμησης των στερεοτύπων που σκιαγραφούν την αναπηρία ως μια συνθήκη περιορισμού;

Η αναπηρία στην Ελλάδα είναι κάτι εξωγήινο για πολλούς. Κάποιοι νομίζουν πως πήραμε το καρτσάκι της γιαγιάς μας, για να κάνουμε βόλτα, π.χ. πάω στον γιατρό και δεν μου δίνουν προτεραιότητα - την ώρα που γράφει η πινακίδα από πάνω τους «Προηγούνται τα ΑμεΑ». Ο άνθρωπος που έχει το πρόβλημα αντιμετωπίζει κάθε μέρα τα κουτσά και τα στραβά είτε του κράτους, είτε του κάθε μπούφου που δεν μας σέβεται. Όσο για τους ανθρώπους με αναπηρία που είναι στο σπίτι και δεν δραστηριοποιούνται, ξεκινάει όλο το έργο από τους γιατρούς που μας θέλουν να νιώθουμε ασθενείς, να μας πλακώνουν στα φάρμακα μέχρι να πεθάνουμε, για να παίρνουν τις μίζες τους. Είδαν πολλά τα μάτια μου δυόμιση χρόνια στα νοσοκομεία. Εγώ ήμουν τυχερός, επειδή γνώρισα τον πρώτο χρόνο της «καθιστικής» μου ζωής παλιότερους «καρτσόβιους» που μου άνοιξαν τα μάτια - Κώστας, Βασίλης, Σπύρος κ.ά. - και προχώρησα χωρίς να έχω ανάγκη τις ράμπες στους δρόμους, τους γιατρούς με τα χάπια τους κτλ. Αν περιμέναμε προκοπή από το σύστημα, ακόμη σπίτια μας θα ήμασταν. Σε γενικό πλαίσιο, το να ζεις με καρότσι στην Ελλάδα είναι λίγο πακέτο. Τα στερεότυπα, όμως, είναι για να σπάνε.

Σε ενοχλεί η στρατηγική «λύπης» που υπάρχει γύρω από την αναπηρία στην Ελλάδα; Έχει σημασία ο κάθε άνθρωπος με αναπηρία ή τρωτότητα να διεκδικεί ενεργά τις επιθυμίες του;

Βεβαίως και με ενοχλεί όταν ένα μέλος της κοινωνίας όχι μόνο δεν σε σέβεται, αλλά σε λυπάται. Έχω φίλους με τετραπληγία, που δεν έχουν τα χέρια τους όπως εγώ και κάνουν πράγματα που δεν φαντάζεσαι, που πραγματικά ανοίγουν τα μάτια σε όλους όσοι είναι στενόμυαλοι γύρω μας. Τέτοιες περιπτώσεις παιδιών μου έδωσαν το κίνητρο να συνεχίσω. Οπότε, πιστεύω ότι όλοι, ανάπηροι και μη, μπορούν να παλεύουν, να μην το βάζουν κάτω και να συνεχίζουν να ονειρεύονται...

Ποιες ήταν οι βασικές σου σκέψεις, όταν πρωτοείδες το ντοκιμαντέρ ολοκληρωμένο;

Όταν το πρωτοείδα, αρχικά γέλασα τέρμα. Είναι λίγο περίεργο να βλέπεις τα μούτρα σου σε οθόνη. Απ' την άλλη, ένιωσα ευχαρίστηση, επειδή ξέρω ξανά από την αρχή όλη τη φάση της προσπάθειας. Στο φινάλε, μπορώ να πω ότι άξιζε.

«Vice», 10/04/2018, <https://www.vice.com/gr/article/evq5mn/o-lewnidas-epestrepse-me-anaphriko-ama3idio-ston-olympo-epeidh-einai-alhthinos>

«ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ» (2018) του Στρατή Χατζηελενούδα - Λεωνίδας

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ...

Η μνήμη, οι άνθρωποι, οι σχέσεις, η δημιουργία

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ
31/03/2019

- Προβολή της ταινίας του **Στέλιου Χαραλαμπίδου** **ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ...** (ΕΛΛΑΔΑ, 2016)
- Συζήτηση με εισηγητές τους **Στέλιο Χαραλαμπίδου** (σκηνοθέτη της ταινίας), **Τασούλα Βερβενιώτη** (ιστορικό) και **Γιώργο Μπράμο** (συγγραφέα, κριτικό κινηματογράφου)

«ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ...» (2016) του Στέλιου Χαραλαμπίδου

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ... (2016)

ΑΠΟ ΤΟ ΤΟΠΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΤΟ ΥΠΕΡΤΟΠΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ

Του **Στέλιου Χαραλαμπίδου**

Μέσα στις περιπέτειες των ανθρώπων ενός ορεινού χωριού στον Πάρνωνα αποτυπώνεται η ταραχώδης νεοελληνική ιστορία του 20^{ου} αλλά και των αρχών του 21^{ου} αιώνα. Η εσωτερική μετανάστευση από μια κλειστή αγροτική κοινότητα σε ένα εν εξελίξει αστικό περιβάλλον συνιστά μια τυπική περίπτωση των κοινωνικών διεργασιών που έλαβαν χώρα στον τόπο μας τον αιώνα που πέρασε.

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι άνδρες μετανάστευσαν στην Αμερική για να εξασφαλίσουν τα προς το ζην. Η μετανάστευση συνεχίστηκε και μεταπολεμικά, με μια διαφορά όμως: έγινε οικογενειακή και στους μέχρι τότε προορισμούς προστέθηκε και η Αυστραλία. Ιδίως στην Αυστραλία άρχισαν να ταξιδεύουν και γυναίκες μόνες, οι περίφημες «νύφες», που, με μια φωτογραφία, πήγαιναν να συναντήσουν τον άντρα της ζωής τους ελπίζοντας σε ένα καλύτερο μέλλον.

Η ταυτότητα της κοινότητας - και για όσους έμειναν και για εκείνους που μετανάστευσαν στις πόλεις ή σε Αμερική και Αυστραλία - χτίζεται σταθερά μέσα στον χρόνο, εντυπώνεται στη μνήμη και συγκροτεί τη συλλογική μυθοπλασία. Ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος του '40, η Κατοχή και η Αντίσταση, ο Εμφύλιος είναι η Μεγάλη Ιστορία που παρασέρνει στη δίνη της το χωριό. Στο σχολείο θεμελιώνεται αυτή η αίσθηση του *συνανήκειν* και όχι μόνον με τη διαδικασία ένταξης στην εγγραμματοσύνη, αλλά και με την ενσωμάτωση στο ευρύτερο σύνολο, αυτό του έθνους. Η σχολική γιορτή της 25^{ης} Μαρτίου τιμά τη «Γέννηση ενός έθνους» και τη σημαία και παράλληλα τροφοδοτεί, αφενός στο φαντασιακό, την εθνική μυθολογία, και αφετέρου στο πραγματικό, τη διαμόρφωση πατριωτικής συνείδησης.

Η κοινότητα, αν και αποκομμένη ως οικονομικός σχηματισμός, εντάσσεται μέσω του σχολείου στον εθνικό κορμό. Γι' αυτό και ολό-

κληρο τον 19^ο αιώνα πληρώνει αυτή για να έχει δάσκαλο το μονοθέσιο σχολείο. Ένα σχολείο που, μετά από 150 χρόνια λειτουργίας, θα κλείσει το 2011 στα χρόνια της κρίσης. Τα παιδιά που μάθαιναν γράμματα και έχτιζαν τα όνειρά τους στο μονοθέσιο δημοτικό, ενήλικες σήμερα, εγκλωβισμένοι σ' ένα ρηγμαμένο τόπο, προσπαθούν να επιβιώσουν. Να ξαναστήσουν στα πόδια τους τις ιστορίες τις δικές τους και των γονιών τους. Ιστορίες/μαρτυρίες που σώζουν τη μο-

**Συζήτηση για την ταινία του Στέλιου Χαραλαμπίδου
«ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ...» - Στέλιος Χαραλαμπίδου,
Τασούλα Βερβενιώτη και Γιώργος Μπράμος**

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ...» (2016) του Στέλιου Χαραλαμπόπουλου

ναδική ποίηση του *κοινού λόγου* η οποία, ως λαϊκή προφορικότητα, τείνει να εξαφανιστεί, αλλά και τη συλλογική μνήμη του τόπου.

Η αρχική μου πρόθεση ήταν να καταγράψω, κυρίως μέσα από μαρτυρίες, τον τρόπο ζωής και την ιστορία μιας μικρής ορεινής κοινότητας από τον Μεσοπόλεμο μέχρι σήμερα. Μάζευα υλικό από το 2003 ως το 2016. Παράλληλα κατέγραφα και τις αλλαγές που γίνονταν στο Μαρούσι από τις αρχές της δεκαετίας του '70 μέχρι και την Ολυμπιάδα του 2004, σημαδιακή χρονιά στην ολοκλήρωση μιας καταστροφικής

πορείας που ξεθεμελιώνει ένα μικρό προάστιο για να το μετατρέψει σε χρηματοοικονομικό και εμπορικό κέντρο του λεκανοπεδίου και που, συν τοις άλλοις, θα στεγάσει και τη νέα Μεγάλη Ιδέα του Έθνους, τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Το προσωπικό νήμα που συνδέει τα ορεινά Βούρβουρα - τόπο καταγωγής - με το Μαρούσι - γενέθλιο τόπο - έρχεται ως απόρροια της καθόδου - μεταπολεμικά - πολλών κατοίκων του χωριού, μεταξύ των οποίων και της οικογένειάς μου, στο κλεινόν άστυ και συγκεκριμένα σ' αυτή την περιοχή.

Η ιδέα της ταινίας υπήρχε από την αρχή στο μυαλό μου, αλλά μορφοποιήθηκε και ολοκληρώθηκε στην πορεία, όταν έγινε φανερό η *παραδειγματική* αξία του δίπολου Βούρβουρα - Μαρούσι ως πτυχή της μικροϊστορίας που αφορά την κοινή μοίρα πολλών περιοχών της πατρίδας μας, ως εκ τούτου και τη «Μεγάλη Ιστορία». Από το τοπικό και το προσωπικό στο υπερτοπικό και το συλλογικό ή, με άλλα λόγια, *από τη Μνήμη στην Ιστορία*.

Βλέπω τα αστικά κέντρα σαν διαδοχικά ιζήματα προσφυγιάς. Γιγαντώθηκαν στον εικοστό αιώνα είτε μέσα από τις μεγάλες ιστορικές περιπέτειες - Μικρασιατική καταστροφή, Κατοχή και Εμφύλιος - είτε σωρεύοντας στις πόλεις τα φτωχά στρώματα της ερημοποιημένης αγροτικής υπαίθρου. Περιπατώντας στις συνοικίες, τις γειτονιές μιας πόλης ακούς ιστορίες φερμένες από κάπου αλλού. Αυτές οι περιοχές είναι τοπίο μιας άλλης πατρίδας που, είτε η βία είτε η εσωτερική μετανάστευση, την καταδίκασαν σταδιακά στη σιωπή. Αν θέλουμε να κατανοήσουμε το σήμερα, πρέπει να αναζητήσουμε τη μήτρα αυτών των ιστοριών. Κι αυτό όχι ως παρελθόν, αλλά ως εργαλείο ανάληψης του παρόντος.

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ... (2016)

ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Της *Γιούλη Ζαχαρίου*

Σε ένα κράτος, όπως το ελληνικό, που ελάχιστα στηρίζει το ντοκιμαντέρ και που το ενδιαφέρον του κοινού γι' αυτό είναι μάλλον περιορισμένο, η δουλειά του ντοκιμαντερίστα έχει κάτι από ηρωισμό... Πόσο μάλλον όταν έχουμε να κάνουμε με ένα σχεδόν δίωρο ντοκιμαντέρ που επιδιώκει να διατρέξει την ελληνική πραγματικότητα από τις παραμονές του Β' Παγκόσμιου Πολέμου μέχρι σήμερα, χωρίς να λείπουν και κάποιες παλαιότερες αναφορές.

Το πρώτο στοιχείο που κάνει ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα τη δημιουργία του Στέλιου Χαραλαμπόπουλου είναι ότι λειτουργεί στη βάση μιας τριάδας αντιθέσεων: παρελθόν-παρόν, γηρατειά-νιότη, επαρχία-πρωτεύουσα. Σκηνές από τη σύγχρονη ή παλιότερη καθημερινότητα του τόπου καταγωγής του σκηνοθέτη, των Βούρβουρων της ορεινής Αρκαδίας, εναλλάσσονται με αυτές του σύγχρονου ή παλιότερου Μαρουσιού, στον οικοδομικό οργανισμό των Ολυμπιακών έργων το 2004. Τις μαρτυρίες ηλικιωμένων κατοίκων του χωριού που ανακαλούν τις αναμνήσεις τους από τη σκληρή βιοπάλη, τη στέρηση, τον πόλεμο, τον αντάρτικο, τον διχασμό, τη μετανάστευση, διαδέχονται αφηγήσεις της οικογένειας του σκηνοθέτη, που μετόικησε και ζει στο Μαρούσι. Πλάνα με τους πικρούς απολογισμούς των απόμακων της ζωής αντιπαραβάλλονται με τα ελπιδοφόρα προσωπικά των παιδιών του μονοθέσιου δημοτικού σχολείου ή τα αντίστοιχα των μαθητών του Μαρουσιού.

Ο Στέλιος Χαραλαμπόπουλος επιδιώκει μια τεκμηριωμένη έρευνα πίσω από τη βιτρίνα των ψευδαισθήσεων της ελληνικής κοινωνίας, πίσω από το πρόσωπο της πολυδιαφημισμένης «ανάπτυξης», της οποίας το τίμημα ήταν και είναι πολύ ακριβό για τον ελληνικό λαό. Εργαλείο του είναι η μνήμη, ως το μοναδικό μέσο αναζήτησης της αυθεντικότητας και της αλήθειας, χωρίς μεγαλοστομίες και διδακτισμό. Ο χειρισμός των επιπέδων του χρόνου αποκαλύπτει τις πληγές του παρελθόντος που δε θεραπεύτηκαν, που κακοφόρμισαν, που άφησαν ουλές...

Με γνώση και ευαισθησία σκύβει ο σκηνοθέτης πάνω στο θέμα του συνδυάζοντας μαρτυρίες, φωτογραφίες και σκηνές και, παρά το κάποιο πρόβλημα στην οικονομία του υλικού του, κατορθώνει να ανασυνθέσει την πορεία της ελληνικής κοινωνίας για έναν περίπου αιώνα. Το έργο του είναι μια πολύτιμη καταγραφή της προφορικής ιστορίας - αυτής της ανεξάντλητης πηγής της ιστορικής αλήθειας - ως αντίδοτο στην παραχάραξη που επιχειρείται επίσημα σε αυτόν τον τόπο, ως συνεισφορά στην κατάκτηση της εθνικής αυτογνωσίας.

Ο θεατής, όση αδιαφορία ή άγνοια κι αν έχει για το θέμα, δεν μπορεί παρά να καταλήξει στην οδυνηρή διαπίστωση ότι αυτή η σημαία, που με τόσο καμάρι κρατάνε τα παιδιά στα Βούρβουρα ή στο Μαρούσι, σήμερα, που βγαίνουν στη ζωή χωρίς ουσιαστική παιδεία, χωρίς δουλειά, χωρίς προοπτικές, δεν είναι παρά ένα πουκάμισο αδειανό στα χέρια τους.

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ...» (2016) του Στέλιου Χαραλαμπόπουλου

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ...» (2016) του Στέλιου Χαραλαμπίδου

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΟΥ Η ΣΗΜΑΙΑ... (2016) ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΜΙΚΡΟΪΣΤΟΡΙΑ

Του Γιώργου Μπράμου

Στους περασμένους αιώνες οι μεγαλύτερες ουτοπίες της homo sapiens ανθρωπότητας ήταν η κατάκτηση των ουρανών και η οπτική καταγραφή της ιστορίας. Η εξέλιξη του αερόστατου και του αερόπλοιου ήταν το αεροπλάνο. Η φωτογραφία από την πλευρά της εξελίχθηκε σε κινούμενη εικόνα στον κινηματογράφο.

Αυτές οι τεχνολογικές κατακτήσεις απέδειξαν ότι ο μύθος του Ικάρου και η ιστορική καταγραφή του Θουκυδίδη μπορεί να είναι η πραγματικότητα του Δημήτριου Καμπέρου, του πρώτου Έλληνα αεροπόρου, αλλά και των αδερφών Μανάκια, των πρώτων Ελλήνων κινηματογραφιστών.

Λοιπόν, η αρχική φιλοδοξία του κινηματογράφου δεν ήταν η εικονογράφηση μιας αφήγησης έξω από τη στενότητα της θεατρικής σκηνής, δηλαδή όπως την ξέρουμε από τον Γκρίφιθ και μετά, αλλά η φιλοδοξία των αδελφών Λυμιέρ περιοριζόταν στο να καταγράψει την πραγματικότητα. Το ντοκιμαντέρ *Της πατρίδας μου η σημαία...* έχει αρκετά αρχαιολογικά στοιχεία, μιας και διατρέχει ακριβώς βασικούς προβληματισμούς της κινηματογραφικής τέχνης στην πιο αφηγηματική εκδοχή της.

Καταρχάς, βασικό υλικό του Στέλιου Χαραλαμπίδου είναι ο μικρός προσωπικός του χώρος, το χωριό του, τα Βούρβουρα στην Αρκαδία αλλά και η μετοίκηση στο Μαρούσι: αποτέλεσμα της αστικής εσωτερικής μετανάστευσης. Στους δυο χώρους αναπτύσσονται μικρές ιστορίες ανθρώπων με εμφανείς απόδηλους από το μεγάλο μάθημα της σχολής των Annales σχετικά με τη μικροϊστο-

ρία. Δεν είναι η πρώτη φορά που ο Χαραλαμπίδου στοχάζεται πάνω στη μικροϊστορία. Το 2000 είχε γυρίσει το αριστουργηματικό οδοιπορικό για τη μεσογειακή οικονομία, *Είδαν τα μάτια μας γιορτές*.

Η μοναξιά και η ερημία της παρέλασης στα Βούρβουρα αντιδαστέλλεται με το κενό και τον θόρυβο μιας αντίστοιχης μαθητικής παρέλασης στο Μαρούσι. Στο κέντρο όλων αυτών των προσωπικών διαδρομών βρίσκεται ένα σπουδαίο στοιχείο: ο πλούτος της φτώχειας. Άνθρωποι που μπόρεσαν στην Αντίσταση από χρέος, μια ιδιαίτερη αίσθηση πατριωτισμού που αναπτύχθηκε στο μικρό σχολείο του χωριού (ιστορίας 150 χρόνων), το οποίο, όμως, το έκλεισαν βίαια στα χρόνια της κρίσης.

Η σημαία έχει μία αμφίσημη παρουσία στην ταινία, άλλοτε «δοξαστική», άλλοτε ειρωνική για να μην πω χλευαστική. Ειρωνεία και χλεύη, όμως, δραματικές για να μην πω απόλυτα σπαρακτικές. Η μαθητική παρέλαση στα Βούρβουρα τιμούσε αντάρτες, άδικα ή και τυχαία σκοτωμένους χωριάτες, πάντα περήφανους ανθρώπους. Η μαθητική παρέλαση στο Μαρούσι είναι άνευ νοήματος, ένα άδειο κέλυφος που αδυνατεί να καλύψει το κενό του μεγαλοϊδεατισμού της Ολυμπιάδας και της καταναλωτικής φρενίτιδας που μας οδήγησαν στη χρεοκοπία.

Γιώργος Μπράμος (1952-2019) – Έφυγε από τη ζωή στις 15/08/2019, τεσεερισήμισι μήνες μετά την εκδήλωση

ΟΙ ΠΑΡΤΙΖΑΝΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η ΕΑΜΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ
ΚΑΤΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 24/02/2019

- Προβολή της ταινίας των **Ξενοφώντα Βαρδαρού** και **Γιάννη Ξύδα** **ΟΙ ΠΑΡΤΙΖΑΝΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ** (ΕΛΛΑΔΑ, 2018)
- Συζήτηση με εισηγητές τους **Ξενοφώντα Βαρδαρό** (συν-σκηνοθέτη της ταινίας) και **Μενέλαο Χαραλαμπίδη** (Διδάκτορα Ιστορίας του *Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών*)

«ΟΙ ΠΑΡΤΙΖΑΝΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ» (2018) των Ξενοφώντα Βαρδαρού και Γιάννη Ξύδα

ΟΙ ΠΑΡΤΙΖΑΝΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ (2018)

ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΣΤΑΘΗΚΑΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΑΦΗΓΟΥΝΤΑΙ ΤΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥΣ

Των **Ξενοφώντα Βαρδαρού** και **Γιάννη Ξύδα**

Οι *Παρτιζάνοι των Αθηνών* είναι ένα ντοκιμαντέρ που αναφέρεται στην περίοδο της Κατοχής καθώς και στην Αντίσταση όπως οργανώθηκε στην πρωτεύουσα.

Η προπολεμική αστική εξουσία μετά τη συνθηκολόγηση καταφεύγει στο εξωτερικό (Κάιρο) και, στο κενό εξουσίας που δημιουργείται, αναπτύσσονται δύο πόλοι. Ο ένας είναι ο πολιτικός / οικονομικός / στρατιωτικός δωσιλογισμός και ο άλλος ο κόσμος της Αντίστασης, ο οποίος στην πλειοψηφία του οργανώνεται στο ΕΑΜ, ένα μετωπικό σχήμα με κύριο οργανωτή το ΚΚΕ.

Στο ντοκιμαντέρ προσπαθήσαμε να αναδείξουμε τις ιστορίες των ανδρών και των γυναικών που αντιστάθηκαν, μέσα από τον δικό τους λόγο. Οι αγωνιστές τότε βγήκαν πολύ δυναμικά στο προσκήνιο και μία σειρά κοινωνικών ζητημάτων αναδύθηκαν (ισότιμη συμμετοχή ανδρών-γυναικών, καθολική ψήφος, πολιτική διαμαρτυρία εν μέσω Κατοχής, κτλ.).

Κορμός της ταινίας είναι, λοιπόν, οι ιστορίες που διηγούνται οι άνθρωποι αυτοί, οι οποίοι, ακόμα κι αν δε γνωρίζονται μεταξύ τους, αλληλοσυνδέονται σε μία κοινή αφήγηση. Κι αυτό επειδή οι οργανώσεις της Αντίστασης, ένοπλες και μη (ΕΠΟΝ, ΕΛΑΣ, ΟΠΛΑ, Εθνική Αλληλεγγύη κτλ.), αλληλοϋποστηρίζονται και η μία εξαρτάται από την άλλη.

Το ντοκιμαντέρ αυτό δημιουργήθηκε έξω από τις συνηθισμένες οδούς χρηματοδότησης, με τη στήριξη φίλων και ανθρώπων με τους οποίους μοιραζόμαστε μια κοινή αντίληψη για τον ρόλο της Ιστορίας και για το ποιοί είναι οι πραγματικοί πρωταγωνιστές της.

Επίσης πιστεύουμε ότι η προβολή ανεξάρτητων ταινιών μυθοπλασίας και ντοκιμαντέρ, όπως το δικό μας, από τις κινηματογραφικές λέσχες της Ελλάδας εξυπηρετεί τη δημοκρατική διάχυση, σε ένα ευρύτερο κοινό, ενός λόγου που πολλές φορές παραγκωνίζεται.

Συζήτηση για την ταινία των Ξενοφώντα Βαρδαρού και Γιάννη Ξύδα «ΟΙ ΠΑΡΤΙΖΑΝΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ» - Ξενοφώντας Βαρδαρός και Μενέλαος Χαραλαμπίδης

«ΟΙ ΠΑΡΤΙΖΑΝΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ» (2018) των Ξενοφώντα Βαρδαρού και Γιάννη Ξύδα

ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ ΘΥΜΑΤΑΙ...

Η ολοκληρωτική καταστροφή του χωριού Λίντιτσε στην Τσεχία απο τους ναζί (10 Ιουνίου 1942)

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ ΣΤΙΣ 03/03/2019

- Προβολή της ταινίας του Κώστα Φόλλα *ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ ΘΥΜΑΤΑΙ...* (ΕΛΛΑΔΑ, 2018)
- Συζήτηση με εισηγητές τους Κώστα Φόλλα (σκηνοθέτη της ταινίας), Διονυσία Κοπανά και Χάνα Κατζουρακισοβά (συντελεστές της ταινίας), Κωνσταντινιά Δήμου (εγγονή επιζώντων του ολοκαυτώματος του χωριού Κομμένου Άρτας) και Κώστα Μακρή (ιστορικό)

ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ ΘΥΜΑΤΑΙ... (2018)

ΣΦΑΓΗ ΣΤΟ ΛΙΝΤΙΤΣΕ: ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΝΑΖΙΣΤΙΚΕΣ ΘΗΡΙΩΔΙΕΣ

Της *Μαρίας Αγγελή*

Πολλούς φίλους του κινηματογράφου και της Ιστορίας προσέλαυσε το βραβευμένο ντοκιμαντέρ *Ένα δέντρο θυμάται...*, το οποίο προβλήθηκε το βράδυ της Κυριακής 3 Μαρτίου από την Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης, παρουσία συντελεστών.

Πρόκειται για συγκλονιστική ταινία, η οποία καταγράφει την ολοκληρωτική καταστροφή του τσέχικου χωριού Λίντιτσε τον Ιούνιο του 1942 από τους Γερμανούς. Τη σχετική διαταγή είχε δώσει ο ίδιος ο Αδόλφος Χίτλερ στο πλαίσιο των σκληρών αντιποίνων για τη δολοφονία του στενού του συνεργάτη και επικεφαλής του Προτεκτοράτου Βοημίας και Μοραβίας, Ράινχαρντ Χάιντριχ, στην Πράγα, μόλις λίγες ημέρες νωρίτερα.

Οι Ναζί εισέβαλαν στο χωριό το βράδυ της 9^{ης} Ιουνίου και το επόμενο πρωί εκτέλεσαν όλους τους άνδρες. Τα παιδιά και οι γυναίκες απομακρύνθηκαν από τις εστίες τους. Τα περισσότερα παιδιά κατέληξαν στο στρατόπεδο εξόντωσης του Χέλμνο της Πολωνίας, όπου θανατώθηκαν σε κινητούς θαλάμους αερίων. Τα πιο τυχερά επέζησαν κα-

θώς «γερμανοποιήθηκαν» και δόθηκαν σε γερμανικές οικογένειες. Οι γυναίκες οδηγήθηκαν στο στρατόπεδο συγκέντρωσης Ράβενσμπρουκ στη Γερμανία, όπου πολλές άφησαν την τελευταία τους πνοή.

Συνολικά, 340 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους!

Σε ό,τι αφορά το χωριό, όχι μόνο κήπη και καταστράφηκε ολοσχερώς, αλλά στη συνέχεια οι κατακτητές απομάκρυναν ακόμη και τα συντρίμια των οικημάτων σβήνοντας ολοκληρωτικά το Λίντιτσε από τον χάρτη!

Το ντοκιμαντέρ εξιστορεί τα γεγονότα που έλαβαν χώρα την εποχή εκείνη. Περιλαμβάνει συνεντεύξεις επιζώντων και ιστορικών, όπως και πλούσιο αρχειακό υλικό, μεταξύ άλλων την καταστροφή του χωριού, την οποία οι Γερμανοί κινηματογράφησαν.

Μετά την ολοκλήρωση της προβολής, ακολούθησε συζήτηση ανάμεσα στο κοινό και στους συντελεστές της ταινίας. Στο πάνελ βρέθηκε ο σκηνοθέτης Κώστας Φόλλας - που μάλιστα είναι Ηλιουπολίτης -, η υπεύθυνη για τη σκηνοθετική επιμέλεια Διονυσία

Κοπανά, η Χάνα Κατζουρακισοβά που είχε την ευθύνη της τελικής μετάφρασης, η Κωνσταντινιά Δήμου, απόγονος επιζώντων της σφαγής του Κομμένου, ο ιστορικός Κώστας Μακρής και ο Δημήτρης Καλαντίδης εκπροσωπώντας την Κινηματογραφική Λέσχη. Σημειώνεται ότι παρούσα στην αίθουσα ήταν και η μοντέζ του ντοκιμαντέρ, Όλγα Κουρμούζη - επίσης Ηλιουπολίτισσα.

Συζήτηση για την ταινία του Κώστα Φόλλα «ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ ΘΥΜΑΤΑΙ...» - Διονυσία Κοπανά, Κώστας Μακρής, Κώστας Φόλλας, Χάνα Κατζουρακισοβά και Κωνσταντινιά Δήμου

Στη σύντομη τοποθέτησή του, ο σκηνοθέτης - αφού εξέφρασε τη χαρά του για την προβολή στην Ηλιούπολη και ευχαρίστησε την Κινηματογραφική Λέσχη - υπογράμμισε ότι πρόκειται για ανεξάρτητη παραγωγή, η οποία ολοκληρώθηκε έπειτα από πέντε χρόνια σκληρής δουλειάς. Ανέφερε επίσης ότι η ταινία δημιουργήθηκε προκειμένου να γίνει γνωστή στην Ελλάδα η ιστορία του Λίνιτισε, την οποία ελάχιστοι ξέρουν. Στο σημείο αυτό, εξέφρασε την άποψη ότι η τραγωδία του τσέχικου χωριού αγγίζει και συγκινεί τους Έλληνες καθώς και εμείς έχουμε βιώσει ανάλογες καταστάσεις στη διάρκεια της Κατοχής.

Είναι αξιοσημείωτο ότι η συζήτηση διήρκεσε αρκετή ώρα με πολλές ερωτήσεις προς το πάνελ, τοποθετήσεις των θεατών και ανταλλαγή απόψεων, γεγονός που κατέδειξε ότι το ντοκιμαντέρ κέντρισε το ενδιαφέρον των παρευρισκομένων.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Η ταινία έκανε πρεμιέρα στο 20^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης - τον Μάρτιο του 2018 - και απέσπασε το Ειδικό Βραβείο Επιτροπής Νεότητας.

Παράλληλα, κέρδισε το Βραβείο Κοινού για το Καλύτερο Ελληνικό Ντοκιμαντέρ στο 5^ο Διεθνές Φεστιβάλ Πελοποννήσου. Επίσης, απέσπασε την 1^η τιμητική διάκριση στην κατηγορία ταινιών μεγάλου μήκους στο 12ο Φεστιβάλ Ελληνικού Ντοκιμαντέρ της Χαλκίδας.

Επιπλέον, προβλήθηκε στο 3^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ «Πέρα από τα σύνορα» στο Καστελλόριζο, στο 7^ο Φεστιβάλ Aegean Docs της Μυτιλήνης, στο 7^ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Ιεράπετρας και στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ «Με τα μάτια ανοικτά» στο Γκάζι.

Σε διεθνές επίπεδο, έχει προβληθεί στο 13^ο Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου της Νέας Υόρκης, στο 2^ο Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου της Πράγας, στο «Strasburg Film Festival» (Βιρτζίνια, ΗΠΑ), στο «Liverpool International Film Festival 2018», στο «Ogeechee International History Film Festival» (Τζόρτζια, ΗΠΑ) και στο «Benton Park Film Festival» (Μιζούρι, ΗΠΑ).

Επίσης, έχει προβληθεί στο Δίστομο, στο Κομμένο και στον Χορτιάτη, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων μνήμης για το Ολοκαύτωμά τους από τους Ναζί.

«ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ ΘΥΜΑΤΑΙ...» (2018) του Κώστα Φόλλα

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΒΟΛΙΒΙΑΣ

«WARA WAR» (1930) του Χοσέ Μαρία Βελάσκο Μαϊντάνα

Του **Θανάση Τσακίρη**

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗ ΧΩΡΑ

Η Βολιβία είναι χώρα της Νότιας Αμερικής. Συνορεύει βορειοανατολικά με τη Βραζιλία, νοτιοανατολικά με την Παραγουάη, νότια με την Αργεντινή, νοτιοδυτικά με τη Χιλή και δυτικά με το Περού. Έχει έκταση 1.098.580 τ. χλμ. και πληθυσμό 11.469.896 κατοίκους, σύμφωνα με επίσημες εκτιμήσεις του 2019.

Η περιοχή της σημερινής Βολιβίας αποτελούσε τμήμα της αυτοκρατορίας των Ινκας. Κατακτήθηκε από τους Ισπανούς τον 16ο αιώνα και για το μεγαλύτερο διάστημα της ισπανικής κατάκτησης ονομαζόταν Άνω Περού ή Τσάρκας, ενώ διοικητικά υπαγόταν στην Αντιβασιλεία του Περού, υπό την κυριαρχία της οποίας βρίσκονταν και οι περισσότερες ισπανικές κτήσεις της Νότιας Αμερικής. Η Βολιβία πήρε το όνομά της από τον Σιμόν Βολίβαρ, ηγέτη της λατινοαμερικανικής εξέγερσης για ανεξαρτησία. Ο ηγέτης της Βενεζουέλας, Antonio José de Sucre, επέλεξε να δημιουργήσει ένα ολοκαίνουριο κράτος και, στις 6 Αυγούστου 1825, το ονόμασε προς τιμήν του Σιμόν Βολίβαρ. Το αρχικό του όνομα ήταν Δημοκρατία του Βολίβαρ. Το όνομα εγκρίθηκε από τη Δημοκρατία στις 3 Οκτωβρίου 1825. Το 2009, το επίσημο όνομα της χώρας άλλαξε σε «Πολυεθνική Πολιτεία της Βολιβίας», σε αναγνώριση του πολυεθνικού χαρακτήρα της χώρας και της ενισχυμένης θέσης των αυτόχθονων λαών της Βολιβίας σύμφωνα με το νέο σύνταγμα.

Η οικονομία της Βολιβίας είναι η 95η μεγαλύτερη στον κόσμο σε ονομαστικούς όρους και η 87η οικονομία σε όρους ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης. Κατατάσσεται από την Παγκόσμια Τράπεζα ως χώρα με χαμηλό μεσαίο εισόδημα. Με τον δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης στο 0,675, βρίσκεται στην 119η θέση (μέση ανθρώπινη ανάπτυξη). Το ιστορικό μοτίβο της οικονομίας της χώρας είναι αυτό της «μονοκαλλιέργειας». Από το ασήμι στον κασσίτερο και στην κόκα, η Βολιβία έχει απολαύσει μόνο περιστασιακές περιόδους οικονομικής διαφοροποίησης.¹ Η πολιτική αστάθεια και η δύσκολη γεωγραφία έχουν περιορίσει τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού του γεωργικού τομέα. Ομοίως, η σχετικά χαμηλή πληθυσμιακή ανάπτυξη, σε συνδυασμό με το χαμηλό προσδόκιμο ζωής και τη μεγάλη συχνότητα εμφάνισης ασθενειών, συνέβαλε στη ρευστότητα της προσφοράς εργασίας εμποδίζοντας τις βιομηχανίες να αναπτυχθούν. Ο αυξανόμενος πληθωρισμός και η διαφθορά έχουν επίσης αποτρέψει την ανάπτυξη. Ομως, στις αρχές του 21ου αιώνα τα βασικά στοιχεία της οικονομίας εμφάνισαν απροσδόκητη βελτίωση, οδηγώντας τους σημαντικούς οργανισμούς αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας να αναβαθμίσουν την οικονομική βαθμολογία της το 2010. Η εξορυκτική βιομηχανία, ειδικά η εξόρυξη φυσικού αερίου και ψευδαργύρου, σήμερα κυριαρχεί στην εξαγωγική οικονομία της Βολιβίας. Μεταξύ 2006 και 2014, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ διπλασιάστηκε και το ποσοστό ακραίας φτώχειας μειώθηκε από 38 σε 18%. Επιπλέον, ο συντελεστής Gini μειώθηκε από 0,60 σε 0,47.²

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΒΟΛΙΒΙΑΣ

- Η πρώτη κινηματογραφική ταινία προβλήθηκε στη Βολιβία στις 21 Ιουνίου 1897, πιθανότατα με ένα Vitascope. Το Biograph εισήχθη το 1899 και το 1905 πραγματοποιήθηκαν λαϊκές προβολές στη Λα Παζ.
- Η πρώτη ταινία που έγινε στη Βολιβία είχε τίτλο *Ιστορικοί και επίκαιροι χαρακτήρες* (1904).
- Ένα κύμα ταινιών ντοκιμαντέρ δημιουργήθηκε τις δεκαετίες του 1910 και του 1920 από πρωτοπόρους σκηνοθέτες. Η ταινία *La Gloria de la Raza* (1925), σε σκηνοθεσία Luis Casullo έγινε σε συνεργασία με τον ανθρωπολόγο Arturo Posnasky και τους κατοίκους της φυλής Ούρους.³ Τα οπτικά εφέ και τα μικροσκοπικά μοντέλα χρησιμοποιήθηκαν για να απεικονίσουν την παρακμή και την εξαφάνιση του πολιτισμού Tiahuanaco. Η συγκεκριμένη ταινία συνέβαλε στη δημιουργία της Condor Mayku Films.
- Η μόνη ταινία που διασώθηκε από την εποχή του βωβού κινηματογράφου της Βολιβίας είναι η *Wara Wara*, σε σκηνοθεσία του José María Velasco Maidana το 1930. (Ο Velasco Maidana [1900-1989], που ήταν επίσης και σημαντικός μουσικός, σκηνοθέτησε μερικές από τις κλασικές ταινίες του βωβού κινηματογράφου της Βολιβίας.) Μέχρι πρόσφατα, οι γνώσεις μας για αυτή την ταινία ήταν ασαφείς, όπως συμβαίνει με τις περισσότερες βωβές ταινίες της Λατινικής Αμερικής. Το 1989, τα νηρικά αρνητικά της *Wara Wara* ανακαλύφθηκαν σε ένα παλιό μπασούλο και μετά από μια μακρά διαδικασία αποκατάστασης και ανασυγκρότησης προβλήθηκε το 2010.
- Η πρώτη ομιλούσα ταινία ήταν η *Πράσινη κόλαση (Infierno Verde)*, γνωστή και ως *Ο πόλεμος του Τσάκο* (1936), σε σκηνοθεσία Luis Bazoberry. Θέμα της ο πρώτος πόλεμος για το πετρέλαιο (1932-1935), ο οποίος κατέστρεψε την Παραγουάη και τη Βολιβία που υποστηρίζονταν από τη Royal Dutch Shell και τη Standard Oil αντίστοιχα. Στο τέλος, το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής Chaco προσαρτήθηκε στην Παραγουάη.⁴
- Η πρώτη έγχρωμη ταινία είχε τίτλο *Όταν γεννιέται μια αυτοκρατορία (Donde nace un imperio)*, 1957 και σκηνοθέτη τον Jorge Ruiz. Ο Jorge Ruiz (1924-2012) είναι, πρωτίστως, σκηνοθέτης ντοκιμαντέρ. Ο Βρετανός σκηνοθέτης και κριτικός John Grierson τον χαρακτήρισε «έναν από τους έξι σημαντικότερους δημιουργούς ντοκιμαντέρ στον κόσμο». Με μια εργασιακή ζωή που εκτείνεται σε τέσσερις δεκαετίες, ο Ruiz ολοκλήρωσε περισσότερες από 20 ταινίες και έλαβε πολλά βραβεία. Η ταινία *Vuelve Sebastiana! (Los Chipayas)* (συν-σκηνοθεσία: Augusto Roca, 1953) θεωρείται το σημαντικότερο επίτευγμά του. Πρόκειται για ένα ντοκιμαντέρ για τους Chipaya των βολιβιανών ορεινών περιοχών και αποτελεί μια από τις πιο αξιοσημνηότερες εθνογραφικές ταινίες που παρήχθησαν τον περασμένο αιώνα. Το 1992 στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου στη Νάντη στη Γαλλία, το *Vuelve Sebastiana!* του Ruiz αναγνωρίστηκε ως «η πρώτη αυτόχθονος ταινία στη Λατινική Αμερική» και ο Ruiz ανακηρύχθηκε «πατέρας του αυτόχθονου κινηματογράφου των Άνδεων».

«ΓΥΡΙΣΕ ΠΙΣΩ ΣΕΜΠΑΣΤΙΑΝΑ!» (1953)
των Χόρχε Ρουίζ και Αουγκούστο Ρόκα

«ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΕΘΝΟΣ» (1989) του Χόρχε Σαντίνες

«ΝΟΤΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ» (2009) του Χουάν Κάρλος Βαλντίβια

Το InsUtuto Cinematográfico Boliviano (ICB) δημιουργήθηκε τον Μάρτιο του 1953 για να προωθήσει την κυβέρνηση του Victor Paz Estenssoro μετά την «εθνική επανάσταση» του 1952. Ο Waldo Cerruto ήταν ο πρώτος σκηνοθέτης του ICB. Την εποχή εκείνη, η κυβέρνηση είχε μονοπώλιο στο σινεμά. Το ICB δημιούργησε 136 ταινίες επικαίρων μεταξύ 1952 και 1956. Το 1956, ο Jorge Ruiz έγινε ο επόμενος διευθυντής της ICB και στη συνέχεια τον διαδέχτηκε ο Jorge Sanjinés το 1965. Δύο χρόνια αργότερα, η κυβέρνηση έκλεισε το ICB, αφού ο Sanjinés παρουσίασε την ταινία *Ukamau* (1966), για την οποία οι αρχές φοβήθηκαν ότι θα υποκινούσε τους γηγενείς σε εξέγερση.⁵ Οποιος συμμετείχε στην ταινία απολύθηκε και ο εξοπλισμός και τα έργα μεταφέρθηκαν στο κανάλι 7, σταθμό που ανέπτυξε η στρατιωτική κυβέρνηση του στρατηγού René Barrientos. Στη συνέχεια ο Sanjinés και το συνεργείο του ίδρυσαν μια εταιρία παραγωγής ταινιών. την ονόμασαν Ukamau.

Στη δεκαετία του 1960, ο λατινοαμερικανικός κινηματογράφος έκανε κοινή στροφή προς τον «διανοουμενισμό» και την εξέταση των πολιτικών θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων της υπανάπτυξης και των οικονομικών συγκρούσεων. Μετά το **Cinema Novo της Βραζιλίας** και τον **Τρίτο Κινηματογράφο της Αργεντινής**, ο **Νέος Βολιβιανός Κινηματογράφος** προσπάθησε να προσδιορίσει μια εθνική ταυτότητα. Ιδεολογικά, ο νέος Βολιβιανός σκηνοθέτης προσπάθησε να κάνει σινεμά για τους ανθρώπους μαζί με ανθρώπους. Αυτό το κίνημα απέρριπτε την κινηματογραφία σε στιλ Χόλιγουντ. Οι ταινίες γυρίζονταν σε πραγματικούς χώρους, με ηθοποιούς μη επαγγελματίες και με φθινό εξοπλισμό. Η κυρίαρχη μορφή του βολιβιανού κινηματογράφου είναι ο Jorge Sanjinés (1937). Η τεράστια επιρροή του (μέσα από τις ταινίες και τα πολυάριθμα δοκίμια και άρθρα του) γίνεται αισθητή ακόμη και σήμερα. Για κάποιο χρονικό διάστημα, κάθε νέα βολιβιανή ταινία ερμηνευόταν ως μια προσπάθεια να «ξεπεράσει τον Sanjinés». Ο Sanjinés προσπάθησε να δημιουργήσει έναν πραγματικά λαϊκό κινηματογράφο για να παρουσιάσει μια επαναστατική πολιτική ατζέντα σε μια μορφή κατανοητή για το εργατικό και αγροτικό κοινό. Η πιο διάσημη ταινία του *Yawar Mallku* (1969) είναι μια παθιασμένη υπεράσπιση των ινδιάνικων πολιτισμών της Βολιβίας και παράλληλα μια επίθεση εναντίον του αμερικανικού ιμπεριαλισμού (που συμβολίζεται με ένα μυστικό πρόγραμμα αποστέρωσης). Η ταινία *El coraje del pueblo (Η νύχτα του Σαν Χουάν, 1971)* είναι ένα ντοκιμαντέρ για τους επιζώντες από τη σφαγή των βολιβιανών ανθρακωρύχων. Στην ταινία *Jatun auka* (που κυκλοφόρησε στο Περού), ο Sanjinés συνεργάστηκε με μέλη μιας αγροτικής κοινότητας των Άνδεων για να δραματοποιήσει τη βίαιη εκμετάλλευση της αγροτιάς. Στο χωριό Tanquy, οι αγρότες αρχίζουν την επαναστατική δράση ενάντια στον ιμπεριαλισμό που υποστηρίζεται από τις ΗΠΑ, όταν ένας από αυτούς, ένας γηγενής, εξωθείται από έναν ιδιοκτήτη γης. Οι μη επαγγελματίες συνεισέφεραν κατά πολύ ώστε να οδηγηθεί σε σωστή κατεύθυνση αυτό το

υπόδειγμα της ριζοσπαστικής λατινοαμερικανικής κινηματογραφίας. Ακόμη και όταν εργάστηκε στην εξορία, ο Sanjinés επέδειξε μια εξαιρετική ικανότητα να κάνει καλλιτεχνικά καινοτόμες και πολιτικά ισχυρές ταινίες, παρά τους χαμηλούς προϋπολογισμούς και τις δυσκολίες που σχετίζονται με τη μη βιομηχανική κινηματογραφική παραγωγή στη Λατινική Αμερική.

Στην ταινία *La nación clandestina* (1989) το «μυστικό έθνος» είναι ο ιθαγενής πολιτισμός που συνεχίζει να ζει παράλληλα με τις αστικές και δυτικοποιημένες πολιτικές δομές. Είναι επίσης η «κοινωνία μέσα στην κοινωνία» ενός έθνους χωρισμένου σε στρατιώτες και κατασκόπους και σ' εκείνους που διώκονται ως «ανατρεπτικοί». Ο κινηματογραφικός ήρωας, Σεμπασιάν Μαμάνι, εγκαταλείπει την κοινότητα στην παιδική του ηλικία αρνούμενος τη θέση του ως ιθαγενής. Αλλάζει το ντόπιο επώνυμό του από Mamani σε Maisman. Αυτή η μεταμόρφωση, ωστόσο, δε μεταβάλλει την κοινωνικοπολιτιστική του κατάσταση ιδίως επί της εποχής του δικτατορικού καθεστώτος. Η θέση του ιθαγενούς - την οποία προσπαθεί πάντα να αρνηθεί - υπογραμμίζει ξανά και ξανά την πολιτισμική περιθωριοποίησή του διαταράσσοντας την ύπαρξή του. Ίσως γι' αυτό η διαμονή του στην πόλη δεν είναι οριστική. Μετά από μια αρνητική εμπειρία περιθωριοποίησης και ρατσισμού, ο SebasUan επιστρέφει στο Willkani. Κατανοώντας ότι η ατομική ύπαρξη έχει νόημα μόνο όταν ζει με άλλους, προσπαθεί να διεκδικήσει και να επιτύχει την εξιλέωσή του χορεύοντας σε μια αρχαία τελετή με την οποία ελπίζει να αποκαταστήσει τη ζημιά που προκάλεσε στην κοινότητά του και συγχρόνως να απελευθερωθεί από το βάρος που ο ίδιος αισθάνεται. Η ταινία ολοκληρώνεται με το τέλος του χορού, οπότε ο ήρωας, εξαντλημένος από την προσπάθεια που κατέβαλε, πεθαίνει κάτω από ένα πολύχρωμο φόρεμα και μια βαριά μάσκα διαβόλου.

Με την ταινία του *Insurgentes* (2012) μέσω της ανακατασκευής κρίσιμων ιστορικών στιγμών στη μακρόχρονη προσπάθεια των Βολιβιανών Ινδιάνων να ανακτήσουν τη χαμένη

- λόγω της ισπανικής αποικιοκρατίας και της καταπίεσης των απογόνων τους - κυριαρχίας τους, δημοκρατικοί Κρεολοί σώζουν από την επίσημη λήθη αρκετούς αυτόχθονες ήρωες που έλαμψαν με το δικό τους φως σε αυτό το εξαιρετικό κατόρθωμα που κορυφώνεται με την άνοδο στην Προεδρία της Βολιβίας ενός Ινδιάνου, του Εβο Μοράλες.

Πολλοί σκηνοθέτες πολέμησαν τόσο με τη λογοκρισία των κυβερνητικών αρχών όσο και με την επικριτική στάση των ΜΜΕ στη Βολιβία, που επιτίθενταν στις ταινίες τους για την αριστερή κοινωνική κριτική που ασκούσαν καθώς και για την επιμονή τους να εστιάζουν στους αυτόχθονες λαούς. Για παράδειγμα, το 1953 οι Βολιβιανές αρχές προσπάθησαν να εμποδίσουν την ταινία *Vuelve SebasAana! (Los Chipayas)* να λάβει μέρος στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Servicio Oficial de Difusión Radiotelevisión y Espectáculos με τη δικαιολογία ότι «μια ταινία για τους Ινδιάνους δε θα μπορούσε

«ΟΙ ANTAPEΣ» (2012) του Χόρχε Σανχίνες

να αντιπροσωπεύσει τη Βολιβία σε ένα φεστιβάλ κινηματογράφου σε μια ξένη χώρα». Ωστόσο, ο Βολιβιανός Πρεσβευτής πέρασε κρυφά ένα αντίγραφο της ταινίας στο Φεστιβάλ, όπου η *Vuelve SebasAna!* κέρδισε το πρώτο βραβείο στην εθνογραφική κατηγορία.

Στο δεύτερο μέρος της δεκαετίας του '70, όταν η χώρα προσπαθούσε να βγει από τη στρατιωτική δικτατορία του στρατηγού Hugo Banzer (1971-1978), οι κινηματογραφιστές είχαν δυνατότητα επιλογής. Από τη μια πλευρά, υπήρχαν εκείνοι που ήθελαν να συνεχίσουν να κάνουν ταινίες - όπως αυτές του Sanjinés - όχι μόνο ανοικτά πολιτικές όσον αφορά στο περιεχόμενο, αλλά και να επινοήσουν μια νέα κινηματογραφική γλώσσα, διαφορετικές μορφές παραγωγής και εναλλακτικούς τρόπους διανομής. Από την άλλη πλευρά, μια ομάδα κινηματογραφιστών - πολλοί από τους οποίους αποτελούσαν μέλη της ομάδας Sanjinés - πρότειναν έναν πιο ανοικτό κοινωνικό ρεαλισμό, που αναπαράγει - με κάποιο βαθμό πρωτοτυπίας - τις μορφές ενός κλασικού αφηγητικού (εμπορικού) κινηματογράφου. Αυτή η δεύτερη επιλογή ονομάστηκε «Possible Cinema».⁶ Αυτό το στιλ εκπροσωπούν οι ταινίες *Chuquiago* (1977) του Antonio Eguino και *Mi socio* (Ο φίλος μου, 1982) του Paolo Agazzi. Η ταινία του Eguino φτιάχνει ένα κοινωνικό πορτρέτο της της Λα Παζ [«Chuquiago» είναι το όνομα της πόλης της Αϊμάρας, της γηγενούς γλώσσας που ομιλείται από ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού] εστιάζοντας στην πόλη, και ταυτόχρονα σηματοδοτεί την απόσταση από το έργο του Sanjinés, ο οποίος έχει επικεντρωθεί σε αγροτικούς ιθαγενείς πληθυσμούς. Ο Agazzi, στην ταινία *Mi socio*, προσπαθεί να κάνει το ίδιο: δεν περιγράφει αυτή την εποχή μια πόλη, αλλά τις διάφορες περιοχές της εθνικής επικράτειας.

Στο μεταξύ και τα επόμενα χρόνια, πολλές βολιβιανές ταινίες επέστρεψαν με λίγη τύχη στις διαδρομές που άνοιξαν οι Eguino και Agazzi για κοινωνικό ρεαλισμό, αλληγορική λογική, μαζί με επιτυχημένα πειράματα σε διαφορετικά κινηματογραφικά είδη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το 1995 ο Marcos Loayza με το road movie *Cuestión de fe*, (Θέμα πίστης) και, το 2005, η ταινία *El corazón de Jesús* (Η Καρδιά του Ιησού).

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, ο βολιβιανός κινηματογράφος χαρακτηρίστηκε από μετασχηματισμούς που οφείλονταν σε εξωτερικούς παράγοντες. Πρώτον, ένας σημαντικός αριθμός νέων κινηματογραφιστών της Βολιβίας έλαβε επίσημη εκπαίδευση στην Κούβα, τις Ηνωμένες Πολιτείες και αλλού. Αυτή η ομάδα είναι υπεύθυνη για μια μέτρια αλλά σημαντική επαγγελματισμό της «βιομηχανίας» του κινηματογράφου. Η δεύτερη εξωτερική επιρροή ήταν η άφιξη ψηφιακών μορφών και η επεξεργασία μέσω υπολογιστή. Αυτές οι αλλαγές εξηγούν, μεταξύ άλλων, μια απότομη αύξηση των αριθμών παραγωγής: το 2010, για παράδειγμα, ο αριθμός των ταινιών μεγάλου μήκους υπερέβη τις δώδεκα (ο ιστορικός μέσος όρος ήταν μία ή δύο ταινίες τον χρόνο).

Οι πρόσφατες βολιβιανές ταινίες θα μπορούσαν να ομαδοποιηθούν σε τρεις κύριες κατηγορίες. Πρώτον, σε παραλλαγές ενός κλασικού τρόπου κοινωνικού ρεαλισμού, ταινίες που επικεντρώνονται καταγλιό ή περιγραφή κοινωνικών προβλημάτων (μετανάστευση στον Πρώτο Κόσμο, διακίνηση ναρκωτικών, διαφθορά, βία). Δεύτερον, ταινίες που επιδεικνύουν την επιθυμία να εξερευνήσουν διαφορετικά είδη καθώς και εμπορικές φόρμουλες: κωμωδίες, περισσότερες ταινίες δράσης, ταινίες δράσης, ακόμη και - πέρσι - μια ταινία σπλάτερ. Και τέλος, εμφανίζονται ταινίες έντονα χαρακτηρισμένες από τις ιδέες και το στιλ του σκηνοθέτη, αυτό που στη δεκαετία του '80 ονομάστηκε

«auteur cinema», δηλαδή κινηματογράφος «του δημιουργού». Ίσως όλες αυτές οι τάσεις, από θεματική άποψη, έχουν δρομολογήσει αυτή την πολυαναμενόμενη κίνηση «πέρα από τον Sanjinés». Ωστόσο, σε ένα κρίσιμο σημείο, ο βολιβιανός κινηματογράφος εξακολουθεί να είναι και σήμερα πολύ «πολιτικός», αν και όχι με τον ίδιο τρόπο.

Στο πνεύμα αυτό κινούνται οι ταινίες:

- *Zona Sur* (Νότια περιφέρεια, 2009) του Juan Carlos Valdivia: μια πλούσια οικογένεια είναι κλειδωμένη στον δικό της μικρό κόσμο, αλλά οι κοινωνικές αλλαγές της Βολιβίας απειλούν να σπάσουν τη «φούσκα» της.
- *Rojo Amarillo Verde*, (Κόκκινο, Κίτρινο, Πράσινο, 2009), που σκηνοθέτησαν τρεις νεότεροι σκηνοθέτες (Rodrigo Bello°, Μαργη Βουλοαζ, Sergio Bastani). Πρόκειται για μια τριλογία ταινιών μεσαίου μήκους που συγκεντρώθηκαν σε μία με το πρόσχημα των χρωμάτων της βολιβιανής σημαίας. Μια μητέρα που αντιμετωπίζει τον θάνατο, ένα παιδί που έχει χάσει το σπίτι του και ένας νεαρός που επιθυμεί να έχει μητέρα. Παρόλο που ποικίλλει σε ό,τι αφορά το στιλ και τα θέματα, παρουσιάζει μια κοινή αισθητική.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΟΧΗ

Ο βολιβιανός κινηματογράφος μεταμορφώθηκε με την εμφάνιση των ψηφιακών μέσων. Η επεξεργασία μέσω υπολογιστή επέτρεψε να γίνουν μικρότερες και φθηνότερες παραγωγές. Αυτό οδήγησε σε ένα άλμα: από μέσο όρο δύο ταινιών μεγάλου μήκους ετησίως, παράγονται πάνω από δώδεκα το 2010. Αν και οι προϋπολογισμοί παραγωγής είναι πολύ χαμηλότεροι από ό,τι στο παρελθόν, οι ανεξάρτητοι κινηματογραφιστές πρέπει να κάνουν θυσίες για να χρηματοδοτήσουν τα σχέδιά τους. Ο Patrick Cordova, συγγραφέας, σκηνοθέτης και παραγωγός της *Erase un vez en Bolivia* (Μια φορά και έναν καιρό στη Βολιβία, 2011) έπρεπε να πουλήσει το αυτοκίνητό του για να τελειώσει την ταινία. Ήταν ένα road movie για δύο αδέρφια που διασχίζουν τη Βολιβία προς τα σύνορα με τη Χιλή κατά τη διάρκεια της εθνικής κρίσης του 2003. Πολλές από τις ταινίες που έγιναν εξακολουθούν να βασίζονται στις αρχές του κοινωνικού ρεαλισμού, αλλά υπάρχουν και ταινίες διαφόρων ειδών καθώς και έργα «κινηματογράφου του δημιουργού». Αξιοσημείωτοι σκηνοθέτες είναι οι Juan Carlos Valdivia, Eduardo López και Alejandro Pereyra.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Η χρήση φύλλων κόκας από τους Ινδιάνους των ψηλών βουνών τους βοηθούν να αντέχουν τις δύσκολες καιρικές συνθήκες. Βλ. a) <https://en.wikipedia.org/wiki/Coca> b) https://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Bolivia
2. Sánchez-H., José (1999), *The Art and Politics of Bolivian Cinema*, Lanham, MD and London: Scarecrow Press.
3. Οι άνθρωποι της φυλής Ούρους (Urus) ζουν πάνω στη λίμνη Τιτικάκα και έχουν αναπτύξει ένα είδος πολιτισμού που βασίζεται στα βούρλα - ο αρχικός σκοπός τους ήταν αμυντικός, αλλά εξακολουθούν να ζουν μέχρι και σήμερα με τον ίδιο τρόπο. Φτιάχνουν δηλαδή «vnsiá» από βούρλα και όταν το υπάρχουν στρώμα χαλάσει, απλώς προσθέτουν από πάνω καινούριο. Από το ίδιο υλικό κατασκευάζουν και τις βάρκες τους, αλλά το πιο απίστευτο είναι ότι φοβούνται το νερό και δεν μπαίνουν ποτέ στη λίμνη. Φαίνεται ότι προέρχονται από τον Αμαζόνιο, γιατί η γλώσσα τους θυμίζει τις γλώσσες των φυλών που κατοικούν εκεί, αλλά κανείς δε γνωρίζει τι τους ανάγκασε να ανέβουν στα υψίπεδα. Δύσκολα, πάντως, αποκτούν επαφή ακόμη και με τους κατοίκους των γύρω περιοχών. Πηγή: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9F%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%82_%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%AE
4. Βλ. Maren Goldberg, *Chaco War, Bolivia and Paraguay (1932-1935)*, <https://www.britannica.com/event/Chaco-War>
5. Η *Ukamau* είναι μια απεικόνιση των κοινωνικών προβλημάτων της αγροτιάς των Ανδεων που γυρίστηκε αποκλειστικά στη γλώσσα Αϊμάρα, η οποία ομιλείται στη Βολιβία - όπου και είναι μια από τις κυρίαρχες ινδιάνικες γλώσσες - στο Περού, στην Αργεντινή και στη Χιλή. Η γλώσσα αυτή είναι η κυρίαρχη στην ομάδα γλωσσών όπου ανήκει, γι' αυτό και η ομάδα αυτών των γλωσσών ονομάζεται επίσης Αϊμάρα.
6. Sánchez-H., José, *ό.π.* σελ. 11.

ΜΑΡΙΑ ΧΡΟΥΣΑΚΗ

ΜΙΑ ΞΕΧΑΣΜΕΝΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ

Του *Γιάννη Αυγέρη*

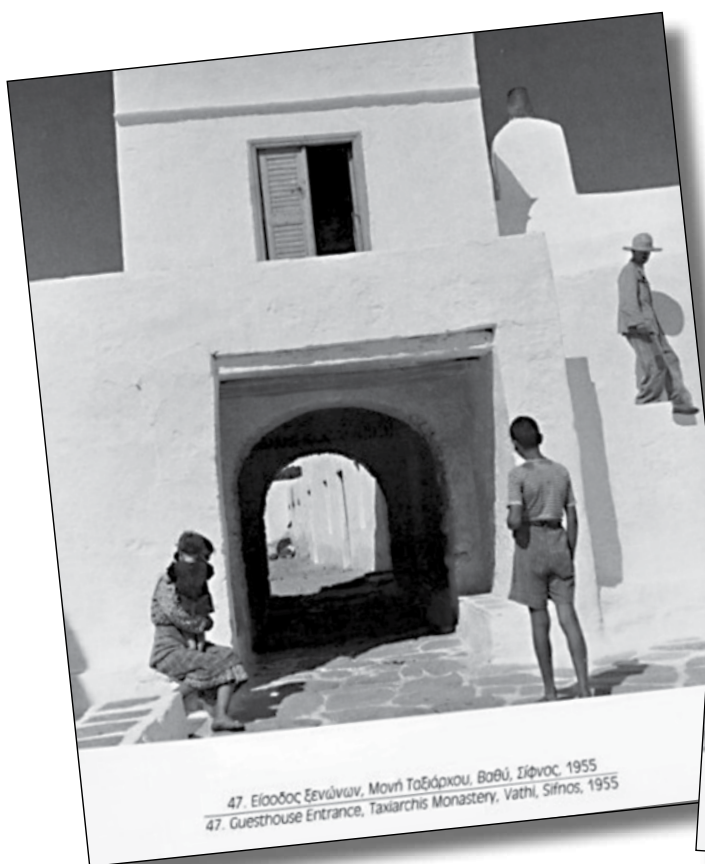
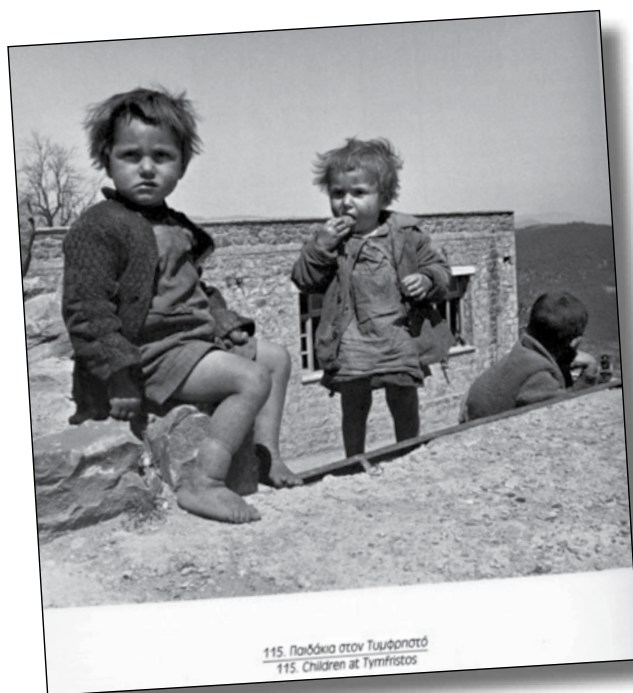
Η Μαρία Χρουσάκη γεννήθηκε στη Σμύρνη το 1899. Αρχικά σπούδασε ζωγραφική. Το 1926 αποφοίτησε από τη Σχολή Εθελοντριών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού. Τον Ερυθρό Σταυρό τον υπηρέτησε για πολλά χρόνια και αυτό την επηρέασε καθοριστικά.

Με τον Ερυθρό Σταυρό γύρισε σχεδόν όλη την Ελλάδα φωτογραφίζοντας όσα έβλεπε και όσα βίωνε.

Μέσα από τις φωτογραφίες της, που καλύπτουν ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, από το 1917 ως το τέλος δεκαετίας του '50, αναδύεται η Ελλάδα της προπολεμικής αλλά και της μεταπολεμικής περιόδου. Η Χρουσάκη δεν ήταν επαγγελματίας φωτογράφος. Μέσα από τη μελέτη του φωτογραφικού αρχείου της ανακαλύπτουμε μια ευαίσθητη φωτογράφο με συγκεκριμένη αισθητική άποψη. Οι φωτογραφίες της απλές, χωρίς μελοδραματισμούς και ρητορικές μεγαλοστομίες (σε αντίθεση με αυτές της Nelly) εμφανίζουν μια ηρεμία ακόμη και όταν απεικονίζουν κίνηση.

Από τις πιο σημαντικές ενότητες του έργου της είναι αναμφίβολα οι φωτογραφίες των παιδιών της βόρειας Ελλάδας στις παιδοπόλεις της Φρειδερίκης το 1948 κατά τη διάρκεια του εμφύλιου πολέμου. Με την ευαισθησία της κατόρθωσε να συνδυάσει την καλλιτεχνική φωτογραφία με τη φωτογραφία-ντοκουμέντο.

Το αρχείο της το δώρισε στην Εθνική Πινακοθήκη.

ΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ 2018

Του Δημήτρη Καλαντίδη

Κατά τη διάρκεια του 2018 κυκλοφόρησαν σαράντα τέσσερα βιβλία για τον κινηματογράφο.

Δεκαεπτά (39%) είναι βιβλία ιστορίας, κριτικής, θεωρίας, αισθητικής, τεχνικής και κοινωνιολογίας του κινηματογράφου, είκοσι έξι (59%) αφορούν πρόσωπα του κινηματογράφου και ένα (2%) είναι βιβλίο με σενάρια.

Τους συγγραφείς απασχόλησαν θέματα από την ιστορία του ελληνικού και παγκόσμιου κινηματογράφου και ζητήματα θεωρίας και αισθητικής της έβδομης τέχνης. Επίσης, τους απασχόλησαν διάφορα πρόσωπα του ελληνικού και παγκόσμιου κινηματογράφου.

Κατά τη διάρκεια του 2018 κυκλοφόρησαν, επίσης, σαράντα δύο κατάλογοι κινηματογραφικών εκδηλώσεων και τέσσερα ημερολόγια.

I. ΙΣΤΟΡΙΑ – ΚΡΙΤΙΚΗ – ΘΕΩΡΙΑ – ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ – ΤΕΧΝΙΚΗ – ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

A. Βιβλία Ελλήνων συγγραφέων

- **ΒΑΓΓΕΝΑΣ ΤΑΣΟΣ ΧΡ.:** *Κινηματογραφικός αναστοχασμός. 1200 κινηματογραφικές σκέψεις, χαρακτηριστικές εκφράσεις, αποσπάσματα, taglines – slogans – συνθήματα, από 300 ταινίες* (Εκτυπωλόγιο-Π. Νκολόπουλος, Πάτρα 2018, 352 σελ.).
- **ΒΑΔΑΛΟΥΚΑΣ ΝΙΚΟΣ Ι. Β.:** *Τα Γιάννενα στον κινηματογράφο. Μνήμη και Αναπαράσταση* (Ισνάφι, Ιωάννινα 2018, 146 σελ.).
- **ΓΡΟΣΔΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ:** *Κινηματογράφος & δημιουργική γραφή: μαθήματα κινηματογραφικού γραμματισμού* (Πολιτιστική Εταιρεία Κρήτης-Πυξίδα της Πόλης / Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, Χανιά 2018, 184 σελ.).
- **ΔΑΣΙΟΥ ΕΛΕΝΗ** και **ΛΟΓΑΡΑΣ ΚΩΣΤΑΣ** (Επιμέλεια): *Κινηματογραφική Λέσχη Πάτρας. 40 χρόνια (1978-2018) [ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ/ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ, 40 χρόνια Λέσχη. Κινηματογραφική Λέσχη Πάτρας (1978-2018), Εκδόσεις «Πικραμένους», Πάτρα 2018, 264 σελ.).*
- **ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΛΕΥΤΕΡΗΣ / LAMPRAKIS LEFTERIS** [Συλλογή – Επιμέλεια / Collection – Curation]: *Ζορμπάς για πάντα! Αρχεακό υλικό & Αφίσες από την ταινία / Zorba for ever! Archival Material & Posters from the Film* (Υπεύθυνος έκδοσης: Ματθαίος Φραντζεσκάκης, Κείμενα: Λευτέρης Λαμπράκης και Παναγιώτης Τιμογιαννάκης, Μεταφράσεις: Αργυρώ (Ρούλα) Οικονομάκη, Πολιτιστική Εταιρεία Κρήτης-Πυξίδα της Πόλης και Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, Κρύα Βρύση Δήμου Πλατανιά / Κολυμβάρι Πλατανιά Χανίων 2018, 64 σελ.).
- **ΛΕΜΟΝΙΔΟΥ ΕΛΛΗ:** *Η Ιστορία στη μεγάλη οθόνη. Ιστορία, κινηματογράφος και εθνικές ταυτότητες* (Ταξιδευτής, Αθήνα 2017, 282 σελ.).
- **ΛΙΝΑΡΑΣ ΘΩΜΑΣ:** *«Stalker»: το Μεγάλο Πουθενά* (Εισαγωγή: Αλέξανδρος Ισαρης, Σαιξπηρικών, Θεσσαλονίκη 2018, 56 σελ.).
- **ΝΤΑΛΛΑΣΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ Π.:** *Κοινωνία, θρησκεία και πολιτισμός στον ελληνικό κινηματογράφο της δεκαετίας του '50* (Διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση και ανασύνθε-

ση της «εν κινήσει» κοινωνικής και πολιτισμικής εικόνας σε άσπρο-μαύρο, Θεσσαλονίκη 2018, 660 σελ.).

- **ΤΑΡΝΑΝΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ:** *Η υποκριτική στον κινηματογράφο και στο θέατρο των πολυμέσων* (Αιγόκερως και Σχολή Σταυράκου, Αθήνα 2018, 104 σελ.).

- **ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ** (Επιμέλεια): *Λουλούδια που μαράθηκαν νωρίς. Κακόπετρος 28 Αυγούστου 1944 [ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ/ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ, Έρευνα για τις ανάγκες του ντοκιμαντέρ Λουλούδια που μαράθηκαν νωρίς. Κακόπετρος 28 Αυγούστου 1944 [2018] των Ματθαίου Φραντζεσκάκη και Βίκης Αρβελάκη, Επιμέλεια υλικού – Απόδοση και μεταφορά προφορικού λόγου σε γραπτό κείμενο: Κατερίνα Κορωνιωτάκη, Πολιτιστική Εταιρεία Κρήτης-Πυξίδα της Πόλης, Κρύα Βρύση Δήμου Πλατανιά / Κολυμβάρι Πλατανιά Χανίων 2018, 96 σελ.).*

- **Εικόνας μεταχειρίζομαι, ω δίδασκαλε! Τρία κείμενα του Κωστή Παλαμά για τον κινηματογράφο και το ρόλο του στην εκπαίδευση** (Έρευνα - Προλεγόμενα: Νίκος Θεοδοσίου, Επίμετρο: Δημήτρης Σπύρου, Ιδέα – Επιμέλεια κειμένων Κ. Παλαμά: Θανάσης Ρεντζής, Επιμέλεια: Χρήστος Κωνσταντόπουλος, Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας, Αθήνα/Πύργος 2018, 24 σελ.).

- **Επίλογος 2018. Ετήσια Πολιτιστική Έκδοση. Αφιερώματα, Θέατρο, Φεστιβάλ, Εικαστικά, Χορός, Κινηματογράφος, Φωτογραφία, Μουσική, Αρχιτεκτονική, Γράμματα - Τέχνες, Κόμικ, Πολιτιστική κληρονομιά, Πολιτιστική πολιτική, Media, Επέτειοι, Χρονολόγιο θεατρικών παραστάσεων [ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, «Κινηματογράφος» και «Επέτειοι / Ινγκμαρ Μπέργκμαν», 27ος χρόνος, Ίδρυτης: Σπύρος Γαλαίος, Σύμβουλος έκδοσης: Κώστας Γεωργουσόπουλος, Διευθυντής έκδοσης: Τάκης Βλαστός, Αρχισυντάκτης: Γιάννης Ν. Μπασκόζος, Κείμενα για τον κινηματογράφο: Χρήστος Μήτσος, Νίνος Φένεκ Μικελίδης και Αχιλλέας Ντελλής, Επίλογος-Αοτική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία, Αθήνα 2018, σσ. 221-254 και σσ. 407-422 / 580 σελ.).**

- **Film Noir. Δολοφονικές σκέψεις και μυθολογία** (Επιλογή - Απόδοση: Γιάννης Μπαζός, Εισαγωγή: Θωδωρή Πατρίκιος, Σοφίτα, Αθήνα

2018, 208 σελ.).

- **Κινηματογράφος 2017** (Ετήσιος Οδηγός, ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Αρχισυνταξία: Γιάγκος Αντίοχος, Νέστορας Πουλάκος και Ιωσήφ Πρωιμάκης, Κείμενα: Ανδρέας Τύρος, Γιάγκος Αντίοχος, Δημήτρης Κολιοδήμος, Ιωσήφ Πρωιμάκης, Νέστορας Πουλάκος, Γιώργος Παπαδημητρίου, Δημήτρης Χαρίτος, Λευτέρης Αδαμίδης, Ιφιγένεια Καλαντζή, Χρήστος Σκυλάκος, Νίνος Φένεκ Μικελίδης, Θωδωρή Κουτσουγιαννόπουλος, Αλέξανδρος Ρωμανός Λιζάρδος, Ρόμυ Εκσιέλ, Δημήτρης Καλαντίδης, Νίκος Τσαγκαράκης, Ηλίας Φραγκούλης, Γιάννης Ζουμπούλακης, Δημοσθένης Ξιφιλίνος και Κωνσταντίνος Μπλάθρας, Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου, Αθήνα 2018, 368 σελ.).

B. Μεταφράσεις

- **ΟΦΔΚΕΑ:** *Κινηματογράφος και Αναρχισμός* (Επανεκδοση, Ομάδα Φίλων του Διεθνούς Κέντρου Ερευνών του Αναρχισμού [ΟΦΔΚΕΑ], Μετάφραση: Λήδα Τριανταφυλλίδη, Επιμέλεια: Ν. Κονίδης και Λεωνίδας Χριστάκης, Ελεύθερος Τύπος, Αθήνα 2018, 112 σελ., 1η έκδοση: Ideo-Tserpi, 1985).

Γ. Βιβλία κινηματογραφικών εκδηλώσεων

- **Εμπειρίες που δεν διδάσκονται. 26 εισηγήσεις για το σεναριο [ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Σεμινάριο της Ένωσης Σεναριογράφων Ελλάδος για το σενάριο στο πλαίσιο του εορτασμού των 30 ετών της Ένωσης [3 Μαρτίου 2018], Κείμενα: Αλέξανδρος Κακαβάς, Παναγιώτης Τσολιάς, Κωστής Δήμος, Χρυσάνθη Σωτηροπούλου, Δημήτρης Γεωργιάδης, Μάριος Τσαγκαράκης, Αντώνης Σιμιτζής, Σταύρος Αβδούλος, Θανάσης Σκουρμπέλος, Άννα Χατζησοφιά, Κωστούλα Τωμαδάκη, Γιώργος Μυλωνάς, Γιώργος Κωνσταντινόπουλος, Αλέξανδρος Μαυρόγιαννης, Δημήτρης Σοφιανόπουλος, Γιάννης Μαρούδας, Κώστας Καπάνης, Βασίλης Σπηλιόπουλος, Θάνος Τσάμπρας, Μανούσος Μανουσάκης, Ηλίας Φλωράκης, Σοφία Σωτηρίου, Κώστας Παπαπέτρος, Ρένα Ρίγγα και Αλεξάνδρα Μπελεγράτη, Εκδόσεις Σεναριογράφων Ελλάδος, Αθήνα 2018, 124 σελ.).**

• «**Το μετέωρο βήμα του πελαργού**». 27 χρόνια μετά (Αφιέρωμα [Προβολή και Εκθεση- Εγκατάσταση] στην ταινία του Θόδωρου Αγγελόπουλου στο πλαίσιο του 6ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, Κείμενα: **Αντώνης Περιβολάκης**, Επιμέλεια έκδοσης: Λευτέρης Λαμπράκης, Πολιτιστική Εταιρεία Κρήτης- Πυξίδα της Πόλης / Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, Κρύα Βρύση Δήμου Πλατανιά / Κολυμβάρι Πλατανιά Χανίων 2018, 64 σελ.).

II. ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

A. Βιβλία Ελλήνων συγγραφέων

• **ΑΚΤΣΟΓΛΟΥ ΜΠΑΜΠΗΣ**: *Αλφρεντ Χίτσκοκ* (Επανεκδοση, Αιγόκερως, Αθήνα 2018, 200 σελ., 1η έκδοση: 1985, 2η έκδοση βελτιωμένη και συμπληρωμένη: 2003).

• **ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ**: *Αντρέι Ταρκόφσκι* (Επανεκδοση, Αιγόκερως, Αθήνα 2018, 146 σελ., 1η έκδοση: 2003).

• **ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΦΡΕΝΤΥ**: *Ελλη Λαμπέτη* (Επανεκδοση, *Ελλη Λαμπέτη. Βιογραφία*, Εκδόσεις Καστανιώτης / Ειδική έκδοση για την εφημερίδα *Πρώτο Θέμα*, Αθήνα 2018, 344 σελ., 1η έκδοση: Κάκτος, 1996, 2η έκδοση: Εκδόσεις Καστανιώτη, 2006).

• **ΔΕΛΑΠΟΡΤΑΣ ΜΑΚΗΣ**: *Αλίκη Βουγιουκλάκη. Μεγάλοι Έλληνες ηθοποιοί* (Ερευνα - Επιμέλεια εικονογραφικού υλικού: Κάλλια Αναγνωστάκη, εφημερίδα *Η Καθημερινή*, Αθήνα 2018, 160 σελ.).

• **ΔΕΛΑΠΟΡΤΑΣ ΜΑΚΗΣ**: *Δημήτρης Παπαμαχαίλη. Μεγάλοι Έλληνες ηθοποιοί* (Επανεκδοση, Ερευνα - Επιμέλεια εικονογραφικού υλικού: Κάλλια Αναγνωστάκη, εφημερίδα *Η Καθημερινή*, Αθήνα 2018, 160 σελ., 1η έκδοση: *Δημήτρης Παπαμαχαίλη. Ένας μύθος, μια ιστορία* [Βιβλίο-Λεύκωμα], Αγκυρα, 2002).

• **ΔΕΛΑΠΟΡΤΑΣ ΜΑΚΗΣ**: *Διονύσης Παπαγιαννόπουλος. Μεγάλοι Έλληνες ηθοποιοί* (Ερευνα - Επιμέλεια εικονογραφικού υλικού: Κάλλια Αναγνωστάκη, εφημερίδα *Η Καθημερινή*, Αθήνα 2018, 160 σελ.).

• **ΔΕΛΑΠΟΡΤΑΣ ΜΑΚΗΣ**: *Λάμπρος Κωνσταντίνρας. Μεγάλοι Έλληνες ηθοποιοί* (Επανεκδοση, Ερευνα - Επιμέλεια εικονογραφικού υλικού: Κάλλια Αναγνωστάκη, εφημερίδα *Η Καθημερινή*, Αθήνα 2018, 160 σελ., 1η έκδοση: *Λάμπρος Κωνσταντίνρας. «Ο άρχοντας της κωμωδίας»* [Βιβλίο-Λεύκωμα], Ορφείας, 2005).

• **ΔΕΛΑΠΟΡΤΑΣ ΜΑΚΗΣ**: *Μάρθα Καραγιάννη. Μεγάλοι Έλληνες ηθοποιοί* (Επανεκδοση, Ερευνα - Επιμέλεια εικονογραφικού υλικού: Κάλλια Αναγνωστάκη, εφημερίδα *Η Καθημερινή*, Αθήνα 2018, 160 σελ., 1η έκδοση: *Μάρθα Καραγιάννη. «Κορίτσι για μιούζικαλ»* [Βιβλίο-Λεύκωμα], Ορφείας, 2009).

• **ΔΕΛΑΠΟΡΤΑΣ ΜΑΚΗΣ**: *Ντίνος Ηλιόπουλος. Μεγάλοι Έλληνες ηθοποιοί* (Επανεκδοση, Ερευνα - Επιμέλεια εικονογραφικού υλικού: Κάλλια Αναγνωστάκη, εφημερίδα *Η Καθημε-*

ρινή, Αθήνα 2018, 160 σελ., 1η έκδοση: *Ντίνος Ηλιόπουλος. «Ο κλόουν που έπεσε από το φεγγάρι...»* [Βιβλίο-Λεύκωμα], Ορφείας, 2006).

• **ΔΕΛΑΠΟΡΤΑΣ ΜΑΚΗΣ**: *Ρένα Βλαχοπούλου. Μεγάλοι Έλληνες ηθοποιοί* (Επανεκδοση, Ερευνα - Επιμέλεια εικονογραφικού υλικού: Κάλλια Αναγνωστάκη, εφημερίδα *Η Καθημερινή*, Αθήνα 2018, 160 σελ., 1η έκδοση: *Βίβα Ρένα. Η ζωή και η καριέρα της μεγάλης ηθοποιού Ρένας Βλαχοπούλου* [Βιβλίο-Λεύκωμα], Αγκυρα, 2002).

• **ΔΕΛΑΠΟΡΤΑΣ ΜΑΚΗΣ**: *Τζένη Καρέζη. Μεγάλοι Έλληνες ηθοποιοί* (Επανεκδοση, Ερευνα - Επιμέλεια εικονογραφικού υλικού: Κάλλια Αναγνωστάκη, εφημερίδα *Η Καθημερινή*, Αθήνα 2018, 160 σελ., 1η έκδοση: *Τζένη Καρέζη. Το άρωμα μιας ζωής* [Βιβλίο-Λεύκωμα], Αγκυρα, 2003).

• **ΚΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛΗΣ**: *Δηλαδή...* (Επανεκδοση, *ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ, Η Εφημερίδα των Συντακτών*, Αθήνα 2018, 136 σελ., 1η έκδοση: Εκδόσεις Καστανιώτη, 1990).

• **ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΛΕΥΤΕΡΗΣ**: *Walter Lassally. Μια συνομιλία* (Υπεύθυνος έκδοσης: Ματθαίος Φραντζεσκάκης, Πολιτιστική Εταιρεία Κρήτης-Πυξίδα της Πόλης και Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων, Κρύα Βρύση Δήμου Πλατανιά / Κολυμβάρι Πλατανιά Χανίων 2018, 48 σελ.).

• **ΜΗΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ**: *Η κινηματογραφική μορφή του πόνου και της οδυνήρης αναπόλησης. Ο μοντερνισμός του Τάκη Κανελλόπουλου* (Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2018, 448 σελ.).

• **ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ ΑΛΕΚΟΣ**: *Λες και ήταν χθες. Επετειακή έκδοση* (Επανεκδοση, Πρόλογος: Φρέντυ Γερμανός, Επίλογος: Δήμος Λεβιθόπουλος, Μέγανδρος, Αθήνα 2018, 544 σελ., 1η έκδοση: *Λες και ήταν χθες...*, Εκδόσεις Συμυριωτάκη, x.x. [1986], 2η έκδοση: *Λες και ήταν χθες*, Αλκυονίδ, 2015).

• **ΣΠΑΡΤΑΛΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ**: *Μέρες με τον Νίκο* (Ροπή, Θεσσαλονίκη 2018, 328 σελ.).

• **ΤΑΡΝΑΝΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ**: *Πιερ Πάολο Παζολίνι* (Επανεκδοση, Αιγόκερως, Αθήνα 2018, 140 σελ., 1η έκδοση: 1986, 2η έκδοση βελτιωμένη και συμπληρωμένη: 2003).

• **ΤΕΡΕΖΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΘ.**: *Η έννοια της ουτοπίας στο έργο του Θόδωρου Αγγελόπουλου* (Εννοια, Αθήνα 2018, 306 σελ.).

• **ΤΣΑΚΩΝΙΑΤΗΣ ΜΙΜΗΣ**: *Γιάννης Σμαραγδής. Ο αρχιτέκτονας της ψυχής. «Καλή σου νύχτα κυρ' Αλέξανδρε»* (Αρμός, Αθήνα 2018, 362 σελ.).

• **ΤΣΙΛΙΚΗΣ ΣΑΚΗΣ**: *Μικρή σουίτα για έναν μεγάλο άνθρωπο* (Δρόμων, Αθήνα 2018, 58 σελ.).

• **Ακίρα Κουροσάβα**. *Ο «Σαϊζήνη» του σινεμά* [ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Αρχιουνταξία: Κωνσταντίνος Μπλάθρας και Νέστορας Πουλάκος, Κείμενα: Νέστορας Πουλάκος, Κωνσταντίνος Μπλάθρας, Νίνος Φένεκ Μικελίδης, Ιωσήφ Πρωιμάκης, Λευτέρης Αδαμίδης, Θόδωρος Για-

χουσιτίδης, Νίκος Αρτινός, Ανδρέας Τύρος, Τάσος Γουδέλης, Δημήτρης Καλαντίδης, Γιάννης Καντέα-Παπαδόπουλος, Αλέξης Ν. Δερμεντζόγλου, Γιάννης Ν. Γκακίδης, Νίκος Τσαγκαράκης, Δημοσθένης Ξιφίλιος, Ρόμυ Εκσιάλ, Γιάννης Ζουμπουλάκης, Ανδρέας Κουταλάς, Χρήστος Σκυλλάκος, Δημήτρης Κολιοδήμος, Τάσος Ρέτζιος, Ιφιγένεια Καλαντζή, Αλέξανδρος Ρωμανός Λιζάρδος και Γιάννης Φραγκούλης, Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου και Βακχικών, Αθήνα 2018, 120 σελ.).

• **Γιώργος Ζιάκας**. *Θέατρο, Κινηματογράφος, Ζωγραφική / Giorgos Ziakas. Theatre, Cinema, PainVng* [ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, «Κινηματογράφος/Cinema», Μετάφραση: Μαρία Ανδρόνικου, Καλλιτεχνική επιμέλεια: Βουβούλα Σκούρα, Κείμενα: Γιώργος Ζιάκας, Δημήτρης Μαυρίκιος, Νίκη Μαργακού, Βασίλης Παπαβασιλείου, Ιωάννα Παπαντωνίου, Μιχάλης Χριστοδουλίδης, Βάσω Κυριάκη, Κώστας Λάνταβος, Κείμενα για τον κινηματογράφο: Γιώργος Ζιάκας, Θεμέλιο, Αθήνα 2017, σσ. 317-412 / 562 σελ.).

B. Μεταφράσεις

• **ΓΑΒΡΑΣ ΚΩΣΤΑΣ**: *Αυτοβιογραφία. Πήγαινε εκεί όπου είναι αδύνατο να πας* (Μετάφραση: Ωρίων Αρκομάνης, Gutenberg, Αθήνα 2018, 512 σελ. + 40 σελ. με φωτογραφίες, 1η έκδοση στα γαλλικά: 2018).

• **ΚΑΖΑΝ ΕΛΙΑ**: *Για τη σκηνοθεσία* (Πρόλογος: MarUn Scorsese, Εισαγωγή - Επιμέλεια: Robert Cornfield, Μετάφραση: Νίνα Μπούρη, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2018, 464 σελ., 1η έκδοση στα αγγλικά: 2009).

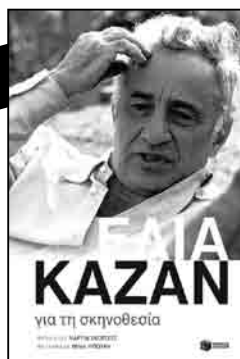
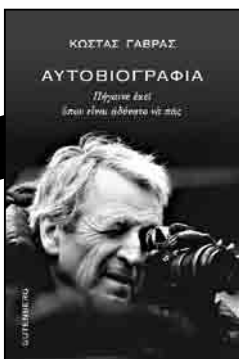
• **ΚΟΣΚΙΝΕΝ ΜΑΑΡΕΤ**: *Ινγκμαρ Μπέργκμαν* (Swedish InsUtute, Αθήνα 2018, 16 σελ., 1η έκδοση στα αγγλικά: 1993, 6η αναθεωρημένη έκδοση στα αγγλικά: 2018).

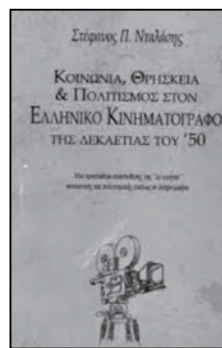
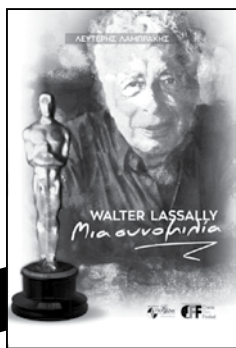
• **ΛΕΦΕΒΡΕ RAYMOND**: *Ινγκμαρ Μπέργκμαν* (Επανεκδοση, Μετάφραση - Επιμέλεια κειμένου: Μπάμπης Ακτσόγλου και Χρυσάνθη Παπαλά, Αιγόκερως, Αθήνα 2018, 150 σελ., 1η έκδοση: 1988, 2η έκδοση βελτιωμένη και συμπληρωμένη: 2003, 1η έκδοση στα γαλλικά: 1983).

III. ΣΕΝΑΡΙΑ

A. Βιβλία Ελλήνων συγγραφέων

• **ΖΩΝΑΡΑΣ ΚΑΡΟΛΟΣ** και **ΣΤΑΪΚΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ**: *Το νησί των ονείρων* και **ΜΠΟΛΟΝΑΞΗ ΕΛΕΝΗ**: *Αντέχεις το σκοτάδι*, (4ος Πανελλήνιος Διαγωνισμός Συγγραφής Σεναρίων Ένωσης Σεναριογράφων Ελλάδος, 1ο Βραβείο Πρωτότυπου Σεναρίου Μεγάλου Μήκους: *Το νησί των ονείρων*, 1ο Βραβείο Πρωτότυπου Σεναρίου Μικρού Μήκους: *Αντέχεις το σκοτάδι*, Εκδόσεις Σεναριογράφων Ελλάδος / Book Stream.eu, Αθήνα 2018, 120 σελ.).

IV. ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ

- **Ημερολόγιο 2019 / Calendar 2019.** «Αμερικαν μπαρ!» [Σχεδιασμός: Γιώργος Σιούρτης, Klaketa/Εκδόσεις Σιούρτης, Αθήνα 2019 [2018], 28 σελ.].
- **Ημερολόγιο 2019 / Calendar 2019.** «Αμερικαν μπαρ!» [Σχεδιασμός: Επιμέλεια: Γιώργος Σιούρτης, Φωτογραφικό αρχείο: Klaketa και Χρήστος Σταθακόπουλος, Klaketa/Εκδόσεις Σιούρτης, Αθήνα 2019 [2018], 28 σελ.].
- **Ημερολόγιο 2019. Μεγάλοι Έλληνες ηθοποιοί** [Σχεδιασμός: Σωτήρης Λαγός, Εφημερίδα Η Καθημερινή/100 χρόνια Καθημερινή 1919-2019, Αθήνα 2018, 28 σελ.].
- **Ημερολόγιο 2019. Σούζη τρωί!** [Επιμέλεια: Γιώργος Σιούρτης, Φωτογραφίες: Αρχείο Klaketa, Klaketa/Εκδόσεις Σιούρτης, Αθήνα 2019 [2018], 28 σελ.].

V. ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

- **12ο Φεστιβάλ Ελληνικού Ντοκιμαντέρ - Docfest.** Χαλκίδα
- **13ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού / 13th Lemesos International Documentary Festival.**
- **17ο Διεθνές Φεστιβάλ του Σινεμά Animation στην Υπαίθρο - Οψεις του Κόσμου. Πάφος / 17th Countryside Animafest Cyprus - Views of the World. Pafos**
- **18η Ευρωπαϊκή Συνάντηση Νεανικής Οπτικοακουστικής Δημιουργίας Camera Zizanio. Πύργος / 18th European Meeting of Young People's Audiovisual Creation Camera Zizanio. Pyrgos**
- **19ο Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου της Ελλάδος. Αθήνα - Θεσσαλονίκη / 19e Festival du Film Francophone de Grèce. Athènes - Thessalonique**
- **20ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Α Κατάλογος / 20th Thessaloniki Documentary Festival. Non Catalog**
- **20ό Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Θα το τολμούσες; Επίσημος Κατάλογος / 20th Thessaloniki Documentary Festival. Would You Dare? Official Catalog**
- **21ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους & 18η Ευρωπαϊκή Συνάντηση Νεανικής Οπτικοακουστικής Δημιουργίας Camera Zizanio. Πύργος - Αμαλιάδα / 21st Olympia International Film Festival for Children and Young People & 18th Camera Zizanio. Pyrgos - Amaliada**
- **21ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους. Αφιέρωμα. Εργασία και ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αμαλιάδα / 21st Olympia International Film Festival for Children and Young People. Tribute. Amaliada**
- **24ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Αθήνας. Νύχτες Πρεμιέρας / 24th Athens International Film Festival**
- **3ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ «Πέρα από τα Σύνορα».** Καστελλόριζο

- **3ο Φεστιβάλ Ισπανόφωνου Κινηματογράφου Αθήνας / 3er Festival de Cine Hispanófono de Atenas**
- **31ο Πανόραμα Ευρωπαϊκού Κινηματογράφου. Αθήνα**
- **4ο Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Πελοποννήσου. Καλαμάτα - Σπάρτη - Αμαλιάδα - Αργος - Δημητσάνα - Γύθειο / 4th Peloponnissos International Documentary Film Festival**
- **4ο Πανόραμα Ελληνικού Κινηματογράφου «Θόδωρος Αγγελόπουλος». «Ερωσ ανίκατε». Αφιέρωμα στον Γιώργο Τσεμπερόπουλο. Λάρισα**
- **41ο Φεστιβάλ Ελληνικών Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας. 24ο Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας / 41st National Short Film Festival in Drama. 24th International Short Film Festival in Drama**
- **5ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Νύχτες Τρόμου. Αθήνα - Θεσσαλονίκη / 5th Horrortant Film Festival «Fright Nights». Athens - Thessaloniki**
- **59ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Α Κατάλογος / 59th Thessaloniki International Film Festival. Non Catalog**
- **59ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Επίσημος Κατάλογος / 59th Thessaloniki International Film Festival. Official Catalog**
- **6ο Aegean Docs Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Ντοκιμαντέρ. Λέσβος - Χίος - Σάμος - Λήμνος - Ικαρία - Φούρνοι - Οινούσες - Αη Στράτης - Ψαρά / 6th Aegean Docs International Documentary Film Festival**
- **6ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Σύρου. Είναι αλήθεια; / 6th Syros International Film Festival. Is It Real?**
- **6ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Χανίων / 6th Chania Film Festival**
- **7η Εβδομάδα Αφρικανικού Κινηματογράφου. Αθήνα - Θεσσαλονίκη / 7th African Film Week. Athens - Thessaloniki**
- **7ο Διεθνές Φεστιβάλ Ψηφιακού Κινηματογράφου Αθήνας. Αφιέρωμα. Έρευνα και Καινοτομία / 7th Athens International Digital Film Festival. Tribute. Research and Innovation**
- **7ο Διεθνές Φεστιβάλ Ψηφιακού Κινηματογράφου Αθήνας / 7th Athens International Digital Film Festival**
- **8ο Διεθνές Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Κύπρου. Λεμεσός / 8th International Short Film Festival of Cyprus. Limassol**
- **9ο Διεθνές Φεστιβάλ Τουριστικών Ταινιών Μικρού Μήκους Αμοργού / 9th International Short Tourism Film Festival of Amorgos**
- **9ο Φεστιβάλ Εθνογραφικού Κινηματογράφου Αθήνας. Εθνοfest**
- **9ο Φεστιβάλ Πρωτοποριακού Κινηματογράφου / 9th Athens Avant-Garde Film Festival [Ταινιοθήκη της Ελλάδος]**
- **10ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Λάρισας. Artfools / 10th Larissa International Film Festival. Artfools**
- **Aegean Film Festival. 12 Days July 2018. Patmos - Paros**
- **Aegean Film Festival. Winter Edition 2018. Patmos**
- **Animasyros 11. Διεθνές Φεστιβάλ + Αγορά**

- **Κινομένων Σχεδίων. Σύρος / Animasyros 11. International Animation Festival + Agora. Syros**
- **Γυναίκες & Πολιτική. Φεστιβάλ Ταινιών 2018 / Women & Politics. Film Festival 2018 [Δήμος Αθηναίων και Ταινιοθήκη της Ελλάδος]**
- **Cine Doc. Documentary, Screenings, Events and Distribution. Αθήνα - Θεσσαλονίκη - Πάτρα - Βόλος - Αμαλιάδα**
- **Εικόνες και Οψεις του Εναλλακτικού Κινηματογράφου. Λευκωσία / Images and Views of Alternative Cinema. Nicosia**
- **In-Edit Greece. International Music Documentary Film Festival. Athens Edition - Thessaloniki Edition**
- **Outview Film Festival. Ημέρες Queer Κινηματογράφου. Της μάνας σου... καμάρι. Κάνε την προσβολή τους, τιμή σου! Αθήνα [11ο] / Outview Film Festival. Days of Queer Cinema. Athens [11th]**
- **Κινηματογραφικές Μέρες Κύπρος 2018. 16ο Διεθνές Φεστιβάλ. Λεμεσός - Λευκωσία / Cyprus Film Days. 16th International Festival 2018. Lemesos - Nicosia**
- **Pier Paolo Pasolini. Ο μεγάλος αρετικός [Ταινιοθήκη της Ελλάδος]**
- **Τα σχολεία πάνε σινεμά. Πρόγραμμα εκπαιδευτικών προβολών του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης**
- **Το Φεστιβάλ Δράμας ταξιδεύει / The Festival in Drama Travels**

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- ... κλπ (Περιοδική έκδοση της Κινηματογραφικής Λέσχης Πεύκης)
- **BEAT!** (Το περιοδικό του IN-EDIT - Ειδική έκδοση του Φεστιβάλ Μουσικού Ντοκιμαντέρ IN-EDIT Greece, Θεσσαλονίκη).
- **CINEPAPMENOS** (Επιθεώρηση Κινηματογράφου, Θεμάτων, Πολιτισμού & Ποιότητας Ζωής, Λάρισα).
- **CINEUROPA** (Μηνιαία έκδοση του ευρωπαϊκού κινηματογραφικού οργανισμού Cineuropa).
- **ΠΡΟΣΕΧΩΣ!** (Περιοδική έκδοση της Κινηματογραφικής Λέσχης Ηλιούπολης).
- **ΠΡΩΤΟ ΠΛΑΝΟ** (Περιοδική έκδοση του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης).
- **ΥΠΟΤΙΤΛΟ!** (Έκδοση του Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας).

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ ΜΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

- **Cinema 2018-2019. «Αθηνόραμα».** Ετήσια έκδοση [ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ, Διευθύντρια σύνταξης: Δέσποινα Ζευκλή, Αρχισυντάκτης: Γιάννης Αντίοχος, Συντάκτες: Γιάννης Καντέα-Παπαδόπουλος, Χρήστος Μήτσος, Ιωσήφ Πρωμάκης και Άννα Φαρδής, περιοδικό Αθηνόραμα, Αθήνα, Οκτώβριος 2018, 92 σελ.].

Ένα οπτικό φαινόμενο
με αυλή στην Ηλιούπολη
για καφέ
για ποτό
για φαγητό

Φάτα Μοργκάνα

μεζεδοκαφενείο

Δεωφ. Μαρίνου Αντύπα,
84 Ηλιούπολη
Τηλέφωνο 210 9910980
(f) φαταμοργκανα
(i) fatamorgana_mezedokafenes

22 **Be** **E** **Ro** 11 **LOGY**

Science of Beer

beer + restaurant

Ηρώων Πολυτεχνείου 4Α • 163 42 Ηλιούπολη
Τηλ. 211 184 8866 • e-mail: info@beerology.eu

35 ΧΡΟΝΙΑ ΗΤΑΝ ΜΟΝΟ Η ΑΡΧΗ... ...ΚΑΙ ΤΩΡΑ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Ζαχαροπλαστείο
Αρτοποιείο
Catering

ΔΕΜΙΦΙΣ
Εύγευμα & Πρωινό

ΔΙΑΚΟΠΙΣ...ΠΟΥ ΑΛΛΟΥ;

ΔΕΜΙΦΙΣ
STUDIOΣ & ΑΦΑΚΤΙΜΕΝΕΣ

Σάββατο Θεσπρωτίας
Τηλ. Επικοινωνίας: 26650 93428
697 4421042 - 694 7124232
www.demifishotel.gr

Λειτουργούν όλα τα τμήματα:
Πνευματικών - Εγχρόδων
Κουραστών - Πληκτροφόρων
Ανώτερων Θεωρητικών
Φωνητικής και Βυζαντινής

Διεθνές Ωδείο Αθήνας
Ποσειδώνος 37 - Ηλιούπολη τηλ - fax : 210 - 9918721
Εγγύηση για την ποιότητα των σπουδών σας

Η σχέση με την τέχνη
είναι σχέση ερωτική

ΓΚΑΛΕΡΙ **A**

Αίθουσα Χόρου και Τέχνης
ΜΑΡΙΝΟΥ ΑΝΤΥΠΑ 126
ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ ΤΗΛ: 9910969
9941440

Ο ΚΛΕΙΔΑΡΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΣΑΣ

από το
1986

SPANOS KEY SERVICE EXPRESS

24

Η ΠΗΓΗ ΤΩΝ ΚΛΕΙΔΙΩΝ

ΧΡΟΝΙΑ 33

ΧΡΟΝΙΑ

ΟΡΕΣ

ABUS

CISA

OMEGA

MAUER
LOCKING SYSTEMS

FIAM

Ανοίγματα:

- Οικιών
- Αυτοκινήτων
- Χρηματοκιβωτίων

- Κλειδαριές ασφαλείας
- Service θωρακισμένων θυρών
- Τοποθέτηση κλειδαριών νέας γενιάς με defender-Omega Plus
- Σούστες θυρών
- Χρηματοκιβώτια
- Πώληση θωρακισμένων θυρών CISA
- Ανοίγματα οικιών και αυτοκινήτων
- Επισκευή κλειδαριών
- Πώληση κλειδιών, κλειδαριών, πουκέτων, τηλεκοντρόλ

☎ **210.970.7000** \ **6949.144.937**
 Πρωτόπαππα 5 (δίπλα στο Ταχυδρομείο Ηλιούπολης)

school of foreign languages

a g n e s

katzianos

ROMANAS

ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η ολοκληρωμένη
ασφαλιστική εξυπηρέτηση!

ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ 20 • 163 46 ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

ΤΗΛ.: 210 99.58.700 • FAX: 210 99.58.720

E-mail: info@romanas.gr

www.romanas.gr

ΣΟΦΙΑ

ΡΩΜΑΝΑ

ΚΑΡΝΕΑΔΟΥ 8, ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

ΤΗΛ. 210 99 40 368

<http://www.coiffures.gr>

Λάμπρος

ψητοπωλείο

1 | Διγενή 18, Ηλιούπολη
☎ 210 97 35 108, 97 33 196
210 97 35 535

2 | Θεομήτορος 62B, Αλιμό - Αγ. Δημήτριο
☎ 210 98 34 777, 98 52 777

Πανουσάκης Θ. Α.Ε.

Αντύπα 33 | Ηλιούπολη | 210 9761339

Pan^{usakis} wheel
ALL WHEELS AT ONE PLACE

ΕΛΑΣΤΙΚΑ - ΑΜΟΡΤΙΣΕΡ

ΔΥΚΤΥΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ

ΣΕΗΟΣ

EURONICS

ΦΑΣΟΗΣ

Σοφ. Βενιζέλου 27 & 29 Κάτω Ηλιούπολη, τηλ.: 210 9938666 - 210 9913776

Cook-Shop

ΚΟΥΖΙΝΙΚΑ

ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

Σοφοκλή Βενιζέλου 27 - ΤΗΛ.: 210 9935007

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ανέλιξη

Τ. ΤΣΑΡΠΑΛΗΣ - Γ. ΠΡΕΣΒΗΣ

με τη δύναμη της γνώσης
και της πείρας

1. Φαρμακίδου 2
πλατεία 25ης Μαρτίου
Ηλιούπολη

2. Γράμμου 24
Αγία Μαρίνα
Ηλιούπολη

www.anelixi-edu.com

οφθαλμος®

www.ophthalmos.gr

ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ - ΑΘΗΝΑ - ΑΛΙΜΟΣ - ΠΑΥΣΑΔΑ - ΠΛΙΟΥΠΟΛΗ - ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ
ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΚΟΡΟΒΙ - ΛΑΓΟΝΗΣΙ - ΠΑΥΣΑΔΑ - Ν. ΣΜΥΡΝΗ - ΠΑΚΡΑΤΙ
ΠΕΡ. ΣΤ. ΠΙ. - ΡΥΧΙΔΕΣ - ΧΑΙΩΑΡΙ - ΧΙΟΣ